

PRINSIPPROGRAM OG VEDTEKTER FOR AKP(m-l)

Vedtatt på 4. landsmøte
(desember 1984)

PRINSIPPROGRAM OG VEDTEKTER for AKP (m-l)

Vedtatt på det
4. landsmøtet til
Arbeidernes Kommunistparti
(marxist-leninistene)
desember 1984

Forlaget Oktober A/S

(c) Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistene), 1985.
Omslagsillustrasjon: Sonja Krohn.
Sats og trykk: A/S Duplotrykk, Oslo 1985

Innhald

PRINSIPPROGRAM FOR AKP(m-l)	
vedtatt på det 4. landsmøtet (desember 1984)	9
Innleiing	9

Del I

Kapitalismen, imperialismen og den sosialistiske verdensrevolusjonen	10

Kapittel 1 — Imperialismens siste tid på jorda .....

1.1. Klassesamfunnet veks fram	10
1.2. Klassekampen i historia	11
1.2.1. Folket er drivkrafta i historia	11
1.2.2. Kapitalismen og den moderne arbeiderklassen	11
1.3. Vår tid er tida til revolusjonane	13
1.4. Dei store motseiingane i det imperialistiske verdssystemet	14
1.4.1. Dei grunnleggjande motsetningane i vår tidsalder	14
1.4.2. Teorien om tre verder	15
1.4.3. Den 3. verda	15
1.4.4. Supermaktene Sovjet og USA	16
1.4.5. Den 2. verda og Europa	17
1.4.6. Undertrykte nasjonalitetar og minoritetar	17
1.4.7. Imperialismen og kvinnene	18
1.5. Den veksande krisa i det imperialistiske systemet	18

Kapittel 2 — Løysinga:

Sosialisme og kommunisme over heile verda	19
2.1.1. Eit nytt, kommunistisk verdssystem	19
2.1.2. Kommunismen er naudsynt og mogleg	20
2.1.3. Vegen fram til kommunismen: Sosialistiske revolusjonar	21
2.2. Røynslene frå sosialistiske revolusjonar	21
2.2.1. Kapitalismen og imperialismen i verda må styrtast gjennom revolusjonære folkeopprør	21
2.2.2. Ei revolusjonær krise	21
2.2.3. Revolusjonen krev leiing, organisering og førebuing	21
2.2.4. Revolusjonen kan berre sigra med støtte av våpenmakt	22
2.2.5. Parlamentsval kan ikkje føra til sosialisme	22
2.2.6. Sosialisme veks ikkje fram av kapitalistisk statsdrift	22
2.2.7. Revolusjonen kan ikkje koma ved utanlandsk invasjon	22
2.2.8. Revolusjonen i kvart land må vera folkemassane sitt eige verk	22

2.3.	Den sosialistiske samfunnsforma	22
2.3.1.	Ei ny og uferdig samfunnsform	22
2.3.2.	Nydemokratisk revolusjon — sosialistisk revolusjon	23
2.3.3.	Felles trekk ved alle sosialistiske samfunn	23
2.3.3.1.	Statsmakta til utbytтарane er styrta og erstatta med proletariatets diktatur	23
2.3.3.2.	Sosialistisk eigedom og sosialistisk planøkonomi	24
2.3.3.3.	Klassekampen held fram	24
2.4.	Sosialismen som ei overgangsform mellom kapitalisme og kommunisme	25
Kapittel 3 — Kampen mot supermakten og krigen		26
3.1.	Einskapsfronten mot imperialismen	26
3.2.	Kampen mot supermaktenes krigsførebuingar	28
3.2.1.	Krig under imperialismen	28
3.2.2.	Trugsmålet om ein 3. imperialistisk verdskrig	29
3.2.3.	Kamp mot ABC-våpen og folkemord, spørsmålet om nedrusting	29
3.2.4.	Fredsrørsla i Europa	30
3.3.	Kva som må gjerast om verdskrigen bryt ut	31
 Del II		
Kampen for eit sosialistisk Noreg		32
Kapittel 4 — Kapitalismen i Noreg		32
4.1.	Noreg i verda	32
4.2.	Nokre særdrag ved produksjon og økonomi	32
4.3.	Klassar og klassemotsetningar	33
4.3.1.	Hovudmotsetninga i det norske samfunnet	33
4.3.2.	Klassane	33
4.3.2.1.	Borgarskapet	33
4.3.2.2.	Arbeidarklassen (proletariatet)	34
4.3.2.3.	Dei småborgarlege klassane	35
4.3.2.4.	Arbeidararistokratiet	36
4.3.2.5.	Grupper utanfor arbeidsmarknaden	36
4.3.3.	Klassane og den teknologiske revolusjonen	37
4.3.4.	Hovudmotsetninga om Noreg blir angripen av Sovjet	37
4.4.	Fem store motsetningar under kapitalismen	37
4.4.1.	Kvinneundertrykkinga	37
4.4.1.2.	Mot undertrykking av homofili	39
4.4.2.	Nasjonal undertrykking	40
4.4.2.1.	Undertrykking av den samiske nasjonen	40
4.4.2.2.	Den finske minoriteten	40
4.4.2.3.	Undertrykking av innvandrарar	40
4.4.2.4.	Norsk sjåvinisme og rasisme	40
4.4.3.	Motsetninga mellom by og land	41
4.4.4.	Øydelegginga av natur og miljø	41
4.4.5.	Motsetninga mellom åndsarbeid og kroppsarbeid	41
4.4.6.	Tilhøvet til hovudmotsetninga i samfunnet	42
4.5.	Den norske staten	42

4.5.1.	Staten si oppgåve	42
4.5.2.	Valdsmakta	42
4.5.3.	Staten og økonomien	43
4.5.4.	Staten som organisator av klassesamarbeidet	43
4.5.5.	Staten som produsent av kultur og ideologi	43
4.5.6.	Borgarleg demokrati — den ytre forma for monopolas diktatur	43
4.5.7.	«Velferdsstaten»	44
4.5.8.	Det reformistiske synet på staten	45
4.6.	Partisystemet	45
4.6.1.	Partisystemet som reiskap for borgarskapet	45
4.6.2.	Einskap og kamp mellom dei borgarlege partia	45
4.6.3.	Dei borgarlege arbeidarpartia	45
4.6.4.	AKP(m-l) og det borgarlege partisystemet	46
4.7.	Noreg frå stabilitet til krise	47
4.7.1.	Den stabile etterkrigstida	47
4.7.2.	Den utrygge framtida	47
4.7.3.	Tida for det sosialistiske alternativet	47
Kapittel 5 — Sosialistisk revolusjon i Noreg		48
5.1.	Den sosialistiske revolusjonen	48
5.1.1.	Ein revolusjonær situasjon vil oppstå i Noreg	48
5.1.2.	Føresetnader for ein sosialistisk revolusjon	48
5.1.3.	Dei første oppgåvene i revolusjonen	48
5.2.	Vilkåra for å byggja sosialismen	49
5.2.1.	Fordelar og ulemper for bygging av sosialismen i Noreg	49
5.2.2.	Vanskar med å programfesta utviklingsvegen for sosialismen no	50
5.3.	Noreg og imperialismen	50
5.4.	Den sosialistiske økonomien	50
5.4.1.	Økonomien sin plass i den sosialistiske revolusjonen	50
5.4.2.	Den sosialistiske eigedomen	50
5.4.3.	Sosialistisk planøkonomi	51
5.4.4.	Plan, marknad, utanrikshandel	51
5.4.5.	Sosialistisk økonomi vil seia eit betre liv	52
5.4.6.	Grunnlaget er eit anna slags samfunn	52
5.4.7.	Tilhøvet mellom klassekampen og utviklinga av produksjonen	53
5.5.	Den sosialistiske staten	54
5.5.1.	Proletariatets demokratiske diktatur	54
5.5.2.	Klassegrunnlaget for den sosialistiske staten	54
5.5.3.	Arbeidarklassens demokrati som det viktigaste midlet for diktatur over borgarskapet	55
5.5.4.	Den sosialistiske folkehæren	55
5.5.5.	Statsleiing tufta på frie og hemmelege val	55
5.5.6.	Arbeidarkontroll over administrasjonen	56
5.5.7.	Det proletariske demokratiet	56
5.5.8.	Staten si undertrykking av kontrarevolusjon	58

5.5.9.	Utdanning og kultur for folket	59
5.5.10.	Mot range idear om proletariatets demokratiske diktatur	59
5.6.	Klassar og klassekamp i eit sosialistisk Noreg	60
5.6.1.	Klassar og klassekamp i eit sosialistisk Noreg	60
5.6.2.	Hovudfaren for at sosialismen skal forfalla	60
5.6.3.	Arbeidarklassen og dei allierte	61
5.6.4.	Kvinnekampen og vidareutviklinga av sosialismen	61
5.6.5.	To typar motsetningar	62
5.6.6.	Føresetnaden for å hindra for godt at eit nytt borgarskap tar makta	63
5.7.	Kommunistpartiet under sosialismen i Noreg	64
5.7.1.	Partiet som leiaren i klassekampen under sosialismen	64
5.7.2.	Partiet og regjeringsmakta	64
5.7.3.	Partiet må slåst med revolusjonære middel mot kontrarevolusjon	65
5.7.4.	Partiet må kjempa for å halda seg raudt og ikkje gro saman med statsapparatet og det økonomiske byråkratiet	65
Kapittel 6 — Utviklinga av klassekampen under kapitalismen		66
6.1.	Kampen for reformar og kampen for sosialismen	66
6.1.1.	Kampen for interessene til det arbeidande folket	66
6.1.2.	Avgrensingane i den reine kampen for reformar	67
6.2.	Oppgåvene i kampen om Noreg vert drege med i ein 3. verdskrig	68
 Del III		
Den internasjonale kommunistiske rørsle og AKP(m-l)		69
Kapittel 7 — Den internasjonale kommunistiske rørsle		69
7.1.	Kommunistparti trengs i alle land	69
7.2.	Røynslene frå den kommunistiske verdsrørsle	69
7.2.1.	Den kommunistiske verdsrørsle har oppnådd store resultat	69
7.2.2.	Nokre spørsmål som gjeld verdsrørsle si historie	70
7.2.2.1.	Forsvar røynslene frå kampene mot opportunismen	70
7.2.2.2.	Spørsmålet om KOMINTERN	70
7.2.2.3.	Spørsmålet om Stalin	71
7.2.2.4.	Spørsmålet om kontrarevolusjonen i Sovjet	71
7.2.2.5.	Mao sin kritikk av kontrarevolusjonen i Sovjet	72
7.2.2.6.	Spørsmålet om kulturrevolusjonen i Kina	72
7.3.	Kampen mellom kommunistane og opportunismen/ revisjonismen	72
7.3.1.	Kampen mot opportunismen/revisjonismen er ei form for klassekamp	72
7.3.2.	Den historiske utviklinga av opportunismen/ revisjonismen	73

7.3.3.	Hovudspørsmålet i den politiske kampen mot revisjonismen i dag	73
7.4.	Oppgåvene for den kommunistiske verdsrørsla i dag	74
Kapittel 8 — Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistene) i Noreg		
		75
8.1.	AKP(m-l)s mål og politiske grunnlag	75
8.2.	Eit internasjonalt og patriotisk parti	75
8.2.1.	AKP(m-l) er eit internasjonalt parti fordi	75
8.2.2.	AKP(m-l) er eit patriotisk og norsk parti fordi	75
8.3.	Arbeidsmåten til AKP(m-l)	75
8.3.1.	AKP(m-l) er eit parti av ein ny type	75
8.3.2.	AKP(m-l) er eit arbeidarparti	76
8.3.3.	AKP(m-l) kjenner ansvar for heile klassekampen	76
8.3.4.	AKP(m-l) leiar ved å gå i brodden	76
8.3.5.	AKP(m-l) studerer den vitskaplege sosialismen	76
8.3.6.	AKP(m-l) utviklar politikken ved hjelp av masselina	76
8.3.7.	AKP(m-l) jobbar etter ei demokratisk line i masseorganisasjonane	77
8.4.	Organisasjonen til AKP(m-l)	77
8.4.1.	AKP(m-l) er organisert ut frå den demokratiske sentralismen	77
8.4.2.	AKP(m-l) stiller strenge krav til medlemmane	77
8.4.3.	AKP(m-l) brukar kritikk og sjølkritikk	78
8.4.4.	AKP(m-l) utviklar den demokratiske kampen mellom liner	78
8.4.5.	AKP(m-l) reinskar ut karrieremakarar og borgarar	78
8.4.6.	AKP(m-l) sameiner ope og hemmeleg arbeid	78
8.4.7.	AKP(m-l) byggjer på økonomisk sjølberging	78
Etterord — Framtida for AKP(m-l)		79

VEDTEKTER FOR AKP(m-l)

revidert og vedtatt av det 4. landsmøtet (desember 1984)	81
Første kapittel — Innledning	81
Andre kapittel — Medlemskap	81
Tredje kapittel — Partiets organisasjonsprinsipper	84
Fjerde kapittel — Partiets sentrale organer	88
Femte kapittel — Distriktsorganisasjoner	88
Sjette kapittel — Partiets grunnorganisasjoner	89
Sjuende kapittel — Partiets eiendom	91
Åttende kapittel — Partiets ungdomsorganisasjoner	92
Niende kapittel — Partiet og andre organisasjoner	94

PRINSIPPROGRAM FOR AKP(m-l)

Vedtatt på 4. landsmøte
(desember 1984)

Innleiing

Vi har gått saman i Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistene) fordi vi slåst for å gjera slutt på all undertrykking og utbytting i heile verda.

For å nå dit må arbeidarklassen og folket i Noreg først få bort kapitalismen og skapa ei sosialistisk samfunnsordning. Så må vi i Noreg gå saman med alle folk og nasjonar i verda for å få bort all imperialismen. Folk på jorda må saman skapa eit nytt, kommunistisk verdssamfunn. I dette samfunnet finst det ikkje klassar, ikkje stat, og menneske er ikkje skilde av statsgrenser. Alle på jorda har høve til leva eit fritt og rikt liv.

Dette programmet forklarar korleis vi meiner kampen for dette må førast.

DEL I

Kapitalismen, imperialismen og den sosialistiske verdsrevolusjonen

KAPITTEL 1

Imperialismens siste tid på jorda

1.1. Klassesamfunnet veks fram.

Det var menneske på jorda i lang tid før klassane voks fram. Menneska samarbeidde i grupper i kampen for å overleva. Dei skaffa seg utkome frå naturen, utan at nokon tvinga andre til å jobba for seg og levde av arbeidet deira. Det fanst ikkje noko overskot som kunne halda oppe ein ikkje-produktiv overklasse. Det var eit primitivt klasseslaust samfunn, det vi kallar urkommunisme.

Etter kvart som reiskapane og kunnskapane utvikla seg vart det mogleg å produsera eit overskot av mat, klede, bustader osb., utover det dei trong for å overleva. Når måten å produsera på endra seg, endra òg arbeidsdelinga i samfunnet seg. Med det var det skapt eit grunnlag for delinga av samfunnet i klassar.

I store område av verda eksisterte det tidleg klasselause samfunn der kvinna spela den sentrale rolla i økonomien og i ætta. Med utviklinga av arbeidsdelinga oppsto det eit overskot i delar av produksjonen der mannen dominerte. Det skapte grunnlaget for at privateigedomen kunne veksa fram. Dette samfunnet vart erstatta med eit patriarkalsk slavesamfunn. Familien oppsto som ein garanti for mannens eigedom og mannens kontroll over kvinne og barn. Mannens undertrykking av kvinna var kimen til klassedelinga.

Det oppsto ein overklasse som kunne sikra seg fruktene av arbeidet til fleirtalet i samfunnet. Overklassen kunne herska utan å ta del i produksjonen sjølv. Den utvikla ei valdsmakt for å verna eigedomen sin og for å halda dei undertrykte nede. Det vart kimen til staten si utvikling. Overklassen sikra seg òg rådvelde over kunnskap og vitenskap. Skiljet mellom åndsarbeid og kroppsarbeid vart utvikla.

Etter kvart som klassesamfunnet utvikla seg, gjorde byane seg til herskande over landsbygda. Den rike overklassen samla seg i byane.

Overklassen i rike og sterke land høyrte andre land og område og gjorde dei til koloniane sine.

Ikkje minst dei europeiske nasjonane dreiv ei blodig plyndring og heldt koloniane nede i kunstig underutvikling.

Utbytting, klasseundertrykking, kvinneundertrykking, nasjonal undertrykking, skiljet mellom by og land og mellom åndsarbeid og kroppsarbeid er ikkje noka tilfeldig historisk utvikling eller ein følge av «menneskenaturen». Det er ein følge av utviklinga av klassar og klassekamp i menneskesamfunnet.

1.2. Klassekampen i historia.

1.2.1. Folket er drivkrafta i historia.

Helt sidan dei første klassesamfunna kom til har menneskesoga handla om *klassekamp*.

Då klasseskilja vart til, førte det til ei kraftig utvikling av arbeidsdelinga i samfunnet. Det auka den menneskelege produktiviteten. Kunnskap om natur, produksjon og samfunnsliv vart utvikla til vitenskap. Dei klassesdelte samfunna kunne fø på mange fleire menneske og gjera store fellesarbeid. I denne samanhengen vart framvoksteren av klassar eit historisk framsteg, som har skapt grunnlaget for vår tids sivilisasjon.

Klassesamfunnet vart skipa ved hjelp av brutal undertrykking og blodige erobringsskrigar. Så lenge det har vore klasseundertrykking har underklassen gjort opprør. Klassekampen har drive historia framover.

Det er det arbeidande folket som er hovuddrivkrafta i historia, både ved at det utviklar produksjonen og fører klassekamp. Når menneska utviklar produktivkreftene og endrar måten å produsera på, endrar dei òg tilhøvet mellom menneska i produksjonen. Når eit økonomisk system i hovudsak har vorte ei hindring for utviklinga av produktivkreftene, har det vorte styrta gjennom klassekamp. Slik har klassekampen rydda vegen for nye økonomiske system, som igjen ga menneska rom til å utvikla produksjonen og menneskesamfunnet vidare. Slik blei slavesamfunnet styrta, og slik blei føydalismen styrta.

Men i tidlegare tider kunne ikkje revolusjonar og opprør føra til at dei undertrykte arbeidande massane sjølve fekk makta. Utviklinga av menneskesamfunnet gjorde at det ikkje var mogleg. Arbeidet gjorde at dei undertrykte var isolert frå kunnskap om økonomi, administrasjon og politikk. Dei kunne ikkje skipa sine egne maktorgan som kunne koma i staden for makta til ein overklasse som var frigjort frå produksjonen. Leiarane for slavane og leilendingane som sigra i opprør, vart difor sjølv nye slaveeigarar, føydalistar og kapitalistar. Jamvel dei mest moderne revolusjonar førte berre til at ein eldre, reaksjonær herskarklasse vart erstatta av ein ny og meir moderne.

Først framveksten av den moderne, vitskaplege industriproduksjonen og den moderne, verdsomspennande arbeidarklassen kan gjera slutt på dette. Det skaper dei nye, historiske føresetnadene som gjer det mogleg å avskaffa all klasseundertrykking og skipa eit høgt utvikla kommunistisk samfunn.

1.2.2. Kapitalismen og den moderne arbeidarklassen.

Utviklinga av den kapitalistiske produksjonsmåten skapte på den eine sida ein moderne kapitalistklasse, ein klasse som eig produksjonsmidla. På den andre sida skapte ho ein moderne arbeidarklasse, eit proletariat, som ikkje eig anna enn arbeidskrafta si. Det er den klassen som står i direkte motsetnad til kapitalismen. Difor kalla

Marx proletariatet for «det mest eigentlege produktet» av kapitalismen. Proletariatet er samstundes den største og mest konsentrerte klassen i det moderne industrisamfunnet.

Arbeidarklassen er den objektivt mest revolusjonære klassen. I motsetnad til tidlegare revolusjonære klassar kan ikkje arbeidarklassen sigra ved å innføra eit nytt utbyttersystem. Han kan berre sigra ved å avskaffa utbyttinga i det heile og med det frigjera han og samfunnet frå utbyttinga.

Derfor er det arbeidarklassens strategiske interesser av kommunismen som må danna grunnlaget for det sosialistiske samfunnet. Klasseinnhaldet i lovgivinga, organiseringa av staten og ideologien må derfor vera proletarisk.

Etter kvart som arbeidarane vinn røynsle utviklar kampen seg frå berre å gjelda løn og arbeidstilhøve til å omfatta fagforeiningsfridom, politisk fridom, skolegang, kultur og nasjonal frigjering. Til slutt dreier det seg om sjølv makta i samfunnet. Arbeidarane sameiner seg på tvers av landegrensene.

Kvinnene vert no i stor målestokk dregne inn i samfunnsmessig arbeid, samstundes som dei framleis ber hovudbøra av det private arbeidet i familien og er annanrangs samfunnsborgarar på alle område. Kvinnene vert ein stadig større og viktigare del av arbeidarklassen. Samstundes vert kvinnes kamp mot undertrykking av kvinnekjønn ein stadig viktigare del av kampen mot kapitalismen.

Fleirtalet i dei arbeidande klassane og laga som finst utanom den eigentlege arbeiderklassen, kjem i ei samfunnsmessig stilling som fører dei nærare proletariatet. Det gjer at arbeidarane kan samla kring seg dei arbeidande bøndene, lågare funksjonærer og intellektuelle. Arbeidarane og folka i undertrykte land og nasjonar må stå saman i kampen mot dei felles undertrykkarane sine.

Denne utviklinga skjer ikkje utan avbrot og atterslag. Revolusjonar kan mislykkast, leiarar og organisasjonar kan skifta side og ein skapen kan bli sprengd. Det politiske medvitet kan gå tilbake for ei tid. Men frå ein verdshistorisk synsvinkel er atterslaga berre mellombels. Arbeidarklassen og dei undertrykte massane vil reisa seg att, meir røynde og betre organiserte.

Vitskapen og teknologien som er skapte under kapitalismen gjer det mogleg å få bort naud og tungt slit på heile jorda. Men så lenge vitskap og teknologi berre vert utnytta av kapitalistane for å sikra maksimal profitt, vil nauden og undertrykkinga halda fram.

Men om arbeidarklassen og dei andre undertrykte klassane styrtar kapitalismen gjennom revolusjon og tar makta sjølv, kan vitskapen og teknologien verta utnytta til å skapa ei ny verd der alle menneske får høve til å utvikla evnene sine fritt.

Klassedelinga i menneskesoga varer ikkje evig. Klassesamfunna tok til for nokre tusen år sidan. Dei vil òg ta slutt. Den tida nærmar seg snøgt då klassesamfunna kan bli avløyste av ei høgt utvikla form for kommunisme. Ein kommunisme tufta på høgt utvikla vitskap og produksjon der det er eit stort overskot som gjer at menneska kan

ytta etter evne og få etter behov. Eit slikt samfunn kan skapa ei verd der alle folk kan leva i lag i fred og venskap.

1.3. Vår tid er tida til revolusjonane.

Kapitalismen fekk sitt avgjerande gjennombrot ved den industrielle revolusjonen som starta sist på 1700-talet. Dampmaskinen og andre nyvinningar revolusjonerte produksjonen. Store borgarlege revolusjonar feide føydaladelen til sides, borgarskapet tok makta i dei mest utvikla landa og dei moderne nasjonalstatene oppsto. Arbeidarklassen tok del i dei borgarlege revolusjonane, men han fekk sitt avgjerande gjennombrot som klasse i den første sosialistiske revolusjonen, Pariskommunen i 1871. Då held arbeidarklassen makta i nokre månader. Med dette byrjar ein ny epoke der arbeidarklassen spelar ei stadig viktigare rolle i historia.

For å kunna eksistera må kapitalistane stadig revolusjonera produksjonen og produktivkreftene. Men slik mognar kapitalismen òg føresetnadene for sitt eige fall. Dei veldige samfunnsmessige produktivkreftene sprengjer rammene for den kapitalistiske eigedomen. Dette skaper grunnlaget for stadig større kriser. Dei middel borgarskapet grip til for å løysa krisene vil på lang sikt undergrava det kapitalistiske samfunnet endå meir.

Gjennombrøtet for monopolkapitalismen og imperialismen kom ved inngangen til dette hundreåret. Samstundes kom ein ny industriell revolusjon bygd på m.a. bruk av elektrisitet og olje. Nokre få finanskapitalistar vart herrar over staten og økonomien i dei mest utvikla landa. Eit fåtal imperialistiske makter delte verda mellom seg. Såleis byrja ei tid med store krigar mellom dei største imperialistane som ville ta koloniar frå kvarandre. No fekk vi òg frigjeringskrigar i kolonilanda og sosialistiske revolusjonar.

Etter den første verdskrigen kom Oktoberrevolusjonen i Russland. For første gong tok arbeidarklassen makta og oppretta sosialisme i eit heilt land. Etter den andre verdskrigen følgde den sosialistiske revolusjonen i Kina og mange andre revolusjonar. Frigjeringsstridane i Asia, Afrika og Latin-Amerika har knust det gamle kolonisystemet og skapt nærpå 100 nye statar. Verda har gått inn i den tidsalderen då kapitalismen og imperialismen går mot sin undergang. No vil sosialistiske revolusjonar sigra.

Samstundes vart det òg ein historisk tendens at reaksjonen organiserer seg og slår tilbake mot revolusjonen. Imperialismen er årsaka til at det blir skapt terroristiske reaksjonære diktatur, han fører til hungersnaud, krig og folkemord. No trugar supermaktene med å løysa ut en 3. verdskrig.

Det er eit enormt historisk nederlag for arbeidarklassen at ein kapitalistisk kontrarevolusjon sigra i det sosialistiske Sovjet. Sovjet-samveldet har forvandla seg til eit fascistisk, statskapitalistisk diktatur med mange fellestrekk med Hitlers nazi-Tyskland. Sovjet har blitt ei imperialistisk supermakt og ei hovedkjelde til krig. I kjølvat-

net til kontrarevolusjonen i Sovjet sigra kapitalismen i mange andre land som før var sosialistiske.

Men reaksjonen og kontrarevolusjonen kan ikkje redde kapitalismen på lang sikt. No møter det imperialistiske systemet kriser på stadig fleire område. Langvarig oppgang er blitt avløyst av stagnasjon og arbeidsløyse. Motsetnaden mellom imperialismen og dei undertrykte nasjonane og innom imperialismen sjølv skjerpar seg. Den tredje teknologiske revolusjonen med datarevolusjon og andre vitskaplege gjennombrøt vil òg skjerpa imperialismen si krise.

Ei uhyre sterk utvikling av menneskelege kunnskapar og produktivet fører til krise, arbeidsløyse og fattigdom! Den samla rikdommen til manneætta veks enormt, medan eit stort fleirtal lever med svolt og sjukdom, undertrykking og krig. Bruken av dei nye og mektige kunnskapane til privat fortjeneste fører til øydelegging av jorda, rasering av økosystem og katastrofar i det menneskelege miljøet. Imperialismen kjem i stadig skarpere motsetnad til at manneætta fortsett kan leva på jorda.

Alt dette syner stadig klarare at det er naudsynt at fleirtalet av menneska får kontroll over heile jorda og produktivkreftene der. Dei må bruka desse goda til felles beste, ikkje til å skapa luksus for nokre få. Den nye industrielle revolusjonen styrkjer også det økonomiske grunnlaget for ei slik kommunistisk verdsordning, medan det vert stadig meir vanskeleg å halda liv i ein verdsøkonomi som er bygd på kapitalisme, privateigedom og vareproduksjon.

Same kor mange atterslag, terror og krigar vi får, vil revolusjonane mot kapitalismen og imperialismen utvikla seg vidare. Frigjeringsskampane i Asia, Afrika og Latin-Amerika har vorte stadig sterkare i heile dette hundreåret. Imperialismen er kapitalismen sitt siste stadium. Krisa i verds kapitalismen peikar i retning av ein ny periode med store samfunnsmotsetningar, revolusjonar og krigar i dei høgt utvikla kapitalistiske landa.

1.4. Dei store motseiingane i det imperialistiske verdssystemet.

1.4.1. Dei grunnleggjande motsetningane i vår tidsalder.

I 1920-åra laga dei sovjetiske kommunistane ein analyse av utviklinga av det imperialistiske verdssystemet etter Oktoberrevolusjonen. Dei kom til at desse fire grunnleggjande motsetningane pregar verdsutviklinga i denne tidsalderen:

- motsetningane mellom imperialistmaktene og dei undertrykte landa og nasjonane,
- motsetninga mellom borgarskapet og arbeidarklassen i dei kapitalistiske landa,
- motsetninga mellom dei imperialistiske landa seg imellom,
- motsetninga mellom imperialistiske land og sosialistiske land.

Desse store motsetningane vil prega verdsutviklinga så lenge det imperialistiske verdssystemet finst. Men styrkeforholda mellom dei

ulike kreftene i verda vil skifta, og dei grunnleggjande motsetningane vil også få ulik vekt på ulik tid.

Dei motsetningane som dominerer verda i dag (1984) er:

- motsetninga mellom dei to imperialistiske supermaktene USA og Sovjet,
- motsetninga mellom imperialismen og den tredje verda.

1.4.2. Teorien om tre verder.

I dei siste 50 åra har mange koloniland frigjort seg. Gamle imperialistiske stormakter som Tyskland, England og Frankrike har vorte andreklasses makter. USA har tatt over mange av deira posisjonar, Sovjet har skifta karakter frå eit sosialistisk til eit imperialistisk land. Ut frå dette laga Mao og dei kinesiske kommunistane tidleg i 1970-åra teorien om «tre verder». Dei delte inn landa i verda i tre store grupper:

— *Den første verda*, som er dei to imperialistiske supermaktene Sovjet og USA.

— *Den andre verda*, som er dei andre høgt utvikla kapitalistiske landa. Det er land i Europa, Japan m.m.

— *Den tredje verda*, som er det store fleirtalet av land i verda, dei tidlegare kolonilanda i Asia, Afrika og Latin-Amerika.

1.4.3. Den 3. verda.

Den 3. verda omfattar dei landa som står hardest mot imperialismen. Her finst dei landa som blir hardest utbytta og undertrykt. Her bur det store fleirtalet av menneske på jorda. Dei lever i fattigdom fordi imperialismen ranar til seg rikdommane dei skaper og hindrer økonomisk utvikling og revolusjon.

Frigjeringskampene i den 3. verda knuste det gamle koloniveldet og sigra over dei gamle kolonimaktene. I den 3. verda har USA lidd nederlag som har svekka USA-imperialismen. No rasar dei hardaste kampene mot Sovjets imperialisme i den 3. verda.

Kina, eit land i den 3. verda, blei etter revolusjonens siger i 1949 den sterkaste enkeltkrafta mot imperialismen. I den 3. verda er i dag dei sterkaste frigjeringsrørslene mot imperialismen og dei største folkeopprøra mot utbytting og fascistisk undertrykking.

Frigjeringsrørslene i den 3. verda femnar om arbeidarar, bønder og andre arbeidsfolk, men også nasjonale borgarar og nokre statsbyråkatar og føydalar. Jamvel somme regjeringar og statar som undertrykker folkemassane i landet, blir på nokre område nøydde til å gå mot imperialismen. Dette er eit uttrykk for styrken i frigjeringskampen.

Mao slo fast at den kampen folka i den 3. verda fører mot imperialismen, er hovuddrivkrafta for framsteg i verdshistoria no. Denne kampen underminerer heile det imperialistiske verdssystemet, og er derfor også den viktigaste drivkrafta for proletarisk sosialistisk revolusjon i verda.

1.4.4. Supermaktene Sovjet og USA.

Supermaktene er dei einaste imperialistlanda som er sterke nok til å kjempa om verdsherredømme. Dei rivaliserer om hegemoniet på alle kontinent. Supermaktene er hovudstøttene til reaksjonen over heile verda. Frigjering og revolusjon kan berre sigra i vår tid ved å sigra over supermaktene.

USA blei den sterkaste imperialistmakta i verda etter den 2. verds-krigen. Men USA-imperialismens framgang er vendt til tilbakegang. Mange land i den 3. verda har frigjort seg frå USA. Sovjet har rykka inn i mange av dei posisjonane USA har mista. Motsetnadene til mindre imperialistiske land i Europa og til Japan har vekse. Den økonomiske krise har skjerpa dei indre motsetnadene. Men framleis har USA den største produksjonskapasiteten i verda og er ei av dei to sterkaste militærmaktene. USA har framleis mange sterke internasjonale posisjonar. USA dominerer Latin-Amerika.

I 80-åra har herskarklassen i USA gått inn for ein meir aggressiv politikk for å halda på USA-imperialismen sine posisjonar.

Sovjet. Etter at det nye borgarskapet gjorde kontrarevolusjon i Sovjet i 50-åra, har landet blitt ei supermakt i oppgang. Statsmakta og kapitalen er meir konsentert enn i noka anna kapitalistisk stormakt. Sovjet er eit statskapitalistisk samfunn av ein ny type.

Sovjets økonomi har vekse langt raskare enn USA sin. Sovjet er ei svært aggressiv, fascistisk, sosialimperialistisk makt. Økonomien er militarisert og innretta på å bruka våpenmakt for å vinna verdsherredømme.

Sovjet har bygd opp verdas sterkaste militærmakt for å bu seg på det avgjerande slaget med USA-imperialismen. Sovjet er tvunge til dette fordi verda er delt opp og sosialimperialismen ikkje kan tevla med USA når det gjeld kapitaleksport og konkurransen om marknader. Sovjet krev ei nyoppdeling av verda.

Sovjet har mange formelt sjølvstendige land under sin kontroll i eit system av nykoloniar. Det gjer at Sovjet har skaffa seg støttepunkt på alle kontinent. Sovjet har makta å vinna kontroll over frigjeringsrørslar ved å tilby dei støtte mot andre imperialistar og så ta dei innifrå. I Vest-Europa har Sovjet styrka sin innverknad i dei landa som etter 2. verdskrigen blei allierte med USA.

Den sosialimperialistiske supermakta har også store problem. Den samla produksjonen er framleis mindre enn i USA og det er store problem i det økonomiske systemet. Sosialimperialismen møter hard motstand i den 3. verda, og veksande opposisjon i dei aust-europeiske nykoloniane og frå folka inne i Sovjet sjølv.

Men ingen av desse motsetningane er i dag så skjerpa at dei trugar Sovjet si stilling som ei supermakt i framgang.

Både supermakter er fiendar av alle verdas folk. I somme delar av verda er USA framleis hovudfienden for frigjeringsrørslene. Men i verda sett som heilskap er Sovjet blitt den viktigaste eksportøren av fascisme og åtakskrig. For folka i Asia, Midt-Austen og Europa, over halvdelen av folket på jorda, står Sovjet som det største trugs-

målet. I verda som heilskap styrkjer framleis den unge, stigande supermakta seg, medan den gamle går attende.

1.4.5. Den 2. verda og Europa.

Landa i den 2. verda er ei slags mellomgruppe mellom supermaktene og den 3.verda. I den 2. verda finst både land i Aust-Europa som er kua av Sovjet og mellomstore imperialistmakter med eigne hegemoniske interesser. På den eine sida blir alle desse kapitalistiske landa truga av supermaktene. På den andre sida har borgarskapet der interesse av det imperialistiske verdssystemet som sikrar utbyttinga av den 3. verda, og eigne økonomiske interesser å forsvare i den 3. verda.

Det arbeidande folket i den 2. verda har objektiv interesse av motstand mot supermaktene og allianse med folka i den 3. verda. Men arbeidarklassen i denne delen av verda er splitta og langt på veg politisk demoralisert.

Ulike former for imperialistisk politikk, inklusive imperialistisk reformisme og sosialimperialistisk, falsk «kommunisme», har enormt sterk innverknad. Ei sjølvstendig rørsle i det arbeidande folket, retta mot de to supermaktene, har enno ikkje utvikla seg i dei fleste landa i den 2. verda.

I landa i den 2. verda finst det motsette tendensar. Det finst tendensar til motstand mot supermaktene og allianse med den 3. verda. Det finst også tendensar til knefall for supermaktene og front mot den 3. verda.

Det er også ei motsetning mellom USA og dei landa som er politisk og militært dominerte av USA. Desse landa — Vest-Europa og Japan — har dei siste ti-åra auka den økonomiske styrken slik at dei no også er i konflikt med USA om område for imperialistiske ekspansjon. Dette er ei av årsakene til dei djupe økonomiske og politiske motsetningane som har utvikla seg mellom desse landa og til den økonomiske stagnasjonen dei siste 10—15 åra.

Europa, saman med Midt-Austen, er det viktigaste stridsområdet i rivaliseringa mellom supermaktene. I dette samanhengande området finst dei rikaste og mest industrialiserte områda og dei største oljereservane. Kontrollen over Europa/Midt-Austen kan danna grunnlaget for hegemoni i heile verden. Her har supermaktene sine største militære styrkar konsentrerte. Rivaliseringa i dette området kan utløysa ein 3. verdskrig, og det vil bli det viktigaste krigsteatret i ein slik krig.

1.4.6. Undertrykte nasjonalitetar og minoritetar.

Utviklinga av kapitalismen og imperialismen har ført til ei kraftig skjerping av undertrykkinga av svake nasjonar.

For å forsvare utplyndringa av Asia, Afrika og Latin-Amerika utvikla borgerskapet rasistisk politikk og ideologi, særleg retta mot folka i den 3. verda og dei undertrykte nasjonane.

Kolonialismen og imperialismen førte til endring av omtrent alle

landegrenser i verda. I dag er derfor dei fleste statane i verda ikkje reine nasjonalstater og inneheld undertrykte nasjonale minoriteter. For mange undertrykte nasjonalitetar i den 3. verda kjem også undertrykkinga frå herskarnasjonen i landet i tillegg til at heile landet er undertrykt av imperialismen.

I store delar av verda (heile Amerika, Australia, arktiske strok) har koloniseringa redusert den opprinnelege befolkninga til eit mindretal i sine eigne land og tatt frå dei råderetten over naturrikdommar og naturgrunnlag. Mange er hardt undertrykte. Heile grupper er truga med utsletting.

Dei undertrykte nasjonane fører ein rettferdig kamp for å overleva og for råderetten til eige territorium, økonomi, språk og kultur.

Arbeidarklassen og andre arbeidande klasser har felles interesser på tvers av alle nasjonale skilje og statsgrenser. På lang sikt er desse fellesinteressene større enn dei som bind saman klassane innanfor ein nasjon. Men arbeidarklassen kan berre vinna fram i verdsmålestokk gjennom respekt for nasjonal eigenart og nasjonalt sjølvstende.

1.4.7. Imperialismen og kvinnene.

Imperialismen undertrykkjer kvinnene over heile verda særskilt. Særleg kjem dette grelt fram i den 3. verda. Kvinnene har derfor ei sær eigen interesse av å styrta imperialismen, og fleirtalet av kvinnene i verda er ei viktig kraft i den anti-imperialistiske kampen. I alle dei viktigaste frigjeringskampane i vårt hundreår har kvinnene spela ei viktig rolle.

1.5. Den veksande krisa i det imperialistiske systemet.

Tre viktige særdrag pregar verdsutviklinga i midten av 1980-åra:

I den 3. verda fører den imperialistiske undertrykkinga og utbyttinga til auka motstand. Utslaga av verdskrisa er svært harde og gjer at nauden og svolten blant dei breie massane blir verre og verre. Den politiske situasjonen i svært mange land blir meir og meir ustabil. I dei siste ti-åra har frigjeringsrørslene vekse og det har vore folkeopprør i mange land. Denne revolusjonære tendensen vil styrka seg.

Rivaliseringa mellom supermaktene Sovjet og USA blir skarpare. Verda er svanger med ein omfordelingskrig. Medan supermaktene, og særskilt Sovjet, systematisk byggjer ut posisjonane sine for ein slik krig, utviklar dei kreftene som kan motverka krigen seg svakare. Det gjer at faren for verdskrig aukar og at folka i verda må førebu seg på ein slik krig.

Den kapitalistiske verdsøkonomien er inne i den hardaste økonomiske krisa på femti år. Samstundes fører den nye industrielle revolusjonen til omfattande strukturendringar som skjerpar krisa i dei kapitalistiske landa. Arbeidsløysa er alt rekordhøg. Heile industrigreiner ryk over ende. Tevlinga mellom landa om verdsmarknaden blir kraftig tilkvesst. Denne krisa slår hardest ut i dei mest fattige og minst utvikla landa i verda, der dei store folkemassane vert trykte endå djupare ned i svolt og elende.

Dette kan oppsummerast slik: Utviklinga i verda fører til at spesielt motsetningane mellom dei to supermaktene, motsetningane mellom dei imperialistiske landa og motsetningane mellom imperialismaktene og nasjonane og landa i den tredje verda kvessar seg til.

Det imperialistiske verdssystemet er på veg inn i si skarpaste allmenne krise nokonsinne.

KAPITTEL 2

Løysinga: Sosialisme og kommunisme over heile verda

2.1.1. Eit nytt, kommunistisk verdssystem.

Den verdshistoriske oppgåva til arbeidarklassen er å avskaffa kapitalismen og imperialismen overalt på jorda. Det systemet som må setjast i staden er den høgt utvikla kommunismen.

Ved å ta i bruk den høgt utvikla teknologien for å tena behova til manneætta kan svolt og fattigdom overalt på jorda avskaffast. Det einsformige og øydeleggjande slitet i produksjonen kan takast over av automatiske maskinar. Arbeidet vert då ikkje lenger ein tvang, men eit behov. Manneætta vert ikkje lenger slavar av arbeidsdeling, man vil verta i stand til å få ei allsidig utnytting og utveksling av evner og interesser. Menneska sine behov vil då kunne dekkjast utan løn, lønsarbeid og pengar.

Samstundes treng ingen vera redde for å bli utan arbeid. Det finst nok av viktige oppgåver for menneskeleg arbeidskraft i omsorg for menneske, undervisning, nødvendig produksjon, vitskap, kunst og administrasjon.

Rovdrifta på naturen vil ta slutt. Eit kommunistisk verdssystem vil kunne nytta naturressursane på kloden utfrå ein langsiktig harmonisk plan og verda kan kvitta seg med dei økonomiske krisene som kapitalismen har skapt.

Kommunismen vil avskaffa alle klasseskilje. Produksjonsmidla vil verta eigde av alle samfunnsmedlemene i fellesskap.

Ingen vil ha monopol på kunnskap. Skiljet mellom åndsarbeid og kroppsarbeid vert opphevd. Kunnskap og kulturgode er tilgjengelege for alle, og alle får høve til å utvikla evnene sine.

Det vil vera slutt på all kvinneundertrykking. Kjønn vil verta avskaffa. Familien vert avskaffa og med det grunnlaget for arbeidsdeling ut frå kjønn — og det at menn undertrykker kvinner. Barna vil verta sjølvstendige medlemar av samfunnet og samfunnet vil ha felles ansvar for omsorgen for dei.

Dei djupe skilnadene mellom by og land vert avskaffa fordi landsbygda blir økonomisk og kulturelt utvikla på line med byane.

I eit samfunn utan klasser trengst heller ikkje nokon stat, nokon hær eller noko undertrykkingsapparat. Produsentane vil kunne administrera produksjonen utan noko byråkrati.

I ei kommunistisk verd vil det ikkje finnast økonomiske nasjonale interesser, ingen konkurranse om råvarer og marknader, ingen hers-

karnasjonar og ingen undertrykte nasjonar. Då fell òg grunnlaget for oppdeling av verda i egne stater bort.

Med avskaffinga av kapitalismen og klassane i verds målestokk vil det ikkje lenger vera noko grunnlag for krigar.

Produksjonen vert ikkje styrt av marknaden eller av pengar. Den vert avgjort ut frå kva folk treng, på grunnlag av diskusjoner og vedtak gjort av samfunnsmedlemmane sjølve. Fordelinga skjer slik at dei får som har behov, utan at dei må levera noko i bytte for det dei får.

Kommunismen er ei samfunnsform der menneska disponerer ressursane sine samla og ut frå sams interesser: Lufta, jorda, vatnet, det levande livet, energien, mineralane, produksjonsutstyret, kunnskapane. Det vil seia like sjansar til *fri utvikling* på grunnlag av dei *ulike* evnene kvar av oss har. Dette vert råd å få til, av di det finst eit samfunnsoverskot og ei frigjering frå det rutineprega arbeidsslaveriet. Dette gjer at alle kan få dei *same* sjansane til trygge livsvilkår, allsidig arbeid og kulturgode. Alle kan då fritt få velja korleis dei vil forma livet sitt sjølve.

2.1.2. Kommunismen er naudsynt og mogleg.

Det høgt utvikla kommunistiske samfunnet er ikkje eit uoppnåeleg ideal.

Utviklinga syner stadig klårare at ei slik omorganisering av verdsamfunnet er meir og meir naudsynt for å løysa dei mest brennande problema for menneska her på jorda.

Naturøydelegging, krig og stadig djupare elende for fleirtalet må avskaffast. Kapitalismen og imperialismen gjer desse problema berre meir vonlause. Det historisk naudsynte alternativet er ei kommunistisk omorganisering av heile verdssamfunnet.

Utviklinga av vitskap og teknologi har òg skapt mange av dei materielle føresetnadene for at eit slikt samfunn kan skipast. Former for produksjon som finst no kan skapa nok av alt det viktigaste til alle på jorda. Det blir mogleg å produsera med stadig mindre bruk av arbeidskraft, og stadig mindre skadar på natur og miljø, og det blir mogleg å spreia kunnskap effektivt til alle i samfunnet. Men dette skjer ikkje av seg sjølv. Det krev at arbeidarklassen og folket sigrar i kampen om *kven* som skal bruka den nye teknologien og korleis. Berre svære revolusjonære klassekampar kan gjera den høgt utvikla kommunismen til røyndom.

Når kommunismen kan virka utopisk og umogeleg er det berre fordi vi uvilkårleg tar vår eiga tid som målestokk. Den meiningslause, øydeleggjande og barbariske måten verda er organisert på i dag, vert sett på som noko normalt.

Før eller seinare vil den kapitalistiske verdsordninga bli kasta på skraphaugen og erstatta med eit samfunnssystem som er meir fornuftig organisert: Kommunismen. Alle problem vert ikkje løyste med det. I eit kommunistisk samfunn vil det òg finnast motsetningar som driv samfunnet framover. Det som vil verta avskaffa, er klasse-skilja og klasseundertrykkinga og dei problema som følgjer av dei.

2.1.3. Vegen fram til kommunismen: Sosialistiske revolusjonar.

For at kommunismen kan skipast i verda må først det imperialistiske verdssystemet veltast. Så må verda igjennom ein periode med sams økonomisk og politisk utvikling.

Sidan kapitalismen utviklar seg ujamnt, vil dei revolusjonære krigene oppstå i ulike land til ulike tider. Difor skjer kvar revolusjon i eitt land eller ei avgrensa gruppe land.

Kommunismen kan ikkje skipast i einskilte land. Men det er mogleg å skipa sosialistiske samfunn som eit første steg på vegen til kommunismen.

Oppgåva for den proletariske verdsrevolusjonen er difor å gjennomføra sosialistiske revolusjonar i einskilte land. Seinare, når desse revolusjonane har vunne fram i store delar av verda, kan arbeiderklassen og det arbeidande folket i desse landa i lag kjempa for at sosialismen skal utviklast til den høgt utvikla kommunismen.

2.2. Røynslene frå sosialistiske revolusjonar.

2.2.1. Kapitalismen og imperialismen i verda må styrtast gjennom revolusjonære folkeopprør.

Historia har aldri før sett ein så militært sterk overklasse som vår tids imperialistiske borgarskap. Det har gong på gong vist at det er villig til å gjennomføra blodbad og folkemord for å verna om klasseinteressene sine.

Det einaste som kan styrta det imperialistiske borgarskapet i verda, er ei lang rekke revolusjonar, folkeopprør og frigjeringskrigar i land over heile verda, der arbeidarklassen og dei revolusjonære massane sigrar over dei militære styrkane til herskarane og styrtar den militære, økonomiske og politiske makta deira.

2.2.2. Ei revolusjonær krise.

Når det vert uråd for dei herskande å styra som før, når dei undertrykte ikkje kan leva som før og ei brei masserørsle dreg fleirtalet med seg i kampen, då vert revolusjonen mogleg. Ei slik revolusjonær krise kan berre veksa fram av utviklinga av kapitalismen sjølv. Ho kan ikkje provoserast fram av terror frå ei smågruppe.

Klassekampen vil bølga att og fram mellom kvar revolusjonær situasjon. Å freista å gå til storm for å styrta kapitalismen i periodar då det ikkje er ein slik situasjon i landet, er eventyrpolitikk som berre kan føra til nederlag.

2.2.3. Revolusjonen krev leiing, organisering og førebuing.

Jamvel om den revolusjonære krisa er der, sigrar ikkje revolusjonen av seg sjølv. Det trengst eit revolusjonært kommunistisk parti, ein breiast mogleg einskapsfront mellom så mange klassar, organisasjonar og parti som råd. Dessutan lyt det vera ei revolusjonær våpenmakt som kan vinna over våpenmakta til herskarane. Dersom dette ikkje er til stades og revolusjonen vantar god leiing, så knuser hers-

karklassen revolusjonen med vald eller grip makta igjen når krisa er over.

2.2.4. Revolusjonen kan berre sigra med støtte av våpenmakt.

Arbeidarklassen og hans allierte hadde sjølv sagt helst sett at revolusjonen kunne gjennomførast med frededelege middel. Men all historisk røynsle viser at borgarskapet med alle moglege middel prøver å halda på makta si og vinna ho attende dersom dei har mista ho. Det vil prøva å knusa revolusjonen med våpenmakt.

Arbeidarklassen og hans allierte må vera førebudd på å bruka våpenmakt for å gripa makta og for å forsvara sosialismen. Jo betre førebudd arbeidarklassen og hans allierte er på dette, jo mindre blodsutgyting vil det bli. Det er ikkje fordi sosialismen er udemokratisk, men fordi kapitalistene aldri vil bøya seg for fleirtalsvilja.

2.2.5. Parlamentsval kan ikkje føra til sosialisme.

Dersom eit fleirtal røystar for sosialisme ved val, så avskaffar herskarane parlamentet og undertrykkjer fleirtalet med vald. Derfor kan sosialismen aldri sigra så lenge arbeidarklassen trur at «den frededelege og parlamentariske vegen» kan føra til sosialisme.

2.2.6. Sosialisme veks ikkje fram av kapitalistisk statsdrift.

Den moderne kapitalismen har gjort kapitalistisk statsdrift naudsynt i større grad. Slik kapitalistisk statsdrift har ikkje noko med sosialisme å gjera. Røynleg *sosialistisk* statsdrift er styrt og leia av arbeidarklassen for å stetta folket sine behov. Då krevst det òg at arbeidarane har statsmakta først.

2.2.7. Revolusjonen kan ikkje koma ved utanlandsk invasjon.

Sosialisme betyr at folket sjølv tar kontroll over staten og økonomien. Ein invasjonshær som undertrykkjer folkemassane, gjer dette umogleg. Det einaste ein invasjonshær kan skapa, er fascisme, imperialismen og klasseundertrykking.

2.2.8. Revolusjonen i kvart land må vera folkemassane sitt eige verk.

Revolusjonar kan ikkje eksporterast, importerast eller leiast frå noko internasjonalt sentrum. Dei kan heller ikkje tvingast fram av eit mindretal mot massane si vilje. Sosialistisk revolusjon kan det berre bli når folkemassane sjølve ønskjer det.

2.3. Den sosialistiske samfunnsforma.

2.3.1. Ei ny og uferdig samfunnsform.

Sosialisme er eit overgangssamfunn som oppstår etter at kapitalismen er styrta, men før det er mogleg å skapa den høgt utvikla kommunismen.

Den historiske oppgåva til sosialismen er å skapa føresetnadene for kommunismen. Sosialismen er eit nytt samfunnssystem. Dei his-

toriske røynslene er avgrensa. Den teoretiske framstillinga av det sosialistiske samfunnet er ikkje ferdig utvikla.

Sosialismen utviklar seg på grunnlag av det samfunnssystemet som finst før revolusjonen. Eitt samfunn kan ha høgt utvikla kapitalistisk økonomi og borgarleg demokrati, medan eit anna er prega av føydal økonomi og mellomalderdiktatur. Sosialismen i to slike land vert nokså ulik.

Mange borgarlege regjeringar kallar seg sosialistiske. Det same gjeld tidlegare sosialistiske land der kapitalismen har vorte gjeninnført. Dette skaper stor forvirring om sosialismen.

Dette gjer òg at politisk kamp for å forklara kva som er verkeleg sosialisme og å avsløra kva som er falsk sosialisme, er ei viktig oppgåve for dei revolusjonære no. Arbeidarane og dei undertrykte massane vil ikkje ha nokon sosialisme dersom dei trur at brutale diktatur som t.d. Sovjet, Vietnam, Afghanistan og Polen har noko med sosialismen å gjera. Ein lekk i kampen for sosialismen er å avsløra den Sovjet-revisjonistiske forfalskinga av teorien om sosialismen.

2.3.2. Nydemokratisk revolusjon — sosialistisk revolusjon.

Revolusjonane mot kapitalismen og imperialismen fell i to hovudgrupper, ut frå den indre utviklinga i dei ulike landa og tilhøvet deira til imperialismen.

Sosialistisk revolusjon med ein gong er oppgåva for proletariatet i somme høgt utvikla kapitalistiske land. Der er proletariat og borgarskap hovudklassane og det finst høgt utvikla samfunnsmessige produktivkrefter.

Nydemokratisk revolusjon er eit naudsynt førstadium for sosialismen i svært mange av landa i den 3. verda. I nokre land står føydalismen enno sterkt. Andre har underutvikla kapitalisme med føydale restar. Eit fleirtal er økonomisk og politisk undertrykte av imperialismen. Her må revolusjonen *først* frigjera landet frå imperialismen, få bort føydalismen og utvikla økonomien. Ein slik revolusjon av arbeidarar, bønder og småborgarskap *kan vinna støtte frå nasjonale kapitalistar* som er underkua av imperialismen. Først når revolusjonen har løyst desse oppgåvene og samfunnet har utvikla seg ei tid, kan slike revolusjonar gå vidare og skipa sosialismen.

2.3.3. Felles trekk ved alle sosialistiske samfunn.

Når revolusjonen sigrar i ulike land, vil han ta ulike former utfrå tilhøva i dei einskilde landa. Revolusjonen kan ikkje følgja fastlagde skjema. Det avgjerande er at revolusjonen røyntleg avskaffar kapitalistisk utbytting og tar til på vegen framover mot kommunismen.

Desse trekka skil verkeleg sosialisme frå borgarleg og revisjonistisk «sosialisme»:

2.3.3.1. Statsmakta til utbytarklassane er styrta og erstatta med proletariatets diktatur.

Proletariatets diktatur er statsmakta til arbeidarklassen og det arbeidande folket.

Det må utviklast eit stadig meir omfattande demokrati for det arbeidande folket. Målet må vera at etter kvart skal det arbeidande folket meir og meir direkte administrera samfunnet, medan statsbyråkratiet vert bygd ned.

2.3.3.2. Sosialistisk eigedom og sosialistisk planøkonomi.

Den kapitalistiske utbyttinga blir avskaffa. Dei viktigaste produksjonsmidla blir gjort til felleseigedom for det arbeidande folket. Det blir skapt ein sosialistisk planøkonomi, der ikkje profitten, men folkets behov styrer produksjonen. Det må skapast eit materielt grunnlag for å oppheva dei sosiale skiljene som er tatt over frå klasse-samfunnet.

Det må heile tida vera ei sentral målsetjing for sosialismen å skapa høgt utvikla produktivkrefter, for utan det vil det ikkje vera mogleg å skapa eit kommunistisk samfunn.

Sosialismen må ta over og driva fram den vitskaplege og teknologiske revolusjonen, og ikkje minst utvikla den viktigaste produktivkrafta — mennesket sjølv. Samstundes er det ikkje likegyldig *korleis* produktivkreftene vert utvikla. Produktivkreftene må utviklast av omsyn til menneska. Dei må brukast til å avskaffa øydeleggjande, einsformig og slitsomt arbeid, og auka alles høve til å skaffe seg kunnskap og få meir interessant og variert arbeid.

Det må førast kamp mot alle former for kvinneundertrykking. Samfunnet må leggja grunnlaget for full kvinnefrigjering og overføra økonomiske oppgåver og arbeid frå familien til samfunnet. Kampen for full kvinnefrigjering er uløseleg knytt til kampen for kommunismen, og utan kvinnefrigjering blir det ikkje nokon kommunisme.

Samfunnet må ta til med å løysa dei økologiske krisene som er skapt av kapitalismen.

Den økonomiske fordelinga byggjer på at heile utbyttet av produksjonen vert disponert av det arbeidande folket. Det må setjast av middel for kollektivt forbruk i utdanning, helsevesen, omsorg for barn og utdanning, sosialisering av husarbeid osv.

Det sosialistiske prinsippet for løn er «til einkvar etter arbeid». Det vil òg seia å minka det veldige skiljet mellom sjefane sine topp-løner og lågtlønt arbeid som finst under kapitalismen. I høgt utvikla industriland kan det vera råd å trekkja viktige delar av produksjonen ut av marknaden og i staden fordela etter behov.

2.3.3.3. Klassekampen held fram.

Hovudmotsetninga vil i lang tid gå mellom proletariatet og borgarskapet. Derfor held klassekampen fram som ei objektiv lov uavhengig av menneska si vilje. Under sosialismen finst det eit materielt grunnlag for at eit nytt borgarskap kan oppstå i økonomi, byråkrati, hær og parti. Skiljet mellom dei som administrerer og dei som blir administrerte legg òg eit grunnlag for at nye klasseskille kan oppstå. Sosialismen sin lagnad er avhengig av korleis denne kampen blir ført.

Ein viktig del av klassekampen er kampen for å bryta ned skilleskilja og dei andre sosiale skilja.

Ein del av klassekampen er for revolusjon i kulturen og ideologien. Eit mål er at det arbeidande folket skal meistra alle sider i den høgt utvikla kulturen og vitskapen, og oppheva kunnskapsmonopolet til eit fåtal ekspertar. Eit anna mål er å utrydda dei sterke posisjonane til borgarleg tenking og vanar, inklusive i det arbeidande folket sjølv. Sosialismen må byggjast opp av folket sjølv. Om eit lite byråkrati tar makta frå privatkapitalistane, så har det ingenting med sosialisme å gjera. Berre så lenge sosialismen er tufta på masserørsle, kan han leva og utvikla seg.

I heile perioden med bygginga av sosialismen fram til kommunismen, blir massekampen og den politiske linja avgjerande. Derfor vil det i heile denne perioden trengst eit kommunistisk parti til å gå i spissen for arbeidarklassen og leia oppbygginga av det sosialistiske samfunnet.

2.4. Sosialismen som ei overgangsform mellom kapitalisme og kommunisme.

Socialismen vil korkje vera harmonisk eller stabil, men full av motsetningar.

Heile den historiske perioden med sosialismen er prega av at dette samfunnet er overgangsforma til kommunismen. Sosialismen kan derfor berre halda seg ved lag om han målretta vert utvikla i retning av kommunismen. Elles risikerer samfunnet å forfalla attende til kapitalismen.

Når sosialismen blir skapt, finst klassane framleis. Sidan produksjonen ikkje er høgt nok utvikla, vil det vera naudsynt å halda fram med arbeid for løn, ein marknad og pengar. Arbeidsdelinga gjer at det framleis er stor skilnad på arbeidar og intellektuell, på dei med rutinejobbar og folk på kommandopostane i byråkratiet. Det finst ein stat. Det finst borgarleg ideologi. Det finst sterke objektive motsetningar og klassekamp.

Dei fleste sosialistiske landa til no har hatt store vanskar på grunn av underutvikling og krigsskader. Det har òg vore gjort alvorlege feil og overgrep. Arbeidarklassen og det arbeidande folket har i for liten grad blitt mobilisert i kampen for å utvikla sosialismen.

Sigren for sosialismen er ikkje avgjort med revolusjonen. Fleirtallet av dei sosialistiske landa har etter ei tid degenerert til ein ny type kapitalistiske land. Slike atterslag er typiske når ei ny samfunnsform bryt gjennom. Likevel er dei korte historiske røynsle med sosialismen gode. Meir enn ein milliard menneske har frigjort seg og skapt eit betre og meir verdig liv som følgje av sosialistisk revolusjon. Enorme massar har fått mat, helsestell og skolegang. Røynsle frå sosialismen er det store lyspunktet i vår tid.

Den stadig djupare krise i imperialismen vil skapa stadig fleire sosialistiske revolusjonar, og føresetnadene for å skipa meir utvikla sosialistiske samfunn vert stadig betre.

Dei historiske røynslene viser:

- at sosialismen må vera på vakt mot byråkrati og utviklinga av nye borgarlege lag,
- at det trengst betre politikk for å utvikla den sosialistiske økonomien,
- at kvinnekampen må halda fram i heile perioden med sosialisme,
- at det er naudsynt å forsvare folkets demokrati og sosialistisk rettstryggleik.

I heile tidbolken fram til kommunismen vil det vera kamp om korleis samfunnet skal utvikla seg. Drivkrafta i utviklinga må vera arbeidarklassen i spissen for det arbeidande folket. I heile denne tida trengst eit kommunistisk parti i leiinga for kampen.

KAPITTEL 3

Kampen mot supermaktene og krigen

3.1. Einskapsfronten mot imperialismen.

Den viktigaste felles oppgåva for folka i verda er å byggja opp ein brei, internasjonal einskapsfront mot dei to supermaktene Sovjet og USA. Det er umogleg å sigrå mot imperialistisk utbytting, underutvikling, krig, folkemord, svolt og fascisme utan samtidig å kjempa mot dei to supermaktene. Dei er det største hinderet for verkeleg revolusjon, frigjering og framskritt i verda. Kampen for sosialisme i alle land kan berre sigrå om han også blir ein kamp mot supermaktene. Den 3. verda, der fleirtalet på jorda bur, kan aldri reisa seg utan å knusa makta til dei to supermaktene.

Kampane som utviklar seg i ulike land og verdsdelar har ulike former og ulike nære oppgåver. I somme land er det revolusjonær frigjeringskrig. Somme har fascisme, andre borgarleg demokrati. Nokre er prega av elende og ekstrem krise. I somme land dominerer kampen mot utanlandsk imperialism, i andre mot den indre herskarklassen.

I verdsmålestokk må likevel desse kampane samla seg slik at dei dreg i same leia. Dei må retta seg mot dei to supermaktene.

Den farlegaste og mest aggressive av dei to no er Sovjet. Det er naudsynt å vera spesielt på vakt mot den supermakta som er i oppgang og ekspanderer. Samstundes er USA-imperialismen framleis ein sterk og farleg fiende av folkene i verda.

Det trengst ein brei internasjonal einskapsfront mot Sovjet og USA. Hovudstønad for ein slik front finn vi i den kampen folke-massane i den 3. verda fører mot imperialismen. Denne striden må også omfatta flest mogleg i dei kapitalistiske landa og i dei to supermaktene sjølve. Fronten må samla frigjeringsrørsler og nasjonale parti i den 3. verda, arbeidarorganisasjonar, kvinneorganisasjonar og anti-imperialistar i dei kapitalistiske landa og opposisjonsgrupper i dei landa Sovjet rår over. Det er også bra om regjeringar i den 2.

verda stør ein slik front i einskildsaker eller heilt ut. I ein slik front er det naudsynt å samarbeida med mange ulike krefter. Nasjonale einskapsfrontar t.d. mot ei supermakt kan omfatta krefter som vil slåst mot *denne* makta, men som ikkje er anti-imperialistar eller framskrittsvenlege i *andre* samanhengar.

I mange undertrykte nasjonar innanfor statar i 2. og 3. verda vil kampen i første rekke retta seg mot makthavarane i landet.

Likevel har dei felles interesser med dei andre nasjonane i landet mot supermaktene, som er fiendar av alle folk i verda. Jo større makt supermaktene har i landet, jo vanskelegare vil det vera for undertrykte nasjonar å bli frie. Om undertrykte nasjonar allierer seg med ei imperialistmakt mot undertrykkarnasjonen i landet, vil det vera å gå frå oska til elden.

Dei nasjonale minoritetane utgjer ein stor del av befolkninga både i USA og Sovjet. Dei vil ikkje kunna oppnå nasjonal frigjerung så lenge USA og Sovjet er imperialistiske supermakter, og har derfor all interesse av å gå mot imperialismen. Opprør og motstand frå desse kan bli ei vesentlig kraft for å svekkja supermaktene.

Å utvikla fronten mot supermaktene står ikke i motstrid til å utvikla klassekampen i kvart einskild land. Nokre regjeringar undertrykkjer sitt eige folk, samtidig som dei tar stilling mot supermaktene. At dei går mot supermaktene er bra og må støttast. Om folket gjer opprør og set inn ei revolusjonær regjering, er det betre og må sjølvsgt også støttast. Det arbeidende folket er hovudkrafta i kampen mot imperialismen.

Dei kapitalistiske landa i den 2. verda er også truga av de imperialistiske supermaktene. I desse landa er det særleg viktig å utvikla solidariteten med de undertrykte folka i den 3. verda med dei som er utsette for rasisme og sjåvinisme i dei utvikla landa sjølv. Det arbeidande folket i desse landa må kjempa mot imperialismen til sitt eige borgarskap, kjempa mot politiske retningar som neglisjerer den anti-imperialistiske kampen i den 3. verda og kjempa mot imperialistisk ideologi og politikk i det arbeidande folket sjølv. Dette er viktig for om det arbeidende folket i den 2. verda skal bli ei kraft *med* eller *mot* den kampen storparten av jordas folk fører mot det imperialistiske systemet.

Den mest effektive måten å utvikla denne fronten på no er å styrkja det konkrete støttearbeidet for dei folka som til eikvar tid står i fremste rekke i kampen mot imperialismen. I 1984/85 vil dette mellom anna seia frigjeringsfrontane i Kampuchea, Afghanistan, Eritrea, Palestina, det sørlege Afrika, Sentral-Amerika, Solidaritet i Polen. Desse kampane bind kreftene til supermaktene og gjer dei veikare. Dinest er dei føredøme for andre og oppmodar til motstand andre stader.

Skal denne fronten utviklast vidare, er det viktig at dei mest medvitne og anti-imperialistiske kreftene styrkjer kontakten seg imellom. Revolusjonære parti og regjeringar, frigjeringsorganisasjonar, fagforeiningar, kjempande intellektuelle, kvinneorganisasjonar, anti-

imperialistar og demokratar over heile verda må derfor samarbeida og stø kvarandre.

3.2. Kampen mot supermaktenes krigsførebuingar.

3.2.1. Krig under imperialismen.

Faren for ein 3. verdskrig aukar. Dei lokale krigane breier seg og vert fleire. Kampen mot krigen vert eit brennande spørsmål. Men kampen mot krigen kan berre lykkast om han verkeleg angrip og utrydder kjelda til krig i vår tid.

Imperialisme betyr krig.

Det kan ikkje bli slutt på all krig før det imperialistiske systemet er avskaffa.

Framfor alt betyr det at arbeidarklassen i dei imperialistiske landa og dei undertrykte folka i verda må reisa seg og styrta imperialismen. Men det kan berre skje gjennom å gripa til våpen. Mao sa det slik: «Vi går inn for å avskaffa krig. Vi ønsker ikkje krig. Men krig kan berre avskaffast gjennom krig, og for å bli kvitt våpna er det først naudsynt å ta opp geværet.»

Når krig bryt ut, må vi skilja mellom rettvis og urettvis krig. Imperialistiske åtakskrigar er urettvise. Anti-imperialistiske forsvarskrigar er rettvis. Borgarkrigar og masse mord frå fascistar er urettvise. Opprør frå antifascistar og revolusjonar frå undertrykte fleirtal er rettvis.

Rivalisering om hegemoniet og den ujamne utviklinga av styrkeforholdet mellom imperialiststatane er kjelde til krig under imperialismen. Åtak frå slike statar og krigar mellom dei er uunngåelege så lenge imperialismen finst. Dette er urettferdige krigar.

Dei urettferdige imperialistiske krigane fører til si motsetning, land som vert utsette for imperialistisk aggresjon forsvarar seg, koloniar og undertrykte nasjonar reiser seg mot kolonialisme og fascisme. Slike nasjonale og demokratiske frigjerings- og forsvarskrigar er rettferdige krigar.

Undertrykkinga og utbyttinga i dei imperialistiske landa fører til at arbeidarklassen og folket gjer opprør mot borgerskapet. Slike proletariske revolusjonære krigar er også rettferdige.

For å stoppa imperialistiske krigar mot frigjeringsrørsler og land som blir underkua, er det einaste rette å gi dei som slåst mot imperialismen så god hjelp som mogleg.

Kreftene som virkar mot ein konkret imperialistisk krig kan påvirka tidspunkt for utbrotet, omfanget og forløpet av krigen. Der som desse kreftene er kraftige nok, kan dei i nokre tilfelle tvinga imperialismakten til ikkje å starta akkurat denne krigen. Men dette betyr ikkje at det er mogleg å hindra *alle* imperialistiske kriger, så lenge imperialismen framleis finst. *Regelen* under imperialismen er at krigar og folkemord spreier seg til større og større område. Historia om 2. verdskrig og ei ubrotten rekke store, blodige krigar etter 2. verdskrig stadfestar dette.

3.2.2. Trugsmålet om ein 3. imperialistisk verdskrig.

Verdsutviklinga har lenge peika i retning av ein 3. imperialistisk verdskrig mellom supermaktene Sovjet og USA. Allment har ein slik krig blitt meir sannsynleg i dei siste 10 åra.

Sovjet, som den supermakta som er i oppgang og som er mest aggressiv, er den mest sannsynlege utløysaren av en slik 3. verdskrig. I ein slik krig vil Europa—Midt-Austen bli både det viktigaste krigsbyttet og det viktigaste krigsteatret (sjå kap. 1.4.5.).

I dag er det ei brennande viktig oppgåve å styrkja dei kreftene som står mot supermaktenes, og særleg Sovjets, krigsførebuingar.

Den væpna frigjeringskampen som land i den 3. verda fører mot Sovjet og USA, er i dag den viktigaste krafta som virkar mot de sovjetiske krigsførebuingane. Opposisjonen i Aust-Europa, særskilt i Polen, har også blitt ei kraft mot desse krigsførebuingane.

Motstand mot supermaktene sin aggresjon, støtte til den 3. verda og motstand mot Sovjets forsøk på å leggja under seg land i Europa og Midt-Austen spesielt, er i dag faktorar som kan virka mot krigsførebuingane. Ettergjeving og kapitulasjon overfor Sovjet og borgarleg kapitulasjonspolitikkk aukar i røynda faren for krig, fordi det oppmuntrar til nye framstøytar.

Evna og viljen til å forsvara den nasjonale sjølvrådetten må styrkjast i Europa. Landa må auka si evne til å forsvara det nasjonale sjølvstendet med militære middel.

Forsvaret mot sosialimperialismen må ikkje gjerast avhengig av den andre supermakta USA. USA er ute etter å bruka dei små landa som frontsoldatar for sine interesser, eller som bytttemiddel i dragkampen med Sovjet.

Desse kreftene virkar mot ein 3. verdskrig. Men ei vurdering i 1984 viser at kreftene som drar i retning av ein krig er sterkare og veks snøggare. Ein krig blir derfor meir og meir sannsynleg.

3.2.3. Kamp mot ABC-våpen og folkemord, spørsmålet om nedrusting.

Imperialismens strategi for undertrykking nyttar planlagte og kaldblodig gjennomførte folkemord.

Det er viktig å krevja at supermaktene rustar ned, reduserer dei konvensjonelle styrkane sine og øydelegg lagra sine av atomvåpen, biologiske våpen og kjemiske våpen (ABC-våpen).

Supermaktene utviklar særskilte våpenslag og doktrinar til bruk for folkemord. Atomopprustinga til dei to supermaktene trugar alle folk på jorda. Sovjet nyttar kjemiske våpen i mange land. Folkemord skjer med konvensjonelle våpen og med medvite bruk av hungersnaud.

Det er naudsynt å reisa kampen mot folkemordet supermaktene gjer seg skuldige i. Vi har ikkje illusjonar om at folkemord og ABC-våpen kan verta avskaffa berre ved hjelp av protestar, det kan einast skje ved at imperialismen vert avskaffa. I mellomtida er det

viktig å mobilisera størst mogleg motstand mot folkemord for så langt som råd er å minska omfanget av det i krigane no.

Når det gjeld krav om nedrusting, er det avhengig av *kven* krava blir retta til.

Det er rett å krevja at dei to supermaktene skal rusta ned og redusera dei konvensjonelle styrkane sine. Det er dei som er kjelda til krig, det er dei som trugar og fører krig mot andre folk.

Det er feil å stilla krav om avrusting til frigjeringsrørsler eller sjølvstendige land som blir truga eller angripne av supermaktene. Om frigjeringsrørsler legg ned våpna eller sjølvstendige land som er truga av supermaktene rustar ned, aukar det faren for angrep og gjer dermed krigsfaren større.

Uansett er det naudsynt å kjempa mot illusjoner om at *krav* om avrusting eller tilmed nedrustingar frå supermaktene kan gjera slutt på krigane, så lenge imperialismen finst. Allment er dei historiske røynslene at nedrustingsforhandlingar har blitt brukte i propagandaen framfor store krigar, for å føra opprusting bak eit røykteppe og svartmala den imperialistiske motparten.

3.2.4. Fredsrørsla i Europa.

Folka i Europa fryktar med rette ein 3. verdskrig. Det er grunn til å frykta Sovjet. Det er ingen grunn til «tillit til USA». Millionar i Europa har forstått at det er folkemassane her som vil bli slakta ned om denne krigen kjem.

Kva rolle fredsrørsla kan spela, er avhengig av i kva retning ho går.

Dersom denne rørsla reiser kampen for nasjonalt sjølvstende og mot ettergjeving overfor supermaktene, og dersom ho knytter seg til dei sterkaste kreftene i verda som står mot krigsførebuingane, kan ho spela ei viktig *positiv* rolle i kampen mot den imperialistiske krigen. Det vil seia å knytta band til frigjeringskampen i den 3. verda og til dei verkelege fredsgruppene og opposisjonen i Aust-Europa og Sovjet. Det vil seia å retta kampen mot ABC-våpen i aust og vest og ikkje mot dei delane av det konvensjonelle forsvaret i små europeiske land som er retta mot supermaktene.

Men ei rørsle som tar utgangspunkt i dei rettkomne ønskja folk har om å gjera noko for fred, men gir denne kampen galen retning, vil spela ei *negativ* rolle.

Europa treng ikkje ei «fredsrørsle» som svik den 3.verda, berre det ikkje bryt ut krig her. Det betyr å gå inn for fred her for at Sovjet, USA og Europa i fellesskap skal kunna plyndra og driva folkemord i den 3. verda. Europa treng ikkje ei «fredsrørsle» som vil kjøpa «fred» for Vest ved å selja fridomen og det nasjonale sjølvstendet til Aust-Europa. Ei «fredsrørsle» som løyner Sovjets aggesjon, reiser på offisielle «fredskongressar» i aust saman med dei som står for opprusting og krig der, som vil kjøpa «fred» med å kapitulera for sosialimperialismen, går mot interessene til folka i Europa. Ei slik rørsle aukar i røynda faren for krig.

AKP(m-l) strir aktivt for å fremja ei verkeleg fredsrørsle og mot alt som peikar i retning av ei falsk «fredsrørsle». Vi kjempar mot pasifistiske og prosovjjetiske tendensar. Samstundes kjempar vi mot illusjonane om at sjølv ei riktig fredsrørsle i Europa aleine kan hindra eller utsetja krigen om ikkje langt større krefter i den 3. verda og Aust-Europa kjem i rørsle.

3.4. Kva som må gjerast dersom verdskrigen bryt ut.

Det er naudsynt å ha ei nøktern og realistisk vurdering av kreftene som kan utløysa ein 3. verdskrig. Utviklinga i dei siste 10 åra har vore at kreftene som peikar i retning av ein slik krig, veks raskare enn dei kreftene som virkar mot han. Krigsfaren held fram med å auka. Framtida ser mørk ut.

Om ein 3. verdskrig skulle bryta ut, med dei katastrofale følgjar det vil få, finst det berre ein utveg. Det er å kjempa for fridom mot imperialistiske åtak og okkupasjon, mot fascisme og folkemord. I Europa og andre stader der imperialistane går til åtak, vert oppgåva å reisa folka til frigjeringskrig. Dei må føra ein langvarig folkekrig for å vinna nasjonal frigjering og demokrati, og kjempa for revolusjon mot kapitalisme og imperialism. Berre slik kan dei leggja imperialismen i grava for alltid og gjera parolen «Aldri meir krig» til røyndom.

I ein 3. verdskrig må folka i verda framfor alt stola på seg sjølv og slåst for å gjera han om til ein krig for si eiga frigjering, ikkje for ei eller anna imperialistisk gruppe. Arbeidarane og dei undertrykte må gå saman om det skal bli mogleg: i landa som angrip og i dei som blir angripne, i rike og fattige land, i mindre imperialistmakter og i koloniar. Mot den trugande imperialistiske krigen reiser vi den gamle parolen til dei revolusjonære kommunistane: Arbeidarar og undertrykte folk og nasjonar i heile verda, gå saman!

DEL II

Kampen for eit sosialistisk Noreg

KAPITTEL 4

Kapitalismen i Noreg

4.1. Noreg i verda.

Noreg er eit lite, rikt og sjølvstendig kapitalistisk land i den 2. verda. Desse forholda er viktige for Noreg:

- Landet er ein del av verdsmarknaden og svært følsomt for internasjonale konjunkturar.
- Noreg er imperialistisk og tar del i utbyttinga av den 3. verda.
- Noreg er eit svakt land og truga av supermaktene. Det ligg i skotlina om det vert krig i Europa.

Den norske monopolkapitalen har makta i staten og dominerer økonomien. Olja har styrkt norsk monopolkapital.

Internasjonal veikskap gjer at det norske borgarskapet søkjer alliansar med imperialistiske stormakter. Noreg er svært nært knytt til USA. I dei seinare åra er USA sin innverknad svekka. Vesteuropeiske makter får auka vekt. Sovjet pressar Noreg hardt. Borgarskapet blir påverka av det.

Mykje av landet er tatt frå samane, men Noreg klarte aldri å erobra koloniar i den 3. verda. No ser borgarskapet seg ofte tent med å støtte land i den 3. verda mot andre imperialistmakter.

Folket i Noreg har sterke patriotiske og anti-imperialistiske tradisjonar. Folket ønskjer sjølvstende og stor frigjeringsrørsler og samarbeid med den 3. verda.

Den strategiske plasseringa gjer Noreg til eit viktig bytte i krig. USA kontrollerer den norske hæren gjennom NATO. Sovjet har basar ved grensene, infiltrerer langs kysten og har sett seg fast på Noregs Svalbard. Sosialimperialismen er det største trugsmålet mot Noreg no.

4.2. Nokre særdrag ved produksjon og økonomi.

Landet er høgt utvikla. Levestandarden er høg i verdsmålestokk. Det er griskgrendt og prega av mange små byar og tettstader. Folk er høgt utdanna.

Delar av industrien brukar moderne høgteknologi. Andre delar er relativt gammaldags. Industriverksemdene er relativt små.

Sysselsettinga i jordbruk og fiske har gått ned. Det trugar det spreidde busettingsmønsteret og matvareberedskapen. Talet på jobbar i industrien steig fram til midt på 70-talet. Det har gått ned sidan. Talet på jobbar har auka særleg i skular, helse/sosial og anna statleg og kommunal verksemd.

Landet importerer ein stor del av det som brukast. Den viktigaste storindustrien er avhengig av eksport. Mange jobbar i produksjon for heimemarknaden som er skjerma av toll og subsidiar.

Olja har styrkt norsk kapital, men også skapt større utanlandske kapitalinteresser i landet. Olja har seinka verknadene av verdskrisa. Men norsk økonomi er blitt svært avhengig av høge oljeprisar.

Noreg har ei høgt utvikla arbeidsdeling i samfunnet. Dei ulike delane er avhengige av kvarandre. Verknadene av t.d. ei krise eller ein streik forplantar seg raskt til andre delar av samfunnet. Derfor treng den norske kapitalismen klassefred.

Staten blir stadig viktigare i økonomien. Han syter for kapitalistane sine felles interesser og classesamarbeidet. Staten er den største kapitalisten og arbeidskjøparen.

Dei einskilde kapitalistgruppene jaktar på rask profitt, utan omsyn til produksjonen og landet som heilskap. Det arbeidande folket treng allsidig og harmonisk utvikling av produksjonen for å skapa seg trygge og gode liv.

Den grunnleggjande motsetninga i samfunnet går mellom at produksjonen får stadig meir samfunnskarakter på den eine sida og den private karakteren til eigedommen og tileigninga. Den kapitalistiske staten kan berre prøva å kontrollera denne motsetninga, men aldri løysa ho.

Den nye industrielle revolusjonen og verdskrisa skjerpar motsetninga mellom produktivkrefter og produksjonsforhold i Noreg. Dette peikar i retning undergang for dei kapitalistiske produksjonsforholda og at nye sosialistiske produksjonsforhold blir skapt.

4.3. Klassar og klassemotsetningar.

4.3.1. Hovudmotsetninga i det norske samfunnet.

Hovudmotsetninga går no mellom borgarskapet og arbeidarklassen (proletariatet). Ho styrer og påvirkar alle andre motsetningar i det norske samfunnet.

Utviklinga av kapitalismen har forenkla klassemotsetningane. Innanfor borgarskapet har monopolkapitalen makta. Arbeidarklassen er den største klassen. Mellom dei to hovudklassane står småborgarskapet, som er delt i ulike grupper.

4.3.2. Klassane.

4.3.2.1. Borgarskapet.

Til borgarskapet høyrer:

- kapitaleigarar,
- tilsette leiarar av privat og statleg monopolkapital,
- toppleiarar i staten, forsvaret og kommunane,
- mange av leiarane i store organisasjonar og parti,
- dei rike spissane blant dei intellektuelle.

Heile borgarskapet har sams interesse av den kapitalistiske utbyttinga. Herskarane innanfor borgarskapet er sjiktet som styrer den

statlege og private monopolkapitalen (blant dei toppane i DNA/LO). I Noreg tar borgarskapets diktatur form av monopolkapitalens diktatur.

Innanfor borgarskapet finst det mange skarpe motsetningar, m.a. mellom stor og liten, statleg og privat, norsk og utanlandsk og mellom ulike monopolgrupper.

Historisk går utviklinga slik:

- Monopolkapitalen styrkjer seg.
- Statskapitalen styrkjer seg.
- Toppen i monopolgruppene, i staten og i organisasjonane blir stadig meir samanvevde.

Den norske monopolkapitalen får stadig meir preg av at han er eigd og styrt av eit sjikt med direktørar, statsbyråkratar og politikarar. Tradisjonelle eigarar av einskilde kapitalar får mindre vekt.

4.3.2.2. Arbeidarklassen (proletariatet).

Arbeidarklassen lever av å selja arbeidskrafta si. Han omfattar:

- arbeidarane i industri, gruver, anlegg, transport, fiske og landbruk,
- underordna lønsarbeidarar i stat, kommune og teneste,
- familiane dei underheld,
- arbeidslause og trygda arbeidarar.

Dette er over halvdelen av innbyggjarane.

Arbeidarane i produksjon og transport er den tradisjonelle kjerna i klassen. Konsentrasjon, strategisk plass i produksjonen, mengd og sterk organisasjon ga dei ei nykelrolle. Industriproletariatet voks til midt på 70-talet. No gjer krisa og den teknologiske revolusjonen at talet minkar.

Arbeidarklassen veks likevel enno. I 70-åra auka talet på underordna jobbar i stat og kommune. Det har òg blitt fleire arbeidslause og trygda proletarar.

Om lag halvdelen av proletarane med jobb er no kvinner. Dei står i ei særstilling fordi dei også er undertrykte som kjønn. Dette viser seg mellom anna i ein sterkt kjønnsdelt arbeidsmarknad, utbreidd deltidsarbeid og låg løn. Fagrørsla i desse sektorane er veik. Men dei svære kvinnearbeidsplassane i helsevesenet, industrien osv. gir godt grunnlag for kamp.

Nokre ti-tusen arbeidarar frå den 3. verda spelar ei viktig rolle i einskilde byar. Dei høyrer til den mest undertrykte delen av klassen.

Arbeidarklassen har rike kamprøynsler. Men etter 2. verdskrigen er klassemedvitet svekka. Borgarlege idear har spreidd seg. Fagrørsla, som er skapt i klassekamp, driv classesamarbeid på toppplanet. Leiinga dominerast av arbeidararistokratiet. Dei mest undertrykte arbeidarane, m.a. kvinnene og innvandarane, har få tillitsverv. I dei siste åra har det vekse fram ein motstraum som er meir for klassekamp. Men framleis er det ein skarp motsetnad mellom klassen sin storleik og styrke og det låge klassemedvitet.

4.3.2.3. Dei småborgarlege klassane.

Småborgarskapet omfattar svært ulike sjikt. Nokre står nær arbeidarklassen. Andre har høg inntekt og står nær borgarskapet.

Det store fleirtalet har objektive interesser av å sameina seg med arbeidarklassen.

Bønder og fiskarar

Dei fleste bønder og fiskarar er små sjølveigarar eller halvproletarar. Mindretalet er rike småborgarar eller borgarar.

Bønder og fiskarar har tungt arbeid. Småbrukarane ligg under mange arbeidarar i inntekt. Bondekvinnene har ofte inga eiga inntekt, trass i at dei gjer ein stor del av gardsarbeidet i tillegg til omfattande omsorgsarbeid. Staten og monopolkapitalen rår over levекåra deira. Dei står i direkte motsetnad til monopolkapitalen.

Dei har minska kraftig i tal. Men dei er framleis svært viktige for matforsyninga og for heile busettinga i distrikta.

Bøndene og fiskarane har kamptradisjonar. Men fagrørslene deira har vore dominerte av kapitalistar som kjempar mot interessene til dei små.

Fleirtalet av bønder og fiskarar høyrer til arbeidarklassen sine næraste allierte.

Småborgarlege intellektuelle

Fleirtalet arbeider i underordna stillingar. Eit mindretal har altfor høg løn eller er velståande sjølvstendige.

Gruppa med høgare utdanning veks kraftig på grunn av den teknologiske utviklinga og voksteren i administrasjonen. I 1980 var om lag ¼ av innbyggjarane i skulevesenet som tilsette, lærarar eller elevar. Dette syner kor stor vekt denne gruppa får no.

Dei best stilte spelar ei viktig rolle for borgarskapet. Fleirtalet står i motsetnad til staten og monopolkapitalen. Det er mange progressive forskarar, kunstnarar osb. Blant svære grupper som lærarar, sosialarbeidarar osb. er fleirtalet dårleg betalte kvinner. Her har òg fagrørsla og kamplina vekse.

Fleirtalet av dei intellektuelle høyrer og til arbeidarklassen sine næraste allierte.

Resten av småborgarskapet.

Det er ei samling ulike grupper som butikkeigarar, småfabrikanter, sjølvstendige handverkarar, funksjonærar på mellomnivå (nokre få), arbeidsleiarar, kontraktørar osb.

Her finst tradisjonelt mykje kapitalistisk tenking og støtte for reaksjonen. Dei øvre sjikta rekrutterer til borgarskapet. Eit fleirtal står likevel objektivt i motsetnad til monopolkapitalen. Men desse sjikta har vanskeleg for å samla seg og føra kamp.

4.3.2.4. Arbeidararistokratiet.

Dette er ikkje ein klasse, men eit sjikt med privilegiar samanlikna med vanlege arbeidarar. Anten

- på grunn av særlege kvalifikasjonar som kapitalistane er viljugе til å betala godt for, eller

- fordi dei har posisjonar i borgarlege arbeidarparti eller fagrørsla.

Superprofittane til imperialismen gjorde at arbeidararistokratiet voks kraftig. Nokre arbeidararistokratar avanserer sjølve inn i borgarskapet, LO/DNAs byråratkapitalistiske monopol og store statsmonopol er leia av arbeidararistokratar.

Dette sjiktet spelar ei viktig rolle som berar av borgarleg og imperialistisk politikk i arbeidarklassen og arbeidarrørsla. Kampen mot arbeidararistokratiet sin innverknad i arbeidarklassen er derfor ei heilt avgjerande oppgåve for at klassen skal verta i stand til å styrta kapitalismen.

4.3.2.5. Grupper utanfor arbeidsmarknaden.

Heimearbeidande kvinner

Dei er særskilt undertrykte fordi dei er økonomisk avhengige av mannen, og i stor grad utan rettar. Det gjeld både fleirtalet i arbeidarklassen og småborgarskapet og dei i borgarskapet. Denne store gruppa har vanskar med å samla seg til kamp.

Ungdom under utdanning

Det er dei fleste under 20 år og mange under 30. Dei delar seg ut frå klassebakgrunn og jobb i framtida. Dei fleste har dårleg økonomi. Dette sjiktet kan laga svære, men lite stabile masserørslar.

Uføre og alderstrygda

Kåra deira er avheng av kva klassar dei kjem frå. Mange av dei fattigaste av dei trygda lever i stor naud. Eit fleirtal av dei alderstrygda er kvinner.

Arbeidslause

Dei er no fleire enn nokon gong sidan 30-åra. Mange har vore arbeidslause lenge. Nokre av dei unge har aldri hatt jobb. Fleirtalet av dei arbeidslause er kvinner, men tusenvis av dei vert ikkje registrerte fordi dei ikkje har krav på trygd. Blant dei arbeidslause finst både svartsyn og passivitet og byrjinga til organisert kamp.

Filleproletariatet

Dette er botnsjiktet, bl.a. uteliggjarar, prostituerte, yrkeskriminelle, arbeidslause alkoholikarar og narkomane. Dei er offer for kapitalismen og lever ofte i naud. Krisa gjer at filleproletariatet veks.

4.3.3. Klassane og den teknologiske revolusjonen.

Den nye industrielle revolusjonen vil endre klassetilhøva under kapitalismen kraftig. Utviklinga er såvidt i gang og er vanskeleg å rekna seg til på førehand. Moglege følgjer er:

— Kunnskap og plassering i staten/organiseringa av økonomien får meir å seia, formell eigedom mindre. Nye grupper tar leiinga i monopolborgarskapet. Det lågare småborgarskapet og arbeidarklassen kjem nærare kvarandre.

— Maskinar blir på lengre sikt sette i staden for brorparten av industriarbeidarane. Den yrkesaktive arbeidarklassen minkar, men får ei stadig viktigare strategisk stilling i produksjonen. Det blir ei aukande gruppe som aldri får jobb under kapitalismen.

Dette proletariserer fleirtalet i den meininga at stadig færre eig produksjonsmiddel. Det endrar vilkåra for kamp. Motsetnadene skjerpast. Kapitalismen blir stadig meir avlegs.

4.3.4. Hovudmotsetninga om Noreg blir angripe av Sovjet.

Eit slikt angrep vil endra hovudmotsetninga. Den eine sida blir sosialimperialismen. Den andre sida blir folket i Noreg (av mange nasjonalitetar).

Klassemotsetningane innanfor folket i Noreg og kven som leiar motstandskampen vil avgjera korleis kampen utviklar seg. Det er mulig å skipa ein patriotisk front som omfattar delar av borgarskapet, statsbyråkratar og monopolistar. Men berre arbeidarklassen og dei nære allierte kan utvikla ein revolusjonær patriotisk folkekrig for å kasta ut fienden. (Dette spørsmålet er meir omfattande handsama i AKP(m-l)s militærpolitiske program, vedtatt i 1979.)

4.4. Fem store motsetningar under kapitalismen.

I tillegg til klassemotsetningane spelar fem store motsetningar ei viktig rolle i det norske samfunnet:

4.4.1. Kvinneundertrykkinga.

Under kapitalismen blir kvinnene undertrykte som kjønn på to måtar:

- Borgarskapet undertrykkjer kvinnene.
- Menn undertrykkjer kvinnene

Borgarskapet si undertrykking av kvinnene

Familien er ein del av samfunnet si grunnorganisering og dei kapitalistiske produksjonsforholda. Han fører borgarskapet sin eigedom vidare gjennom arv. Familien og ikkje samfunnet har hovudansvaret for å forsørge dei som ikkje har eiga inntekt. Han har hovudansvaret for omsorgsarbeidet i samfunnet.

I familien er det kvinnene som jobbar med gratis hus- og omsorgsarbeid. Dette arbeidet er heilt naudsynt for samfunnet. Borgarskapet vert på dette viset spart for enorme utgifter.

Historisk sett har mannen vore forsørgar i familien. Kvinnene står i dag sterkare økonomisk enn før, fordi dei er halvparten av dei yrkesaktive. Men kvinna er framleis økonomisk avhengig av mannen som forsørgar. Fleire hundretusen kvinner har ikkje lønsarbeid. Arbeidsmarknaden er kjønnsdelt og kvinner konsentrerte i yrke med rutineprega arbeid, låg status og låg løn. Halvdelen av kvinner i arbeid jobbar deltid. Desse tilhøva gjenskapast fordi familien heile tida vil velja den «lettaste» måten å skaffa seg det naudsynte utkome på. Det vil framleis vera å la mannen ha full tid og vera hovudforsørgar fordi mannen si arbeidskraft har høgare verdi enn kvinns. Kapitalismen vil aldri gi alle full tids arbeid.

Kapitalismen sikrar at borgarskapet held kvinnene som ein stor reservearme av arbeidskraft.

Følgjane av familiesystemet råkar alle kvinner. Det gjeld anten dei lever i eller utanfor ein familie, anten dei er heterofile eller homofile. Alle kvinner møter den kjønnsdelte arbeidsmarknaden og dei låge lønane.

I heile historia til klassesamfunnet har hersarklassen undertrykt kvinnene særskilt, og gitt menn privilegier. Dette pregar alle institusjonar og forhold, yrkeslivet, politikken, skolen, media, kyrkja, fagrørsla osv. Den herskande ideologien framhevar menn og undertrykkjer kvinner.

Porno og prostitusjon framstiller kvinnene som bruksting for menn. Porno har utvikla seg til ein mektig kapitalistisk storindustri som håvar inn kjempeprofittar på sadisme og kvinneforakt.

Under kapitalismen er den viktigaste forma for kvinneundertrykking borgarskapet si undertrykking av kvinnene. Borgarskapet er den viktigaste krafta som har interesse av å forsvare familieinstitusjonen og den kjønnsdelte arbeidsmarknaden som undertrykkjer kvinnene.

Menn si undertrykking av kvinner.

Menn i alle klassar og sjikt undertrykkjer kvinner i kraft av privilegia sine. Dei er ei aktiv kraft mot kvinnefrigjerung.

I familien undertrykkjer menn kvinnene, og har privilegier på kvinnene sin kostnad. Dette syner seg mellom anna i økonomisk, sosial og seksuell undertrykking av kvinner og barn. Menn lar yrke og interesser gå føre familien, og lar kvinnene ta arbeidet i familien. Dei rår over kvinnene sine liv ved vala dei gjer. Menn har rett til å definera kva som er viktige saker i fagrørsla, partia og alt samfunnsliv.

Menn si undertrykking av kvinnene i arbeidarklassen og det arbeidande folket er ein av dei viktigaste hindringane for auka einskap og kampkraft i arbeidarklassen — både i dagskampen og i kampen for revolusjonen. Kvinnene må ha makt i arbeidarorganisasjonane og organisasjonane må stø kvinnekampen. Kvinner må gjera opprør

mot menn sine privilegier og undertrykking. Menn i arbeidarklassen må støtte kvinnekampen og kjempa mot kvinneundertrykking, elles skader dei heile arbeidarklassen og deira allierte. Å kjempa mot kvinneundertrykking i folket sine rekker er ein naudsynt føresetnad for frigjeringa av heile arbeidarrørsla.

Kvinnerørsla

Det auka lønsarbeidet til kvinnene er ein viktig grunn til den breie kvinneverørsla som tar opp kampen på alle område. Kvinnene har styrkt si politiske makt.

Fordi kvinneundertrykkinga råkar alle kvinner utan omsyn til klasse, er det grunnlag for breie alliansar blant kvinner.

Kvinnene i arbeidarklassen har ei spesiell historisk rolle i denne rørsla. Saman med dei andre kvinnene i det arbeidande folket (småbrukarkvinnene, dei kvinnelege intellektuelle osv.) blir dei undertrykte av borgarskapet både som klasse og som kvinner. I tillegg må dei kjempa mot undertrykkinga frå mennene i sin eigen klasse. Dei må leia kvinnekampen og også vera ei særskild viktig leiande kraft i klassekampen mot borgarskapet. Dei må styrta kapitalismen både for å fri seg som arbeidarar og som kvinner.

Ei kvinneorganisering er derfor også eit naudsynt vilkår for kvinnefrigjering og med det òg for revolusjon og sosialismen. Her må òg kvinnene i arbeidarklassen spela ei leiande rolle.

Kvinneverørsla kan ikkje sigra om ho blir snever og blir styrt av illusjonar om at kvinnene kan frigjera seg utan å endra heile samfunnet. Dette kan stadig fleire kvinner forstå ut frå kvinnekampen.

På same viset kan ikkje kvinnene i Noreg oppnå frigjering isolert frå kvinnene i resten av verda. I dag er imperialismen det viktigaste hinderet for betring av kvinnene si stilling. Kvinnene og kvinneverørsla må ta del i kampen for å knusa imperialismen i verdsmålestokk. Kvinneverørsla må knyta nære band over heile verda for å læra og for å utvikla felles kamp.

4.4.1.2. Mot undertrykking av homofili.

AKP(m-l) stør kampen mot undertrykking av homofili. Denne kampen har hatt stor framgang dei siste tiåra. Men framleis møter dei fleste menneske sine eigne og andres homofile kjensler med angst og forteiging.

Så lenge kjernefamilien er den grunnleggjande økonomiske og sosiale eininga i samfunnet, vil det eksistera eit materielt grunnlag for undertrykking av homofili, ved at utfolding av kjærleik og seksualitet overfor eige kjønn fell utanom det mønsteret som samfunnet er tufta på. Derfor har den homofile frigjeringskampen nære felles interesser med kampen for kvinnefrigjering.

Denne nære samanhengen gjer at lesbiske har ei særegen og viktig rolle i frigjeringskampen. Lesbiske blir spesielt undertrykte jamvel som homofil og kvinne.

Vi har røynsle for at krisetider kan bety alvorlege slag attende for

den homofile kampen. Undertrykte grupper kan bli sette opp mot kvarandre, fascistiske krefter vil kunna veksa fram. Dette kan òg råka dei homofile hardt, og gjer det meir naudsynt å kjempa mot fordommar.

AKP(m-l) har som mål at utfolding av kjærleik og seksualitet mellom menneske av same kjønn skal framstå som ei likeverdig mulighet for alle menneske som kvar einskild må ta stilling til ut frå sine egne kjensler.

Kampen for dette målet må først i dagens kapitalistiske Noreg. Men han vil ikkje nå fram før kjernefamilien sluttar å vera den grunnleggjande økonomiske og sosiale eininga i samfunnet. Derfor må den homofile kampen halda fram under sosialismen.

4.4.2. Nasjonal undertrykking.

Den norske nasjonen er herskarnasjonen i staten Noreg. Andre nasjonalitetar blir undertrykte. Samstundes finst det restar av den historiske undertrykkinga i form av språkleg undertrykking. AKP(m-l) stør den kampen for språkleg frigjering som målrørsla fører.

4.4.2.1. Undertrykkinga av den samiske nasjonen.

Samane er eit urfolk på Nordkalotten. Kolonialismen har delt sameland mellom fire statar.

For å rana til seg samisk land har den norske staten systematisk kjempa mot samisk økonomi, språk og kultur. Målet var å øydeleggja den samiske nasjonen og tvinga samane til å bli nordmenn. Rasisme og norsk sjåvinisme blir brukt for å undertrykka kampen til samane og for å splitta samar og nordmenn.

Den samiske nasjonen har krav på nasjonal sjølvråderett. Arbeidarklassen må stø den samiske frigjeringskampen. (Fordi samespørsmålet er så viktig, har AKP(m-l) eit eige samepolitisk program (vedtatt 1980) som handsamer desse spørsmåla grundigare.)

4.4.2.2. Den finske minoriteten.

Den fastbuande finske minoriteten (kvenane) er offer for ei nasjonal undertrykking. Arbeidarklassen må kjempa for nasjonale og språklege rettar for kvenane i Noreg.

4.4.2.3. Undertrykking av innvandrarar.

I Oslo og andre byar bur innvandrarar frå den 3. verda og Sør-Europa. Dei fleste er proletarar. Dei har dårleg løn og husvære og høg arbeidsløyse. Innvandrarkvinnene står særleg svakt. Fagrørsla fungerer svært dårleg som interesseorganisasjon for innvandrarane. Arbeidarklassen må kjempa mot undertrykking og for nasjonale rettar for innvandrarane.

4.4.2.4. Norsk sjåvinisme og rasisme.

Dette er eit middel til å rettferdiggjera nasjonal undertrykking og dekkja over klasseundertrykking ved å mobilisera norske arbeidsfolk mot undertrykte minoritetar. Rasismen er kjennemerka av:

- særlover som råkar innvandrarakar,
- språkleg, religiøs og kulturell undertrykking av nasjonale minoritetar,
- færre demokratiske rettar for minoritetar,
- dårleg rettstryggleik for innvandrarakar,
- mangelfullt skolevesen for samar, kvenar og innvandrarakar,
- rasistisk propaganda, utbreidde fordommar.

Arbeidsfolk kan berre sigra når arbeidarar, innvandrarakar og anti-rasistar strir mot rasisme og sjåvinisme innanfor den norske nasjonen.

4.4.3. Motsetninga mellom by og land.

Allment skjerpar kapitalismen motsetninga mellom by og land. I Noreg har dette ytra seg slik:

- Byane har ekspandert på landsbygda sin kostnad.
- Tettstadene har styrkt seg på utkantane sin kostnad.
- Nokre regionar, og særskilt Nord-Noreg, har sakka akterut i høve til utviklinga i heile landet.

Monopola tener på dette. Arbeidarane og småprodusentane taper. I distrikta blir det dårlegare inntekt, skole og helsetilbod. Matvareproduksjonen blir undergravd, og med det òg noko av grunnlaget for norsk sjølvstende.

Statssubsidiene har vore for små til å hindra at straumen av verdiar og menneske går frå utkanten til byane.

Den nye teknologiske revolusjonen fører med seg ei strukturkrise i dei gamle industribyane. Krisa i desse byane råkar både fleirtalet av folket i byane og folket i distrikta rundt dei.

4.4.4. Øydelegginga av natur og miljø.

Dei veksande miljøproblema er eit uttrykk for skjerpinga av motsetninga mellom samfunnsmessige produksjonsmiddel og kapitalistisk eigedom og tileigning.

Den moderne vitskapen gjer at menneska rår over veldige krefter som under kapitalismen og imperialismen brukast slik at dei gjer enorm skade på naturen og menneska. Den einskilte kapitalisten tener på å driva rovdrift på naturressursane, på å forgifta luft og vatn osv. Derfor er jorda no truga av store økologiske katastrofar.

Miljørørsla kjempar mot desse skadeverknadene. Grunnleggjande reisar ho spørsmålet om å avskaffa privateigedom til produksjonsmiddel og produksjon for profitt, for i staden å forvalta jordas bruksverdiar til felles beste for menneskeætta.

4.4.5. Motsetninga mellom åndsarbeid og kroppsarbeid.

Den eldgamle motsetninga mellom åndsarbeid og kroppsarbeid finst enno. Dei fleste får aldri brukt noko meir enn ein liten del av evnene sine i arbeidet. Klasseveldet blir meir og meir eit ekspertvelde.

Samstundes bryt ny teknikk med den gamle arbeidsdelinga. Tungt kroppsarbeid blir etter kvart erstatta med maskinar. Det blir meir

bruk for utdanna arbeidskraft. Det er skapt eit stort sjikt av underordna intellektuelle.

Folkets kamp har ført til kortare arbeidstid, gratis skole, folkebibliotek osb. Ein viktig del av klassekampen er arbeidarklassen sin kamp mot borgarskapet sitt monopol på kunnskap.

No er det typiske for overklassen fritt og intellektuelt prega arbeid. Det typiske for arbeidarklassen og folket er kontrollert, einsformig og rutineprega arbeid.

Den nye industrielle revolusjonen skjer ned på kroppsarbeid og rutinearbeid. Staten kuttar løyvingane til skolar og folkeopplysing. Samstundes blir skiljet mellom ånd og hand meir og meir historisk avlegs.

4.4.6. Tilhøvet til hovudmotsetninga i samfunnet.

Desse fem motsetningane er underordna hovudmotsetninga mellom borgarskap og proletariat. Proletariatet og folket kjempar for å løysa dei. Kapitalismen er det viktigaste hinderet for kampen. Rørsla dei skapar er ei form for klassekamp. Her finst grunnlag for breie alliansar, somme gonger jamvel med grupper i borgarskapet. Desse fem motsetningane er uløyelege under kapitalismen. Utviklinga av dei skjerpar heile krisa i kapitalismen.

4.5. Den norske staten.

4.5.1. Staten si oppgåve.

Staten (all statleg og kommunal verksemd) har som hovudoppgåve å forsvara monopolene sitt diktatur.

Statsapparatet har svulma veldig opp. Det får stadig større økonomiske og ideologiske oppgåver.

4.5.2. Valdsmakta.

Kjerna i staten er valdsapparatet (hær, politi, fengsel, løynleg overvaking osb.). Denne delen av staten er større enn nokon gong tidlegare.

Valdsmakta er retta mot ytre fiendar og kriminalitet. Den borgarlege propagandaen freistar å skjula at den òg skal undertrykkja folket.

Typisk for Noreg er at borgarskapet har herska med lite bruk av open vald. Historia syner at dette ikkje kjem av at det norske borgarskapet var særskilt «demokratisk» eller «fredeleg». Borgarskapet klarte som regel å halda makta med politiske middel og staten hadde samstundes planane klare til å slå ned folket.

Dette syner at det fortsatt er slik:

— Valdsmakta øver i å slå ned streikar, demonstrasjonar og opprør.

— Det blir skipa spesialstyrkar for slike oppgåver.

— Revolusjonære blir overvaka.

— Unntakslovene gjer at alle demokratiske rettar raskt kan bli avskaffa.

Om det trengst kan borgarskapet få hjelp til å slå ned sitt eige folk frå USA eller andre NATO-land.

4.5.3. Staten og økonomien.

Staten dominerer økonomien. Han er «ideell felleskapitalist»: betaler skolar, sjukehus, vegar osv. som private ikkje kan driva med profitt. Han er òg den største monopolkapitalisten og den største kjøparen av arbeidskraft og varer. Den private kapitalen blir stadig meir avhengig av statssektoren.

Utviklinga av staten får større og større vekt for utviklinga av alle klassar i Noreg.

Olja og den teknologiske revolusjonen gjer at statssektoren nå utviklar seg i store sprang.

4.5.4. Staten som organisator av klassesamarbeidet.

Ei svært viktig statsoppgåve er å utvikla klassesamarbeidet. Staten skipar samarbeidsorgan for kapitalistane og fagforeiningane. Han står fram formelt som «nøytral tredje part», meklar og dommar. I røynda blir toppen i fagorganisasjonane vevd saman med statsbyråkratiet og monopolkapitalen. I samarbeidsorgana blir dei delar av eit borgarleg sjikt med sams interesse av å hindra klassekamp.

4.5.5. Staten som produsent av kultur og ideologi.

I den høgt utvikla norske kapitalismen betaler staten mesteparten av kulturproduksjonen. Han driv skolen og kyrkja, er hovudoppslagsgivar for kunst og vitskap, dominerer kringkasting, subsidierer aviser osv. Dette er ein følgje av samfunnsutviklinga, og naudsynt dersom norsk kunst og vitskap skal overleva.

Samstundes er kulturproduksjonen òg produksjon av ideologi. Staten støttar framfor alt den dominerande borgarlege ideologien. Gjennom staten har herskarane fått ein kontroll over produksjon og spreiding av ideologi som aldri før i historia til Noreg.

4.5.6. Borgarleg demokrati — den ytre forma til monopolas diktatur.

Noreg har eit sterkt og stabilt borgarleg demokrati.

Formelt veljer folket statsleiinga. Motstandarar av kapitalismen har demokratiske rettar, rett til å stilla til val osv.

I røynda er det borgarlege demokratiet ein fasade for monopolas sitt diktatur.

Monopola tar mange viktige avgjerder som ikkje noko parlamentarisk organ kan blanda seg i.

Parti som stør borgarskapet er sikra eit stort fleirtal i val fordi borgarskapet støttar dei uavgrensa med pengar, gjennom massemedia, med makta i dei store organisasjonane osv.

Dei fleste folkevalde er kapitalistar, statsbyråkratar, borgarlege yrkespolitikarar og borgarlege intellektuelle. Det er få arbeidrarar, kvinner, bønder, fiskarar, lærarar, kunstnarar, innvandrarar osv.

Statsbyråkratiet er lojalt mot borgarskapet uansett kva alle folkevalde organ vedtar. Det viktigaste statsarbeidet vert ikkje gjort i dei folkevalde organa, men i forvaltning og embetsverk.

Om alt dette likevel ikkje skulle vera kontroll god nok, så held borgarskapet det ope diktaturet i reserve som ein utveg. Planar og unntakslover for det finst.

Demokratiet er den beste forma for diktatur for monopola. Folket sin misnøye blir kanalisert inn i skifte av regjering utan at makta til monopola og profitten deira blir skada det minste.

Det er òg den beste borgarlege styreforma frå arbeidarklassen sin synsstad. Folket har erobra allmenn røysterett og andre demokratiske rettar gjennom hard kamp. Folket må forsvare det borgarlege demokratiet når alternativet er ope fascistisk diktatur.

Samstundes er trua på at samfunnet kan endrast med røystesetelen sterk i Noreg. Borgarleg-demokratiske illusjonar hindrar frigjeringskampen til arbeidarane.

4.5.7. «Velferdsstaten.»

Det spesielle norske politiske systemet med høgt utvikla, sosialdemokratisk klassesamarbeid og borgarleg demokrati har fått namnet «velferdsstaten». Historisk har det utvikla seg slik:

— I første delen av dette hundreåret voks arbeidarrørsla. Klassekampen blei skarpere. Stadig fleire arbeidarar ønskte ein sosialistisk revolusjon. Borgarskapet byrja å frykta for makta si.

— Følgjen blei eit forlik mellom kapitalistane og leiinga i sosialdemokratiet. Arbeidararistokratar tok over som dei viktigaste politiske leiarane til borgarskapet.

— Dei borgarlege arbeidarpolitikarane skapte klassesamarbeidssystemet. Dei knytte fagrørsla nært til staten og garanterte klassefreden. Dette var ei tid med sterk vokster for den norske kapitalismen og store profittar. Ein del av profitten blei sett av til sosiale velferdstiltak (skolar, pensjonar, bustadreising osv.). Levestandarden til arbeidarane auka. I røynda fekk arbeidarklassen tilsvarande forbetringar i fleire andre rike kapitalistiske land. Det særeigne for Noreg var at sosialdemokratane klarte å ta denne utviklinga til inntekt for seg sjølve og framstilla det som om «velferdsstaten» var noko heilt eineståande i verda. Eit fleirtal i arbeidarklassen så sitt betra liv som eit resultat av DNA-leiinga sin politikk. Det oppsto ei sterk støtte til klassesamarbeidspolitikken i arbeidarklassen.

— Med krise og den nye teknologiske revolusjonen oppsto arbeidsløysa igjen. Levestandarden sank. Monopola har ikkje lengre same interesse av «velferdsstaten» som før. Sosiale ordningar blir utsette for åtak frå borgarskapet.

Det er sannsynleg at «velferdsstaten» står for fall. Dette vil innleia ein periode med hard klassekamp. Framleis er dei illusjonane som oppsto med «velferdsstaten» eit viktig hinder for klassekampen.

4.5.8 Det reformistiske synet på staten.

Den offisielle borgarlege propagandaen hevdar at staten er heva over klassane og stiller staten på line med «samfunnet» og «demokratiet». Sosialdemokratar, revisjonistar og andre reformistar stør dette synet. Dei hevdar at vokster i staten vil seia å styrka «den sosialistiske sektoren» mot «kapitalen».

Men voksteren i den norske staten no vil seia ei endå sterkare monopolisering av den norske kapitalismen. I røynda er reformistane og revisjonistane dei mest konsekvente politiske talerøyra for vokster i statsmonopolkapitalismen, den mektigaste delen av norsk kapital.

Arbeidarklassen må ofte krevja at staten tar på seg viktige samfunnsoppgåver. Dette gjer ikkje denne staten meir sosialistisk. Det endrar ikkje at denne staten er ein reiskap for monopola, som arbeidarklassen aldri kan ta over og bruka som ein reiskap for seg sjølv til å endra samfunnet med.

4.6. Partisystemet.

4.6.1. Partisystemet som reiskap for borgarskapet.

Partia er ein svært viktig del av det borgarlege demokratiet. Dei gir massane inntrykk av at det finst verkelege alternativ å velja mellom. Dei trekk ulike interesser og folkelege rørsler med i samarbeid med staten.

4.6.2. Einskap og kamp mellom dei borgarlege partia.

Det er både einskap og kamp mellom dei borgarlege partia. Dei slåst om sentrale postar i staten. Dei representerer ulike borgarlege sektorar og tradisjonar, og vinn støtte i delvis ulike grupper. Høgre står for dei store private monopola og ein tradisjonell borgarleg politikk. Senterpartiet er partiet til landbruksmonopola og søker støtte i bygdene. Kristeleg Folkeparti strir for dei kristne organisasjonane og har kristne veljarar osb.. Dei står saman om å forsvara kapitalismen. I tida med stabilitet etter 2. verdskrigen blei politikken til alle partia svært lik. Alle stødde USA-imperialismen og forsvarte den same økonomiske politikken.

I tider med krise og skarpere internasjonale motsetningar kan slik einskap verta avløyst av skarp kamp mellom og i dei borgarlege partia.

4.6.3. Dei borgarlege arbeidarpartia.

Innanfor partisystemet er dei borgarlege arbeidarpartia særst viktige. Dei får arbeidarklassen til å innordna seg i systemet. I Noreg finst desse borgarlege arbeidarpartia:

Det norske Arbeidarparti

DNA er det viktigaste borgarlege partiet i Noreg. Arbeidarklassen er den største klassen og den klassen som objektivt står mest i mot-

setning til kapitalismen. Derfor kan partisystemet ikkje fungera utan eit stort borgarleg arbeidarparti. Historisk og sosialt er DNA vel eigna til å spela denne rolla. DNA si leiing over LO er avgjerande for å sikra classesamarbeidet og arbeidsfreden.

DNA er hovudarkitekten for den moderne statskapitalismen. Det har skapt velferdsstatsideologien som dei andre borgarlege partia har slutta seg til. DNA skapte alliansen med USA. Dei viktigaste pro-sovjetiske politikarane har søkt seg til DNA.

DNA er det viktigaste partiet for borgarskapet sitt diktatur, og har samstundes rekruttert arbeidarleiarar, sosialistar og revolusjonære. Slik har DNA blitt den viktigaste reiskapen som sugde opp og nøytraliserte opposisjon mot kapitalismen.

Sosialistisk Venstreparti

SV er eit reformistisk og venstresosialdemokratisk parti. Det har innslag både av sosialdemokrati, pasifisme og moderne revisjonisme. Dei viktigaste sosiale røtene er det intellektuelle småborgarskapet.

SV vaklar i forhold til sosialimperialismen. Somme SV-medlemar kjempar mot Sovjets aggresjons- og krigspolitikk. Andre stør Sovjet.

SV rekrutterer mange aktivistar med bra standpunkt. Men partiet arbeider «ansvarleg» innanfor ramma av det borgarlege systemet. Det har styrkt si rolle som DNA sitt støtteparti til venstre.

«Norges Kommunistiske Parti»

«NKP» er det mest konsekvente uttrykket for den moderne revisjonismen i Noreg. Partiet stør Sovjet sin imperialisme og fascisme. I innanrikspolitikken er det haleheng til DNA. Støtta til Sovjet gjer «NKP» til det mest reaksjonære partiet som stiller til val.

«NKP» er lite og isolert frå arbeidsfolk flest. Men framleis finst ærlege arbeidsfolk som har sterke historiske band til partiet. «NKP» påvirkar grupper i DNA, SV og det faglege byråkratiet i pro-sovjetisk retning.

4.6.4. AKP(m-l) og det borgarlege partisystemet.

AKP(m-l) kjempar ikkje for å få »bein» under kapitalismen, men for sosialismen. Dette skil AKP(m-l) frå alle andre parti i Noreg.

Arbeidarklassen kan aldri sigra i det borgarlege Stortinget. Men så lenge folk trur på systemet, må AKP(m-l) ta del i dei parlamentariske organa og nytta alle legale utveggar. I Noreg er det ei oppgåve av strategisk vekt at kommunistane tar del i desse forsamlingane. Målet er å spreia politikken, styrka klassekampen og samla krefter til den sosialistiske revolusjonen.

AKP(m-l) kjempar mot dei borgarlege partia. Men når det er bra for arbeidarklassen er AKP(m-l) alltid klar til samarbeid med folk frå andre parti, inklusive leiinga i borgarlege parti.

4.7. Noreg frå stabilitet til krise.

4.7.1. Den stabile etterkrigstida.

Tida Noreg har bak seg, har mellom anna vore prega av:

- Relativ stabilitet i Nord-Europa.
  - Stor økonomisk vekst frå 1945 til midten av 70-åra, med små og kortvarige lågkonjunkturar.
  - Svære profittar og veldig akkumulasjon av kapital,
  - Auka levestandard for dei arbeidande massane.
  - Svære investeringar i utdanning, helse-, sosial- og trygdevesen.
- Dette har styrka illusjonane om det kapitalistiske systemet. Fleirtalet har støtta systemet og trudd det kan sikra dei ei god framtid.

4.7.2. Den utrygge framtida.

Men no går utviklinga i retning av store historiske omslag:

- Kampane i den 3. verda skjerpar seg. Motsetninga mellom supermaktene blir skarpere.
- Faren aukar for at Noreg vert slagmark i ein 3. verdskrig.
- Den indre økonomiske utviklinga i Noreg trugar mykje av det arbeidarklassen og folket har oppnådd.
- Nye strukturkriser kjem som følgje av den nye industrielle revolusjonen. Stadig fleire blir truga av varig arbeidsløyse.
- Dei borgarlege politikkane (inkludert DNA) er i gang med å riva ned viktige delar av «velferdsstaten.»

Mest truleg er det at den stabile perioden i den norske kapitalismen er ugjenkalleleg slutt.

4.7.3. Tida for det sosialistiske alternativet.

Dette vil skjerpa dei politiske motsetnadene i Noreg.

I krisetider freistar borgarskapet å gå til offensiv. Dei vil ha ned lønene, utvisa innvandrarak, kua kvinnerørsla, knusa fagforeiningane, knebla yringsfridomen, spreia anti-kommunisme. Dei freistar å setja arbeidar mot arbeidar og piska opp reaksjonære rørsler.

Svaret er det sosialistiske alternativet. Eit trygt og godt liv kan ikkje sikrast under kapitalismen. Dersom folket skapar eit sosialistisk Noreg, kan det òg avskaffa nauden og den undertrykkinga som er no.

Sosialistisk revolusjon står ikkje på dagsordenen i Noreg i 1985. Men propaganda for sosialismen står på dagsordenen. Kapitalismen har ingen utveggar for folket. No trengst det teori og politikk for det systemet som må koma etter kapitalismen.

KAPITTEL 5

Sosialistisk revolusjon i Noreg

5.1. Den sosialistiske revolusjonen.

5.1.1. Ein revolusjonær situasjon vil oppstå i Noreg.

Den store historiske oppgåva for arbeidarklassen i Norge er å styrta kapitalismen og skapa eit sosialistisk samfunn her.

Førebels er kapitalismen i Noreg stabil og ein revolusjon er ikkje mogleg. Men kimen til omfattande kriser og revolusjonære situasjonar ligg òg i den norske kapitalismen. Ein storkrig eller eit sam-
anbrot i verdsøkonomien vil på stutt tid endra situasjonen i Noreg totalt.

Dei indre motsetningane i kapitalismen må før eller seinare føra til djupe kriser i heile samfunnsordninga i Noreg. Først når slike revolusjonære kriser svekkjer kapitalistklassen og får eit fleirtal av folket til å skjøna at dei må ha eit anna samfunn, blir den sosialistiske revolusjonen mogleg. (Om den revolusjonære krisa, sjå kapittel 2.)

5.1.2. Føresetnader for ein sosialistisk revolusjon.

Revolusjonen må tuftast på fleirtalet av folket — på arbeidarklassen, arbeidande intellektuelle, småbrukarar og fiskarar osv. (for definisjon av *folket*, sjå 5.4.) Kor mange ut over det som heilt eller delvis stør revolusjonen, er avhengig av dei særeigne tilhøva når han bryt ut.

Reaksjonen vil bruka alle middel, også militærmakta, for å prøva å knusa revolusjonen. Folket må derfor vera budd på å *gjennomføra revolusjonen med våpenmakt og forsvara sosialismen med våpen*.

Revolusjonen må vera førebudd og organisert. Det trengst eit kommunistisk parti, ein einskapsfront av alle klassar, grupper, parti, fagforeiningar, organisasjonar og einskildmenneske som vil slåst for revolusjonen, ei organisert revolusjonær våpenmakt.

Revolusjonen treng internasjonal solidaritet. Sosialismen kan ikkje sigra i eit lite land som Noreg aleine, om mange imperialistiske statar går saman om å slå han ned. Den sosialistiske revolusjonen i Noreg må finna støtte i arbeidarklassen og folket i andre land og hos statar som står mot imperialismen. Han må også nytta motseiingane mellom imperialistiske statar for å hindra at dei slår seg saman mot eit sosialistisk Noreg.

5.1.3. Dei første oppgåvene i revolusjonen.

Den *første* oppgåva for den sosialistiske revolusjonen i Noreg er å *erobra den politiske og økonomiske makta*. Det vil seia:

- å erstatta diktaturet til borgarskapet med proletariatets demokratiske diktatur,

- å gjera monopola og statsbyråkratiet sin kapitalistisk eigedom til den sosialistiske eigedomen til folket.

Dette krev:

- at den revolusjonære masserørsle bryt ned det gamle statsbyråkratiet — med århundrelange tradisjonar i å styra til fordel for overklassen — og erstattar det med ein stat bygd på dei revolusjonære maktorgana som har utvikla seg gjennom kampen,

- at revolusjonen sikrar makta for ei revolusjonær regjering — med brei støtte i arbeidarklassen og folket — som leiår arbeidet med å organisera den nye staten,

- oppretting av eit revolusjonært demokrati for det arbeidande folket med former for arbeidarkontroll i økonomi og stat,

- at all borgarleg og imperialistisk militærmakt vert oppløyst og erstatta av ei ny folkeleg og sosialistisk våpenmakt,

- at revolusjonen sikrar Noregs økonomiske, politiske og militære sjølvstende,

- at den sosialistiske staten skipar ein dominerande sosialistisk sektor i økonomien. Planøkonomien vert utvikla gjennom demokratiske diskusjonar. Målet må vera at produksjonen skal styrka sosialismen og betra folkets liv.

5.2. Vilkåra for å byggja sosialismen.

5.2.1. Fordelar og ulemper for bygging av sosialismen i Noreg.

I høve til dei landa som har prøvd å byggja sosialismen til no, vil sosialismen i Noreg ha nokre klåre fordelar:

- økonomien er høgt utvikla og ein stor grad av samfunnsmessig arbeidsdeling er skapt alt under kapitalismen,

- arbeidarklassen er stor, medan småprodusentane er få,

- arbeidarklassen og folket er høgt utdanna og har eit godt vitenskapleg og teknologisk nivå,

- kvinnene deltar i stor grad i samfunnsmessig produksjon og har stor organisasjonsrøynsle,

- arbeidarklassen har lang organisasjonsrøynsle,

- det arbeidande folket har røynsle i politisk diskusjon og kamp, og demokratiske tradisjonar.

Sosialismen i Noreg vil òg ha ulemper:

- eit stort og røynt borgarskap, med rike røynsler i å administrera og herska over folket med politiske middel,

- eit enormt oppsvulma statsbyråkrati som er berar av borgarlege tradisjonar og hersketeknikkar,

- ein økonomi som er integrert i den imperialistiske verdsøkonomien og sårbar for press,

- Noreg ligg i eit område der den imperialistiske verdsreaksjonen står sterkt,

- borgarlege, reformistiske og revisjonistiske tradisjonar og idear er djupt rotfesta i arbeidarrørsle og står sterkt i folket.

Økonomisk og i klassesamanheng er Noreg «overmoge for sosialismen». Vanskane ligg i den politiske utviklinga, den økonomiske tilknyttinga til imperialismen og faren frå den imperialistiske reaksjonen.

5.2.2. Vanskar med å programfesta utviklingsvegen for sosialismen no.

Tilhøva under den sosialistiske revolusjonen vil få mykje å seia for korleis det sosialistiske samfunnet utviklar seg.

Er landet rasert av krise og krig eller vert utsett for internasjonal blokade, vil det føra til store vanskar i den første tida. Sigrar revolusjonen utan at landet er øydelagt, med eit intakt produksjonsutstyr og ei venlegsinna omverd, er det gode vilkår for ei rask utvikling av sosialismen.

Den teknologiske revolusjonen og endringa av klassetilhøva vil òg stilla sosialismen overfor nye problem og oppgåver.

Politikken i eit sosialistisk Noreg vil vera resultat av politisk kamp og kompromiss utfrå dei økonomiske og politiske styrketilhøva i revolusjonstida og etterpå.

Det vi legg fram er derfor ikkje ei detaljert framstilling av korleis sosialismen vil bli, men dei prinsippa vi meiner sosialismen må byggja på for å bli styrkt og utvikla seg i kommunistisk lei.

5.3. Noreg og imperialismen.

Ein naudsynt føresetnad for å byggja sosialismen i Noreg er å riva landet laus frå det imperialistiske verdssystemet:

— Den sosialistiske staten må kontrollera utanrikshandelen. Utanlandsk imperialistisk eigedom i Noreg må konfiskerast.

— Noreg må fri seg frå einsidige avtalar og alliansar som gir imperialistiske makter fotfeste i Noreg.

— Noreg må forsvara sitt nasjonale sjølvstende og sin suverenitet mot imperialismen, medrekna suvereniteten over Svalbard.

— Noreg må seia frå seg all norsk imperialistisk eigedom og alle territoriale krav, slik som krava på land i Antarktis.

— Noreg må stø alle som strir mot imperialismen, for frigjering og revolusjon.

Kampen for at Noreg skal føra ein utanrikspolitikk som går i denne leia, byrjar alt under kapitalismen. Men først den sosialistiske revolusjonen gjer det mogleg for Noreg verkeleg å riva seg laus frå det imperialistiske verdssystemet.

5.4. Den sosialistiske økonomien.

5.4.1. Økonomien sin plass i den sosialistiske revolusjonen.

Grunnlaget for å skapa eit sosialistisk samfunn i Noreg, er oppbygginga av ein sterk sosialistisk økonomi. Det krev ein revolusjon i eigedoms- og produksjonsforholda. Ein slik revolusjon frigjer produktivkreftene og opnar for ei stor revolusjonering av dei. Etter kvart vert det mogleg å gjera opp med restane av det borgarlege samfunnet som framleis finst etter den sosialistiske revolusjonen.

5.4.2. Den sosialistiske eigedomen.

Det første steget mot ein sterk sosialistisk sektor i økonomien er å *gjera monopola til sosialistisk statseigedom*. Med det tar den sosia-

listiske staten med eitt makta over storindustrien, oljesektoren, gruve-vedrifta, kommunikasjonsnett, store delar av handelen, finans-, bank- og forsikringsverksemd. Det må skipast *statsmonopol på utanrikshandelen*. Andre verksemdar som spelar ei nøkkelrolle i militær produksjon ol., må òg gjerast til statseigedom.

Med dette vil det med eitt slag vera skipa ein dominerande sosialistiske sektor. Dette er eit avgjerande steg for overgangen frå kapitalistisk til sosialistisk økonomi.

Dei største jord- og skogeigedomene må fortast råd gjerast til statseigedom. Småeigedom i jordbruk og fiske må sosialismen ta seg av på eit heilt anna vis. Småbruka og fiskarane som lever av eige arbeid, er arbeidarklassen sine allierte i den sosialistiske revolusjonen. Dei driv ein produksjon som alt under kapitalismen er samfunnsorganisert av staten og organisasjonene. Under sosialismen vil dei få ha produksjonsmidla sine og jorda. Berre på lang sikt og heilt ut frivillig vil dei få tilbod om å la denne eigedomen gå opp i sosialistisk samvirke. Den sosialistiske staten må oppmoda til samvirke gjennom overtyding, føredøme og økonomisk støtte. Slik samvirke må tuftast på deira eiga rørsle og ønskje og ikkje tvingast på dei ut-ansfrå.

For andre former for småborgarleg eigedom, småhandel, sjølvstendige intellektuelle osv., vil vi gå inn for tilsvarende former for utvikling.

Ikkje-monopolistisk kapitalistisk eigedom vil bli gjort til statseigedom i eit tempo og i former som vert avgjorde av den politiske og økonomiske situasjonen etter revolusjonen. Om det vert aktuelt med privat drift i ei overgangstid, krev det streng kontroll frå arbeidrar-organisasjonane og staten.

5.4.3. Sosialistisk planøkonomi.

Med grunnlag i den sosialistiske statssektoren vert det mogleg å skipa ein sosialistisk planøkonomi i Noreg. I staden for at produksjonen skal styrast av kapitalistisk profitt, blir grunnregelen at produksjonen skal styrast ut frå folket sine langsiktige og kortsiktige behov. Under våre vilkår vil ein slik planøkonomi få ein heilt dominerande stilling alt tidleg i bygginga av sosialismen. Målsettingane for planen må verta diskuterte demokratisk og så langt råd er av dei arbeidande massane sjølve. (Sjå kap. 5.6. og 2.3.)

5.4.4. Plan, marknad, utanrikshandel.

Noreg er avhengig av verdsmarknaden. Eit sosialistisk Noreg må òg handla på verdsmarknaden, og kan ikkje isolera seg frå han utan at det vil få store skadeverknader på den sosialistiske økonomien.

Det vil vera naudsynt med ein omfattande vareproduksjon.

Ein viktig del av planen er å sikra at den sosialistiske hovudsektoren i økonomien heile tida styrkjer seg i høve til dei sektorane der det framleis vil finnast restar av kapitalistiske tilhøve. Samstundes må ikkje sosialismen gå for raskt fram slik at økonomien får atterslag og sosialismen sjølv får problem.

5.4.5. Sosialistisk økonomi vil seia eit betre liv.

Ein sosialistisk planøkonomi vil seia at dei viktigaste produktivkreftene vert brukte til føremon for folket sjølv. Det vil seia at ingen treng verta arbeidslaus. Det er massevis av oppgåver i samfunnet som kan verta løyste når ikkje profitten lenger er drivkrafta i økonomien. Dei sosiale nedskjeringane kan stoppast og ei kraftig sosial oppbygging kan koma i staden, i helsestell, eldreomsorg, skolevesen, kultur, idrett osv.

Den nye teknologien kan nyttast til å fjerna tungt, einsformig og farleg arbeid, korta ned normalarbeidsdagen og produsera fleire slike forbruksgode som folk verkeleg har bruk for.

Dette legg grunnlag for ei jamn utvikling av økonomien, aukande overskot i samfunnet og ein økonomisk og sosial tryggleik som er umogleg under kapitalismen.

5.4.6. Grunnlaget for eit anna slags samfunn.

Eit aukande overskot i samfunnet er ikkje eit mål i seg sjølv, men eit middel til å skapa store endringar i samfunnet.

Bryta med den samfunnsmessige arbeidsdelinga.

Ny teknologi gjer det mogleg å setja ned arbeidstida i rutineprega produksjon og administrasjon, spreia kunnskap og leggja eit materielt grunnlag for å frigjera arbeidarklassen til å ta direkte del i leiinga av statsadministrasjon og produksjon. Det vil seia å ta til å bryta ned skiljet mellom intellektuelt arbeid og manuelt arbeid/rutinearbeid.

Full kvinnefrigjering

Ei sentral oppgåve for den sosialistiske økonomien er å skapa føresetnadene for full kvinnefrigjering.

Det krev at kjønnsarbeidsdelinga blir oppheva på alle område i samfunnet. Dagens familieinstitusjon, som undertrykkjer kvinnene, må bli avskaffa.

Familien må erstattast av nye grunneiningar som folk veljer sjølve. Dei må mellom anna ha desse særdraga:

- Likeverdige forhold mellom kjønna.
- Samfunnet (og ikkje kvar einskild smågruppe av menneske) har forsørgaransvaret og ansvaret for omsorgsarbeidet.
- Alle medlemar (også barn, gamle og arbeidsudyktige) er økonomisk sjølvstendige og uavhengige.
- Ei slik gruppe blir derfor ikkje økonomisk grunneining i samfunnet, men eit frivillig vald sosialt fellesskap.

Samfunnet må vera lagt til rette for å møta folks ønskje om å bu eller leva saman slik at dei kan vera aktive og fullverdige samfunnsmedlemar og utvikla nære og kjenslemessige band til andre. Slik kan menneske organiserast i pakt med dei nye økonomiske tilhøva. Desse formene må også hjelpa til å utvikla dei nye menneska som er ein føresetnad for kommunismen.

For å få til ei slik utvikling trengst det kamp i heile perioden med sosialismen. I den vil kvinnene vera ei drivkraft, og dei vil møte motstand frå menn.

For å nå målet, full kvinnefrigjering, må sosialismen frå første stund byrja arbeidet med å overføra oppgåvene som familien har til samfunnet, og bryta ned kjønnsarbeidsdelinga.

Dette krev utvikling av produktivkreftene, total omorganisering av samfunnet og endringar i tenkemåten. Dette er heilt naudsynt for å frigjera kvinnene som produktivkraft og som kraft i styringa av samfunnet. Kvinnene må ha økonomisk sjølvstende. Lønene må aukast og gjerast verkeleg like med menns løner. Kvinnene må sikrast innpass i jobbar som tidlegare i hovudsak berre var for menn, særleg på politisk og økonomisk viktige område. Samfunnet må ta over ein stadig større del av ansvaret for forsørging og omsorg, skapa gratis dagheimsplassar til alle barn, sjukeheimsplassar til alle som treng det, utbygd eldreomsorg, og gi direkte økonomisk tilskot til alle barn.

Skal økonomien utviklast slik, må kvinnene ha makt. Kvinneverørsla og arbeidarklassen må kjempa fram at målsetjinga med kvinnefrigjering pregar alle delar av planen og produksjonen. Ein økonomisk plan utan slike mål vil frysa fast gamal kvinneundertrykking og gjera vidare utvikling fram til kommunismen umogleg.

Gjera slutt på rovdrifta på natur og miljø

Det auka overskotet gjer det mogleg med betre kontroll over produksjonen, auka vitskaplege kunnskapar og betre høve til å velja. Dette gjer at sosialismen kan satsa mykje på å verna om natur og miljø og hindra øydeleggingar der. Profitt for einskildkapitalistar er ikkje lenger ei drivkraft i utviklinga. Dermed kan sosialismen velja å utsetja eller gi opp somme prosjekt som er til skade for samfunnet. Dette skjer på grunnlag av planlegging og rekneskap med økologiske ressursar.

Bryta ned det historiske skiljet mellom by og land

Overskotet og den nye teknologien gjer at sosialismen i stadig mindre grad treng vera avhengig av at produksjon og kunnskap samlar seg i dei store byane. Alle delane av landet kan dermed få dei same økonomiske og kulturelle utviklingsvilkåra. Såleis kan sosialismen ta til å bryta ned skiljet mellom by og land.

5.4.7. Tilhøvet mellom klassekampen og utviklinga av produksjonen.

Den økonomiske og teknologiske utviklinga i seg sjølv fører ikkje automatisk til frigjering av menneska under sosialismen. Teknologien kan mellombels bli gjort til eit monopol for privilegerte sjikt og auka deira makt. Ingen har nokon gong vorte frigjort av ein reiskap eller maskin. Det er *menneska* som frigjer seg sjølve ved å *skapa og bruka* reiskapane og maskinane.

Arbeidarklassen og folket må driva klassekamp for å sikra at overskota blir brukt slik at det tener deira interesser.

Klassekamp utan utvikling av produktivkreftene vil verta eit slag i lufta og føra til nederlag for sosialismen. Utvikling av produktivkreftene utan at det tener massene og utan at makta til arbeidarklassen sikrast vil òg føre til nederlag for sosialismen.

Hovudmotsetninga i lang tid av sosialismen går mellom proletariatet og borgarskapet, det er utfallet av denne klassekampen som avgjer kva karakter samfunnet har. Det er denne klassekampen som bestemmer om produktivkreftene vert utvikla ut frå ei line som tener dei arbeidande massane eller borgarskapet sine interesser. Utviklinga av produktivkreftene og kva veg denne utviklinga skal ta, er derfor eitt av dei viktigaste områda for politisk kamp og altså klassekamp under sosialismen.

5.5. Den sosialistiske staten.

5.5.1. Proletariatets demokratiske diktatur.

Staten i eit sosialistisk Noreg må i innhald vera proletariatets demokratiske diktatur, der arbeidarklassen og det arbeidande folket har makta og bestemmer over utviklinga, og imperialismen og borgarskapet vert undertrykt. (Når det gjeld proletariatets diktatur allment, sjå kap. 2.3.3.) Vi kallar denne statforma for *demokratisk diktatur*, noko som vil gi det arbeidande folket mykje større fridom og meir innverknad i samfunnet. Diktaturet rettar seg mot reaksjonen som vil innføra kapitalismen på nytt.

5.5.2. Klassegrunnlaget for den sosialistiske staten.

Dei klassar og sjikt som har interesse av å utvikla sosialismen i Noreg er:

- Proletariatet (arbeidarklassen).
- Det store fleirtalet av det arbeidande småborgerskapet, blant dei småprodusentane i jordbruk og fiske, lågare sjikt av frittstående intellektuelle og arbeidande intellektuelle i underordna jobbar.
- Den aukande gruppa som vil bli utslått frå arbeidsmarknaden under kapitalismen av den teknologiske revolusjonen, som først kan få meiningsfullt arbeid under sosialismen.

I tråd med Mao sin definisjon er det desse klassane og gruppene vi reknar til folket eller det arbeidande folket. Den sosialistiske staten er staten til arbeidarklassen og resten av det arbeidande folket under leiing av arbeidarklassen.

Arbeidarklassen si leiing er ein føresetnad for at sosialismen skal utvikla seg vidare fram til kommunismen, fordi arbeidarklassen er den einaste klassen som står i ei slik stilling at han berre kan frigjera seg sjølv gjennom å frigjera heile samfunnet. Alliansen med resten av det arbeidande folket er naudsynt fordi dei langsiktige interessene til heile det arbeidande folket er at sosialismen og kommunismen blir oppretta. Dei må derfor vera med å byggja opp den nye samfunnsordninga.

Proletariatets diktatur rettar seg mot desse klassane og gruppene:
— restane av det gamle borgarskapet, tidlegare monopolkapitalister, leiande statsbyråkratar, leiarar i stat og kommunistparti og andre som held fram å kjempa for å utbytta andre,

— representantar for utanlandske imperialistiske makter i Noreg,
— nye kapitalistar, statsbyråkratar osb. som vil freista å gjera seg sjølv til ein ny kapitalistisk herskarklasse som veks fram i det sosialistiske samfunnet sjølv.

Desse klassane og gruppene utgjer det som Mao definerer som *fienden*, dei som vil kjempa for å styrta sosialismen og reisa kapitalismen på nytt.

5.5.3. Arbeidarklassens demokrati som det viktigaste midlet for diktatur over borgarskapet.

Det politiske grunnlaget for den sosialistiske staten er dei demokratiske masserørslene i arbeidarklassens og folket.

Utviklinga av økonomien og statens politikk må stadig diskutera og utviklast demokratisk av det arbeidande folket sjølv. Det arbeidande folket må diskutera økonomiske planar og vedta tiltak for å setja dei ut i livet. Det må ta stilling til statssaker og velja representantar. Det må kontrollere og overvaka statsadministrasjonen og den økonomiske administrasjonen.

Hovudmetoden for å undertrykkja borgarskapet er at arbeidar-klassen og det arbeidande folket demokratisk diskuterer og kritiserer borgarleg politikk, byråkrati og kapitalistiske tendensar, og at dei folkelege masseorganisasjonane mobiliserer mot dei. Statsapparatets tiltak mot slike borgarlege tendensar får ingen verknad om dei ikkje byggjer på slike folkelege demokratiske masserørsler og går ut frå krav massane stiller.

5.5.4. Den sosialistiske folkehæren.

Som alle andre former for statsmakt er kjerna i den sosialistiske statsmakta *våpenmakta*. Proletariatets demokratiske diktatur i Noreg må byggja opp ein ny hær, på grunnlag av dei revolusjonære styrkane som har sikra sigeren i den sosialistiske revolusjonen.

I denne hæren må både kvinner og menn vera med. Han må organisera slik at han har eit nært samband med arbeidsfolk, tener interessene til arbeidarklassen, forsvarar den sosialistiske revolusjonen og held fast på dei demokratiske og revolusjonære ideane som revolusjonen byggjer på.

I tillegg til folkehæren skal sosialismen òg forsvarast gjennom allmenn folkevæpning. Hæren må stå under leiing av offiserar som er lojale mot sosialismen.

Kommunistpartiet må spela ei leiande rolle i hæren.

5.5.5. Statsleiing tufta på frie og hemmelege val.

Statsleiinga under proletariatets diktatur i Noreg må byggja på frie, hemmelege val til folkevalde forsamlingar, som igjen veljer regjering og lågare former for statsleiing.

Desse prinsippa for val av statsleiing er frå Pariskommunen og Oktoberrevolusjonen i 1917. Dette var òg Marx og Lenin sine prinsipp. Dei slo fast at slike organ tener arbeidarklassen og skil seg grunnleggjande frå den borgarlege parlamentarismen. Slike organ må ikkje skilja seg frå folket og bli forsamlingar av byråkratar. Representantane må kunne kallast attende av dei som har vald dei. Dei folkevalde forsamlingane må vera utøvande organ som arbeider aktivt for å setja vedtak ut i livet. I tråd med prinsippa til Marx og Lenin er det ei målsetjing at flest mogleg av leiarane i statleg og økonomisk byråkrati må verta folkevalde, ha vanleg arbeidarløn og rapportplikt og kunne trekkjast attende.

Vi går inn for at det skal vera kvinnekvotering og arbeidarkvotering i dei sosialistiske folkevalde forsamlingene. Formålet er å hindra at folkeforsamlingene vert dominerte av folk frå leiinga av statsbyråkratiet og økonomien.

Valsystemet må ta omsyn til den styrken som ligg i organiseringa av arbeidarane på arbeidsplassane. Derfor må dei folkevalde forsamlingane setjast saman slik at representantar vald med utgangspunkt i arbeidsplassane får ein viktig plass ved sida av representantar for geografiske valkrinsar.

Demokratiske arbeidarforsamlingar må få verkeleg makt på arbeidsplassane.

5.5.6. Arbeidarkontroll over administrasjonen.

Det gamle statsbyråkratiet som er bygd opp for å tena borgarskapets diktatur kan ikkje brukast til å byggja sosialismen. Derfor må det gamle statsapparatet oppløysast og erstattast av eit sosialistisk statsapparat. Det same gjeld leiinga i statlege og private monopolverksemdar.

Eit byråkrati vil vera naudsynt under sosialismen. Men at det finst ei slik statsmakt atskilt frå dei arbeidande massane er i seg sjølv ein viktig rest av det borgarlege samfunnet. Her vil det spontant vera grobotn for nye borgarlege tendensar. Byråkratiet kan òg gi grobotn for nye klasseskilje.

Derfor må folk mobiliserast til å kontrollera det sosialistiske statsapparatet. Folket må ha innsynsrett og arbeidargrupper må driva organisert kontroll. Arbeidarar og andre arbeidsfolk må meir og meir ta direkte del i administrasjon og leiing, og dei som har leiande jobbar må gjera underordna jobbar i periodar. Dette er praktiske steg som peikar i retning av oppløysing av staten under kommunismen.

5.5.7. Det proletariske demokrati.

Det er prinsipielt naudsynt at proletariatets diktatur byggjer på demokrati for arbeidarklassen og det arbeidande folket.

Fordi:

— Utan at statssystemet byggjer på demokrati, vil statsbyråkratiet lett utvikla seg til ein ny overklasse.

— Utan at den sentraliserte planøkonomien byggjer på demokrati, vil det utvikla seg subjektivism og byråkratisme.

Arbeidarklassen og det arbeidande folket treng demokratiet for å forma sitt eige samfunn og si eiga framtid. Demokratiet trengst for å riva ned skiljet mellom intellektuelt og manuelt arbeid.

Det er umogleg å utvikla samfunnet i retning av kommunismen utan ei kraftig utviding av demokratiet.

Det sosialistiske demokratiet er ein føresetnad for den politiske masserørsla og klassekampen til arbeidsfolk. Dersom det skal verta ein verkeleg kritikk av byråkrati og borgarlege tendensar, treng arbeidsfolk ytringsfridom og garantiar mot at folk i leiande stillingar tar hemn.

Desse rettane under sosialismen er grunnleggjande proletariske i klasseinnhald, fordi dei tener masserørsla til arbeidarklassen og bygginga av sosialismen.

- Vi legg stor vekt på å framheva desse fridomane fordi dei vert undertrykte i «sosialismen»s namn i Sovjet og andre revisjonistiske land. Det har òg vore gjort grove feil i høve til det sosialistiske demokratiet i den kommunistiske rørsla si historie.

AKP(m-l) vil i eit sosialistisk Noreg slåst for og forsvara desse demokratiske rettane:

Ytringsfridom, fridom til diskusjon og kritikk. Frie undersøkingar og studiar, fri publikasjon og diskusjon er ein heilt naudsynleg føresetnad for utviklinga av vitenskap, kunst og kultur. Fri politisk diskusjon og kritikk medrekna kritikk av regjeringspartiet og statsleiinga, er på same vis ein føresetnad for at det sosialistiske demokratiet skal få veksa og utvikla seg. Inngrep i ytringsfridomen må berre vera reine unnatak. Dessutan må dei vera konkrete, slik som forbod mot nazipropaganda, rasisme, kvinneundertrykking og sadisme. Inngrepa må vera avgrensingar, slik at alt som ikkje beinveges er forbode skal vera lovleg.

Fridom frå nasjonal underkuing. Sjølvråderett for den samiske nasjonen (sjå elles sameprogrammet til AKP(m-l)). Nasjonale rettar til alle nasjonale minoritetar.

Kyrkja skiljast frå staten. Staten garanterer full religionsfridom.

Full juridisk likestilling av kvinner og menn medrekna vedtak som tar sikte på å sikra verkeleg jamstelling. Dette skal vera med på bryta ned diskrimineringa av kvinnene.

Ingen diskriminering eller undertrykking på grunnlag av seksuell legning. Homofilt samliv vert anerkjent som likeverdig med heterofilt samliv.

Personleg individuelt rettsvern for alle i samfunnet. Samfunnsmedlemane må vera sikre på at dei kan vera med i lovleg politisk diskusjon og arbeid utan å ottast hemnaksjonar frå nokon. Brotsmenn må dømmast etter lova. Dersom ein møter terror frå statsorgan eller private kriminelle bandar, så kan folk heller ikkje i praksis gjera seg nytte av lovfesta demokratiske rettar.

Frie fagforeiningar og streikerett. Berre gjennom fagforeiningar

skipa og leia av arbeidarane sjølve, kan arbeidsfolk sikra seg at rettane deira ikkje vert krenkte av byråkratiet i staten og økonomien.

Høve til politisk organisering og verksemd. Fri politisk diskusjon og kamp i Noreg har som føresetnad at ein kan skipa politiske organisasjonar og parti som står for ulike syn. Dei må ha høve til å driva propaganda og vinna seg tilhengarar.

Statsleiing tufta på frie val. Folket må sjølv kunna velja mellom kandidatar som representerer ulike politiske alternativ. Regjeringa må peikast ut av ei forsamling av folkevalde representantar og stå til ansvar overfor dei.

Slike proletariske demokratiske rettar er ikkje i seg sjølv nokon garanti for at arbeiderklassen held på makta. Borgarar frå det gamle samfunnet og folk i leiinga for byråkratiet har mange fordelar i den politiske kampen avdi dei har kontaktar, er politisk røynde og har støtte i den borgarlege kulturen. Faren for ein kontrarevolusjon er til stades.

Difor må systemet av demokratiske rettar òg utviklast og utvidast slik at det gir særlege føremoner til arbeidarklassen og dei som gjer underordna og rutineprega arbeid. Det må òg utviklast nye demokratiske rettar som ikkje finst under kapitalismen.

Nye demokratiske rettar som ikkje var til under kapitalismen, er ytringsfridom på veggaviser på offentlege stader, arbeidsplassar og skoler, innsynsrett for arbeidsfolk i databankar m.m.

5.5.8. Staten si undertrykking av kontrarevolusjon.

Under sosialismen vil det vera krefter som søker å attreisa kapitalisme gjennom ein kontrarevolusjon. Dersom desse kreftene ikkje vert kjempa ned, vil dei riva til seg makta, erstatta sosialismen med eit nytt overklassediktatur og undertrykkja arbeidarklassen og folket.

Borgarskapet må undertrykkjast som klasse. Det vil seia at den kapitalistiske eigedomen deira avskaffast, at freistnader på å oppretta kapitalistiske produksjonstilhøve att vert undertrykt og at kontrarevolusjonær verksemd blir undertrykt. Utanom det vil dei ein-skilde medlemar av det gamle borgarskapet ha demokratiske rettar så lenge dei respekterer dei sosialistiske lovene.

Den viktigaste forma for undertrykking av kontrarevolusjonære krefter er den politiske kampen som det arbeidande folket fører. Hovudmetodane i den kampen er massemobilisering, overtyding og styrking av sosialismen for å trengje attende borgarlege idear og borgarlege og byråkratiske krefter i staten og økonomien (sjå m.a. 5.5.3.).

Den undertrykkinga av kontrarevolusjonær verksemd som statens organ driv, må byggja på masserørsla og vera eit supplement til ho. Om staten skal undertrykkja borgarlege tendensar utan massane si aktive støtte eller mot deira vilje, så vil proletariatets diktatur rotne opp innanfrå.

Staten må undertrykkja spionar, folk som driv terror eller førebur væpna kontrarevolusjon, som har kontaktar med utanlandsk im-

perialisme, som stel statseigedom, utbyttar andre osb. Slike folk må straffast og organisasjonar som driv med slikt må knusast.

Lovverket må forsvare sosialismen og folket sine interesser og vera ein reidskap for å hindra attreiseing av kapitalismen. Det må sikra folket sin rett til å gjera opprør mot freistnader på å utvikla eit nytt borgarskap. Staten si oppgåve er ikkje å forby einskildmenneske å ha borgarlege idear eller uttrykkja dei, eller å forfølgja kvar einskild tidlegare kapitalist eller andre med reaksjonære idear. Hovudmetoden er politisk kamp, diskusjon og massemobilisering, ikkje politi og straff.

5.5.9. Utdanning og kultur for folket.

For at arbeidarklassen og det arbeidande folket skal kunne styrkja makta si på alle område i samfunnet må staten stø undervisning, vitenskap, kunst og kultur som særskilt tener det arbeidande folket.

Virkemidla for dette er ikkje å forby somme former for intellektuelt arbeid, men å særskilt oppmuntra og stø slik undervisning og kultur som tener folket.

Det må ikkje vera ei økonomisk bør for arbeidsfolk å utdanna seg. Skoleverket må ha kvotar som er til fordel for arbeidsfolk, kvinner og nasjonale minoritetar.

Skoleverket må byggja på respekt for det arbeidande folket, demokratiet og sosialismen.

Staten må syta for at flest mogleg får vitenskaplege kunnskapar, må stø den frie grunnforskinga og slik forskning som særleg tener dei arbeidande massane sine viktigaste behov.

Staten må stø at flest mogleg driv med kunst og får nyta kunst, det frie arbeidet for å ta vare på tradisjonar og utvikla kunsten gjennom eksperiment og kunst som speglar folkets liv og stør kampen deira.

5.5.10. Mot range idear om proletarietets demokratiske diktatur.

Proletariatets demokratiske diktatur i Noreg må byggjast på grunnlag av den særeigne økonomiske, kulturelle og politiske utviklinga i Noreg og ta omsyn til dei gode og dårlege erfaringane som er gjort andre stader. I samband med dette vil vi peike på to range idear:

— Trua på at det sosialistiske demokratiet kan skipast gjennom eit framhald av den borgarlege parlamentarismen, ei såkalla «utviding av det noverande demokratiet til å gjelda økonomien». Det sosialistiske demokratiet må vera noko kvalitativt anna og nytt i høve til det borgarlege demokratiske diktaturet. Det borgarlege formal-demokratiet gir i røynda ikkje folket nokon avgjerande innverknad på noko område som gjeld utviklinga av heile samfunnet. Den sosialistiske revolusjonen har derfor til oppgåve å avskaffa det parlamentariske skinndemokratiet og erstatta det med eit verkeleg demokrati for folket både i det som i dag vert kalla politikken og i statsadministrasjon og i økonomi. Dersom ein sosialistisk revolusjon slår seg til ro med å ta over formene til det borgarlege skinndemokratiet, så vil borgarskapet lett kunne dominera statsorgana og gi grunnlag for ei utvikling attende til kapitalismen.

— Ideen om at sosialismen i Noreg kan utviklast gjennom ein «monolittisk stat», der alle viktige avgjerder vert tatt av ei lita gruppe i spissen av kommunistpartiet og staten, mens alle som kritiserer disse avgjerdene blir behandla som fiendar av folket. Mao retta verdifull kritikk av desse ideane som i strid med marxismen-leninismen og røyndomen. AKP(m-l) si line for utviklinga av proletariatets demokratiske diktatur i Noreg byggjer på demokratisk diskusjon og open politisk kamp blant dei som stør sosialismen, for å bestemma statens politikk. Denne lina byggjer på tillit til at kommunistpartiet kan spela ei leiande politisk rolle ved overtyding og demokratisk, politisk arbeid, respekt for ulike meiningar og tiltru til at folket frivillig vil velja den sosialistiske vegen. Formelle juridiske særrettar for det kommunistiske partiet og krenking av dei demokratiske rettane til arbeidsfolk og sosialistar ser vi som ein fare for det sosialistiske demokratiet sjølv. Dermed er det også eit trugsmål mot den sosialistiske samfunnsordninga.

5.6. Klassar og klassekamp i eit sosialistisk Noreg.

5.6.1. Klassar og klassekamp i eit sosialistisk Noreg.

I heile tidsperioden med utvikling av sosialismen i Noreg, fram til det blir mogleg å skipa eit høgt utvikla kommunistisk verdssamfunn, vil det vera politiske kampar som i sitt innhald er klassekamp om korleis sosialismen skal utvikla seg.

Men forholdet mellom dei ulike klassane vil nødvendigvis måtte endra seg med utviklinga av det sosialistiske samfunnet.

Dette gjeld særleg dei seinare fasane der det sosialistiske samfunnet kjem til å likna meir og meir på den høgt utvikla kommunismen.

5.6.2. Hovudfaren for at sosialismen skal forfalla.

Ein fare for at sosialismen skal bli styrta som følgje av imperialistisk invasjon, vil sjølvstekt finnast så lenge det er imperialismen i verda. Men røynslene syner at i dei fleste tilfella har den kapitalistiske kontrarevolusjonen kome innanfrå.

I den første tida etter ein sosialistisk revolusjon i Noreg vil den største faren for ein slik kontrarevolusjon rimelegvis koma frå dei som har mista makta. Det betyr: frå kapitalistane som har mista eigedomen, frå toppbyråkratane som har mista posisjonane sine, frå dei som har kjempa mot sosialismen saman med dei.

Etter som tida går og den nye sosialistiske samfunnsordninga stabiliserer seg, er det sannsynleg at den største faren vil vera at det oppstår nye kimar til utbytarklasser i det norske sosialistiske samfunnet sin eigen organisasjon. Ut frå utviklinga av den norske økonomien er det mindre truleg at dette vil koma frå ulike former for privatkapitalistisk (legal eller illegal) verksemd. Det er meir truleg at borgarlege sjikt vil oppstå på grunnlag av den samfunnsmessige arbeidsdelinga og dei nødvendige byråkratiske funksjonane: I toppposisjonane i staten og dei økonomiske organisasjonane.

Historiske røynsler syner at det er ein stor fare for det sosialistiske samfunnet at staten og det kommunistiske partiet blir tatt over innanfrå av eit nytt borgarskap. Borgarlege leiarar kan forvandla staten og partiet til borgarlege organ som undertrykkjer arbeidsfolk, gjer leiarane rike og stør gjeninnføringa av kapitalismen. Kampen mot nye borgarlege sjikt og klassar som freistar å ta over statsmakta innifrå er ein viktig del av klassekampen under sosialismen.

5.6.3. Arbeidarklassen og dei allierte.

Arbeidarklassen må framleis vera hovuddrivkrafta og leiaren i klassealliansen som kjempar for å utvikla sosialismen vidare, mot borgarlege tendensar. Arbeidarklassen kan endra seg mykje både når det gjeld omfang og samansetjing, som eit resultat av endringane i produksjonen. Uansett vil arbeidarklassen framleis vera den klassen som ikkje kan frigjera seg sjølv på noko anna vis enn ved å frigjera heile samfunnet, ved å utvikla sosialismen vidare fram til kommunismen.

Derfor er det avgjerande at arbeidarklassen er sterk, organisert og politisk medviten og kjempar nedanfrå for samfunnsendringar som peikar fram mot kommunismen. Slike endringar kan ikkje koma som ei «gåve» ovanfrå. Dei vil vera ein følgje av at arbeidarklassen og folket kjempar aktivt og utøver makta si.

Det er òg sannsynleg at dei andre delane av det arbeidande folket historisk vil utvikla seg slik at dei kjem nærare arbeidarklassen i samfunnsstilling.

På den eine sida vil arbeidarklassen, småprodusentane på landsbygda, dei intellektuelle i underordna stillingar osv. få likare og likare kår og skilja seg stadig mindre frå kvarandre i utdanning og kultur.

På den andre sida vil det stadig bli tydelegare for fleirtalet av intellektuelle, for tidlegare småprodusentar som er gått frivillig med i kooperativ osv., at nettopp utviklinga av den planøkonomiske sosialistiske sektoren er det som tener deira egne interesser best.

På denne måten kan arbeidarklassens grunnlag for ein større og tettare allianse med resten av det arbeidande folket utvikla seg.

5.6.4. Kvinnekampen og vidareutvikling av sosialismen.

Sosialismen gjer det mogleg å skapa dei materielle vilkåra for oppheving av kvinneundertrykkinga. Men historiske røynsler viser at sosialismen ikkje automatisk fører til kvinnefrigjering. Formell likerett for kvinner vil vera forholdsvis lett å gjennomføra. Men kvinnene kan samstundes godt vera reelt undertrykte. Så lenge familien eksisterer utgjer den eit grunnlag for mannens privilegerte posisjon med kvinna som hans tenar, og for idear om kvinna som annanrangs samfunnsmedlem. Det vil også finnast djupt rotfesta reaksjonære vanar og idear som det vil ta lang tid å gjera opp med.

Den ideologiske kampen må gå hand i hand med kampen for å endra dei materielle vilkåra for kvinneundertrykkinga.

Derfor må det finnast ei eiga, sjølvstendig og sterk kvinneverørsla under sosialismen. Denne kvinneverørsla må kjempa for ei langsiktig økonomisk utvikling som legg grunnlaget for oppløysning av familien.

Ho må kjempa mot den kjønnsmessige arbeidsdelinga i samfunnet.

Ho må kjempa, ikkje berre for formell likerett, men for særrettar for det undertrykte kjønnet, som 50% representasjon over alt der det vert tatt avgjerder. Ho må kjempa mot kvinneundertrykkinga i ideologien og kulturen, og mot motstand frå menn, også menn i arbeidarklassen som forsvarar dei fordelane kvinneundertrykkinga gir dei.

Kampen for kvinnefrigjering har stor betydning for det sosialistiske demokratiet og styrken til proletariatets diktatur. Dersom kvinnene ikkje har same verkelege høve som menn til å delta i politisk arbeid, så har halvparten av arbeidarklassen og folket berre formelle demokratiske rettar. Då blir ikkje kvinnene sine krefter mobiliserte i bygginga av sosialismen og i klassekampen mot borgarskapet.

Å oppheva kvinneundertrykkinga betyr å avskaffa familien, arbeidsdelinga mellom kvinne og mann, privateigedommen og marknaden. Kvinnekampen under sosialismen er derfor uløyselig knytt til kampen for kommunismen. Det er ei sjølvstendig plikt for det kommunistiske partiet å gå i spissen for kampen for kvinnefrigjering.

5.6.5. To typar motsetningar.

I det sosialistiske samfunnet finst det to slags klassemotsetningar, motsetningar i folket og motsetningar mellom folket og fienden.

Motsetningar i folket under sosialismen er slike som desse: Motsetningar mellom ulike grupper innanfor arbeidarklassen, mellom kvinner og menn i arbeidarklassen og folket, mellom ulike lag blant bøndene, mellom arbeidarklassen og bøndene, mellom dei intellektuelle og arbeidarane osb. Det vil også vera motsetningar mellom staten og folket, mellom interessene til kollektivet og individet, mellom leiinga og dei som vert leidde, mellom folket og tendensar til byråkrati osb.

Motsetningar mellom folket og fienden under sosialismen er slike som desse: Mellom arbeidsfolk som før vart utbytta og dei gamle utbytтарane som vil ha makta si attende, mellom arbeidsfolk og reaksjonære i stat og parti som vil undertrykkja folket og gjenoppretta kapitalismen, mellom folket og agentar for utanlandske imperialistmakter, mellom det sosialistiske landet og framande imperialistar som vil leggja landet under seg.

Desse motsetningane må løysast på ulikt vis, elles kan dei skada sosialismen. Om delar av folket blir handsama som om det dreide seg om fienden, og dermed blir undertrykte, så blir dei òg motstandarar av sosialismen. Men dersom motsetningane blir handsama med demokratisk diskusjon, kan folket slutta seg tettare saman og løysa problema.

5.6.6. Føresetnaden for å hindra for godt at eit nytt borgarskap tar makta.

Arbeidarklassen og dei arbeidande massane må utvikla klassekampen for å hindra at sosialismen degenererer og blir erstatta av statsbyråkratisk kapitalisme. Dette er ein klassekamp som omfattar mange område (se 2.3. og 5.4., 5.5.). Det omfattar utviklinga av produksjonen, fordelinga, mot borgarleg byråkrati og for arbeiderklassens demokrati i staten, mot borgarlege og kontrarevolusjonære politiske straumdrag, mot ulike former for reaksjonære, nasjonal-sjåvinistiske, rasistiske og kvinnefiendtlege idear som kan finnast i folket sjølve osv.

Men kan nokon av desse kampane, uansett kor godt dei førast, garantera at borgarskapet ikkje ein dag vinn makta tilbake? Nei!

Ein slik garanti er det berre mogleg å gi ved å omskapa heile samfunnet, slik at dei historiske føresetnadene for eit borgarleg klasseherredømme ikkje lenger finst.

Ei hovudoppgåve for sosialismen er å frigjera produktivkreftene og føra den industrielle og teknologiske revolusjonen opp på eit høgare nivå. Berre ved å bruka høgt utvikla vitskap og teknikk kan menneska frigjera seg frå arbeidsdelinga sin tvang. Først når dei materielle føresetnadene for den høgt utvikla kommunismen er skapt, vil grunnlaget for kontrarevolusjon og ny klasseundertrykkjing vera avskaffa.

Dette betyr å omskapa det norske samfunnets ideologi og kultur, den politiske organisasjonen, men framfor alt å omskapa økonomien.

Det betyr over ein lang periode, minst mange ti-år, å skapa ein produksjon som gjer det mogleg å

- bryta ned mesteparten av den naudsynte samfunnsmessige arbeidsdelinga som gjer den tidlege sosialismen avhengig av ekspertar og byråkratar,

- innskrenka varemarknaden og pengesirkulasjonen særskildt,

- over ein lang periode organisera og trenar det fleirtalet som no er i kroppsarbeid eller i underordna og rutineprega jobber, slik at dette fleirtallet faktisk er i stand til å ta over hovuddelen av dei jobbane som i den første perioden av sosialismen gjerast av byråkratiet.

I eit slikt samfunn vil det monopolet på røynsle og fagkunnskap vera knust, som gjer det mogleg for folk i leiande stillingar i statsbyråkratiet og det økonomiske byråkratiet å utvikla seg til nye borgarar.

Kor langt det er råd å koma i denne retninga i eit sosialistisk Noreg, uavhengig av ei tilsvarende utvikling i mange andre land, er det ikkje mogleg å seia. Men det er i alle høve naudsynt å stilla det som den langsiktige målsettinga for arbeidarklassen og folket i Noreg: Vidare utvikling frå eit tidleg sosialistisk samfunn med mange trekk av kapitalismen til eit seint sosialistisk samfunn med mange trekk av den høgt utvikla kommunismen.

5.7. Kommunistpartiet under sosialismen i Noreg.

5.7.1. Partiet som leiaren i klassekampen under sosialismen.

For at klassekampen skal utvikla seg vidare med dei målsettingene vi har tatt opp i 5.6., treng arbeidarklassen ei leiing.

Denne leiande krafta må vera eit revolusjonært kommunistisk parti. Dette partiet må vera den sentraliserte leiinga i striden mot klassefienden. Det må analysere kven som er ven og kven som er fiende, peika ut motstandarane av sosialismen og forklara kva dei vil gjera for å styrta sosialismen og atterreisa kapitalismen, og mobilisera til klassekamp mot dei.

Partiet er arbeidarklassens mest medvitne kraft. Dette medvitne elementet vil vera svært viktig under sosialismen. Sosialismen kan spontant utvikla seg til kapitalisme, han må utviklast medvite i retning kommunisme. Einast partiet kan leia denne prosessen og peika ut ein strategi fram mot kommunismen. Partiet må analysere utviklinga ved hjelp av marxismen. Slik kan det peika på kva for økonomiske og politiske endringar som er til føremon for arbeidarklassen. Partiet må vera samfunnskritisk og kjempa for at sosialismen ikkje stivnar og degenererer. Det må kjempa for kommunismen.

5.7.2. Partiet og regjeringsmakta.

Det kommunistiske partiet må spela ei leiande rolle i den sosialistiske staten. Det må kjempa for å få politisk makt og stå i brodden for regjeringa.

Med dette meiner vi ikkje at eit revolusjonært kommunistisk parti skal ha krav på å diktera over regjeringa og fastsetja politikken. Partiet skal ikkje gjera dette dersom det er i strid med folkeviljen og eit fleirtal i demokratisk valde organ.

Vi føreset at sosialismen vert bygd opp etter ein revolusjon der kommunistane har stått i brodden. Dei har tatt føringa på grunnlag av at dei har fått brei folkeleg stønad for politikken sin. Vi går vidare inn for at det kommunistiske partiet skal slåst for ideane sine i det sosialistiske demokratiet òg. Partiet skal vera ei politisk kraft som prøver å vinna oppslutning for ideane sine. På det grunnlaget vert dei så valde til ansvarlege posisjonar i staten.

Om det kommunistiske partiet ikkje maktar å vinna god nok stønad for å gjennomføra somme programpostar, lyt det gjera kompromiss. Dersom partiet får fleirtalet mot seg, lyt det bøya seg og ta ein politisk kamp for å vinna nok stønad ved overtving, slik at politikken kan gjennomførast.

Vi meiner at det kommunistiske partiet i eit sosialistisk Noreg må vera villig til eit demokratisk samarbeid med andre politiske krefter og parti som er for sosialismen. Partiet må samarbeida jamvel om dei andre er usamde med kommunistane på nokre politiske område.

Det kommunistiske partiet vil altså respektera det sosialistiske demokratiet og folkeviljen. (Sjå elles 5.5.4.)

5.7.3. Partiet må slåst med revolusjonære middel mot kontrarevolusjon.

Samstundes er det ei plikt for det kommunistiske partiet å føra ein revolusjonær kamp mot borgarskapet, dersom utviklinga under sosialismen fører til at det er fare for at eit mindretal av utbytтарar kjem attende til makta. I så fall vil kommunistane alliera seg med andre som vil forsvara sosialismen og med alle middel hindra at kapitalismen vert atterreist.

5.7.4. Partiet må kjempa for å halda seg raudt og ikkje gro saman med statsapparatet og det økonomiske byråkratiet.

I mange tidlegare sosialistiske land har kommunistpartiet blitt regjeringspartiet til den statskapitalistiske overklassen. Denne historiske røynsla syner kor naudsynt det er for kommunistpartiet i eit sosialistiske Noreg å kjempa for å halda seg raudt.

Partiet må kjempa for sentrale posisjonar i statsapparatet og økonomien, men partiet må ikkje skilja seg frå den arbeidarklassen det skal tena.

Det må ha den viktigaste basisen sin ute i samfunnet, på arbeidsplassane, i lokalsamfunna og i masseorganisasjonane.

Eit fleirtal i partiet må vera vanlege arbeidarar og arbeidsfolk som står i sitt daglege arbeid. Det same må gjelda den landsmøtevalde leiinga i partiet og tilsvarande leiande organ på lågare plan.

Partiet må ikkje få eit fleirtal av høgare funksjonærar frå staten og økonomien i medlemsflokkene eller leiinga. Då kan partiet lett bli endra til eit politisk vedheng til desse gruppene.

Sjølv om partiet har sentrale posisjonar i staten, må det ikkje verta oppslukt av byråkratiet. Partiet må vera sjølvstendig for å kunna sjå kritisk på utviklinga i statsapparatet og fremja rettkomen kritikk frå det arbeidande folket.

Partiet må leia masserørsla nedanfrå for å hindra byråkratisk maktmisbruk, og for å flytta fram posisjonane til arbeidarklassen og kvinnene og bryta ned arbeidsdelinga mellom dei som styrer og dei som blir styrte.

Leiande funksjonærar i partiet må ikkje få høgare løner eller privilegier som skil dei frå arbeidsfolk. I den mon det er mogleg, er det òg bra om verva deira sirkulerer. Ei viss tid av året lyt dei gjera vanleg produktivt arbeid for å få kjenna betre til vilkåra til folket som dei representerer.

Partiet må krevja ein sterk indre politisk og personleg disiplin. Det må halda på tradisjonen med ideologisk kamp og drøfting av motsetningar. Partiet strevar ikkje etter monolittisk einskap, men eit friskt indre liv, der politisk usemje kjem fram og vert klarlagt.

Krav til økonomi, levestett og politikk kan virka mot at partiet utviklar seg til ein karrierestige for folk som set seg sjølv først. Slike folk må reinskast ut or partiet.

Eit slikt parti som tar vare på og kjempar for den revolusjonære haldninga si og klassekarakteren sin, vil òg kunna få stor tillit i arbeid-

darklassen og folket. Partiet kan med det virka som ei motvekt mot dei spontane kapitalistiske tendensane i økonomien og byråkratiet.

Eit parti av denne typen vil bli arbeidarklassens skarpaste våpen i kampen mot at det veks fram ein ny overklasse. Det vil ikkje måtta utvikla seg som dei tidlegare kommunistpartia i Sovjet og andre land der partiet er blitt ein reiskap for ein slik overklasse.

For at partiet skal halda fram med å vera kommunistisk, trengst stadig kamp i partiet sjølv. Flest mogleg arbeidsfolk utanfor partiet må òg bli skolerte i den vitskaplege sosialismen. Skiftar partiet likevel farge, vert det naudsynt å ta opp striden for eit nytt, verkeleg revolusjonært kommunistparti. Men open politisk kamp, politisk skoleing og kritikk og sjølvkritikk er dei beste midla til å avdekkja feil i tide og sikra at partiet held fast på den revolusjonære linja. (Meir om partiet i del III.)

KAPITTEL 6

Utviklinga av klassekampen under kapitalismen

6.1. Kampen for reformar og kampen for sosialismen.

6.1.1. Kampen for interessene til det arbeidande folket.

Klassane kjempar mot kvarandre kvar dag, om den økonomiske utviklinga, om det nasjonale sjølvstendet i Noreg, internasjonal politikk, demokratiske rettar osv. Desse kampane rører ikkje ved makta til kapitalistklassen. Men dei fastset i mange høve kva kapitalistklassen kan tillata seg å gjera og kva han ikkje kan gjera. Desse kampane har mykje å seia for livet til det arbeidande folket og den framtidige politiske utviklinga.

Dersom ikkje arbeidsfolk fører daglege kampar for dei næra livsinteressene sine, vil utbyttinga og undertrykkinga bli hardare. AKP(m-l) må alltid slåst saman med det arbeidande folket for å forsvare interessene det har. Partiets oppgåve er å tena folket, derfor må AKP(m-l) ta del i, utløysa og leia dagskampen.

(Når det gjeld AKP(m-l)s politikk for ulike område i klassekampen under kapitalismen, viser vi til partiet sitt sameprogram, vedtatt på det 3. landsmøtet i 1980, militærprogram vedtatt 1979 og arbeidsprogram vedtatt av ein landskonferanse og sentralkomiteen 1982—83.)

For å ta makta i samfunnet må arbeidarklassen og det arbeidande folket dessutan ha rike røynsler frå mange ulike slags klassekampar på førehand. Dette er føresetnaden for at ein sosialistisk revolusjon skal bli mogleg. Alt dette gjer at alle dei store og små klassekampane som vert utvikla under dei stabile tilhøva den norske kapitalismen har no, er svært viktige.

6.1.2. Avgrensingane i den reine kampen for reformar.

Men trass i dette, så kan dei aldri nokonsinne åleine føra det norske samfunnet ein millimeter nærmare sosialismen. Her ligg òg den viktige avgrensinga i desse kampane.

Kapitalismen kan godta mange slags konsesjonar og reformer, så lenge han greier å halda på makta si over økonomien og staten. Seinare kan han jamvel bruka denne makta til å ta attende det folket vann, om det er naudsynt. Dette gjeld allment under kapitalismen.

Slik den kapitalistiske krisa utviklar seg no, vert det i tillegg verre å pressa fram konsesjonar som kan gi røynelege betringar på eitt eller anna område. Sjølv kampen for små reformar under kapitalismen får eit meir og meir defensivt preg: Berga ei bedrift, eit sjukehus eller ein skule, hindra større nedgang i løner eller pensjonar osv.

Kampen for verkeleg store og varige endringar på ymse område der den daglege klassekampen går føre seg no, krev difor ein kamp for å kasta heile det kapitalistiske systemet. Dette skjønar berre eit mindretal i dag. Men røynslene frå desse ulike lokale og sektorvise kampane gjer det mogleg å utvikla ei slik forståing hos stadig fleire i det arbeidande folket.

Her ligg den langsiktige og revolusjonære innverknaden av desse kampane. Dei kan brukast til å auka talet på dei som forstår at heile det kapitalistiske systemet må kastast på skraphaugen. Slik kan dei spela ei rolle i den langvarige kampen for å samla og organisera krefter i arbeidarklassen og folket, framfor den avgjerande styrkeprøva med kapitalistklassen.

Men dette skjer ikkje av seg sjølv. I dei tilfella der ingen held fram eit slikt perspektiv i samband med desse kampane, så vil dei heller ikkje føra til noka styrking av kreftene som på lang sikt vil slåst for sosialismen.

Kampar for reformar som blir ført isolert og uten perspektiv, kan ikkje gi medvit om meir enn at det er naudsynt å reformera kapitalismen. Det som blir styrka av slike kamper, blir då berre ymse borgarlege retningar, som reformisme, sosialdemokrati og ulike former for reformisme.

Kommunistane må ta del i alle slike kampar og samarbeida utan sekterisme med alle krefter som vil slåst mot reaksjonen. Samstundes må kommunistane halda fast på dei langsiktige sosialistiske perspektiva. Dei må ikkje forfalla til opportunistisk økonomisme, men nytta høvet til å forklara og diskutera kapitalismen og sosialismen.

Dette er ein lekk i ein langdryg historisk prosess for å samla krefter. I brei målestokk for å auka forståinga i heile arbeidarklassen og det arbeidande folket, slik at dei skjønar kor viktig ei samfunnsomvelting er. I smal målestokk for å samla og organisera dei mest medvitne kreftene i klassen og folket og få dei med i kommunistpartiet og revolusjonære organisasjonar. Dette er den viktigaste strategiske oppgåva innanfor den daglege klassekampen no.

6.2. Oppgåvene i kampen om Noreg vert drege med i ein 3. verdskrig.

Situasjonen i Noreg vert totalt endra dersom Noreg vert slagmark i ein tredje imperialistisk verdskrig. Dette vil krevja at arbeidarklassen og det arbeidande folket slår seg i lag med alle patriotiske klassar, parti og einskildpersonar for å forsvare sjølvstendet i Noreg.

Dersom Sovjet set i verk eit lynåtak mot Noreg slik planane er, så er det rett å stø den forsvarskrigen som det borgarlege norske forsvaret fører så lenge som råd. Karakteren dette forsvaret har, gjer at det mest sannsynleg vil bryta saman etter ei viss tid. Det er difor nødvendig å utvikla ein folkekrig heilt frå starten.

Dersom Noreg vert okkupert av Sovjet, vil hovudmotseiinga gå mellom den sovjetiske okkupasjonsmakta og det norske folket (av norsk og andre nasjonalitetar). Då må arbeidarklassen og det arbeidande folket slå seg saman med alle som vil slåst mot okkupanten og skapa ein nasjonal einskapsfront og ein frigjeringshær. Vi må då føra ein langvarig nasjonal-revolusjonær frigjeringsrig mot okkupantmakta. I ein slik strid kan somme delar av kapitalistklassen dragast med på folket si side, medan andre delar av kapitalistklassen vil freista å gjera kompromiss med okkupanten. Berre arbeidarklassen og det arbeidande folket kan leia motstandskampen konsekvent fram til siger.

Dersom det norske folket sigrar i ein slik motstandskrig, vert motseiinga mellom borgarskap og proletariat atter hovudmotseiinga i Noreg.

Politikken til partiet vårt er å kjempa for å utvikla ein mest mogleg konsekvent og brei motstandsfront mot okkupanten. Vi vil prøva å utvikla klassekampen etter sigeren, slik at dette kan bli startfasen for den sosialistiske revolusjonen i Noreg.

Elles viser vi til det militærpolitiske programmet til AKP(m-l), som vart vedteke på landskonferansen våren 1979.

DEL III

Den internasjonale kommunistiske rørsle og AKP(m-l)

KAPITTEL 7

Den internasjonale kommunistiske rørsle

7.1. Kommunistparti trengst i alle land.

Dei verkelege kommunistiske partia strir alltid og i kvar einaste kamp for dei sams interessene og dei langsiktige interessene som arbeidarklassen har. Dei byggjer på dei mest revolusjonære og kampviljuge delane av arbeidarklassen. Det langsiktige målet til kommunistane er å skipa eit klasselaust kommunistisk samfunn på heile jorda. Arbeidarklassen og folket har bruk for kommunistparti i alle land på jorda.

Kapitalistklassen har hand om eigedommen og staten, han har organisasjon, politisk leiing og rike historiske røynsler. Arbeidarklassen kan ikkje vinna over dette utan sjølv å skapa organisasjon, politisk leiing og ei vitskapeleg forståing av samfunnet og revolusjonen. Kommunistpartiet vert skapt for å løysa desse oppgåvene.

Kommunistpartiet trengst under kapitalismen, fordi det berre er slike parti som kan leia klassekampen under dei mest skiftande tilhøva. Det er berre det som kan leia den økonomiske, politiske og teoretiske kampen som trengst for å førebu folket på revolusjon.

Det trengst i ein revolusjonær situasjon, fordi berre slike parti kan leia den væpna revolusjonen som det arbeidande folket må gjennomføra for å ta statsmakta frå kapitalistane.

Kommunistpartiet trengst når revolusjonen har vunne den første sigeren over borgarskapet og oppretta proletariatets diktatur. Det sosialistiske samfunnet utviklar seg ikkje vidare av seg sjølv. Det må først ein målmedviten klassekamp etter ein plan for å utvikla samfunnet vidare i kommunistisk lei. Dette er berre mogeleg med eit kommunistisk parti i leiinga.

7.2. Røynslene frå den kommunistiske verdsrørsle.

7.2.1 Den kommunistiske verdsrørsle har oppnådd store resultat.

Det felles politiske grunnlaget for den kommunistiske verdsrørsle er marxismen-leninismen-maoismen (eller Mao Zedongs tenking). Denne teorien er i første rekke utforma av Marx, Engels, Lenin, Stalin og Mao Zedong.

Dei store resultatene den internasjonale kommunistiske rørsle har oppnådd, stadfestar den rette hovudlina i denne teorien. Historia stadfestar den marxistiske analysen av korleis kapitalismen og imperialismen har utvikla seg. Berre kommunistparti har leia revolusjo-

nar som har styrta kapitalismen. Sosialismen har betydd enorme framsteg for meir enn ein milliard menneske. Dette gjeld òg i land der sosialismen har gått under etter ei tid. Kampen til sosialistiske land har hatt svært mykje å seia for arbeidarklassen og folka i heile verda og i mange land der sosialismen enno ikkje har sigrå.

Samtidig har det vore nederlag og tilbakeslag. Mange av desse tilbakeslaga har ikkje vore til å unngå på grunn av tilbakeliggjande økonomiske og politiske tilhøve. Den økonomiske og politiske utviklinga var enno ikkje mogen for at revolusjonen skulle sigrå. Men feil i kommunistane sin eigen teori og praksis har òg vore årsak til tilbakeslag. Det er viktig å studera dei historiske røynslene og dra lærdom av slike feil.

Det er særleg viktig å studera dette no, fordi det første sosialistiske landet i verda har blitt ei imperialistisk makt. Supermakta Sovjet driv undertrykking under dekke av snakk om marxisme og sosialisme. Dei fleste av dei gamle kommunistpartia er i røynda blitt borgarlege parti. Somme av dei er no femtekolonnar for den sovjetiske sosialimperialismen.

Dei verkelege kommunistane vil ikkje gå same vegen. Derfor må dei òg undersøka kva for kimar det var i den gamle kommunistrørsla som kunne gi opphavet til denne utviklinga.

AKP(m-l) studerer historia til den kommunistiske verdsrørsla, både for å læra av og halda fast på rett teori, praksis og gode tradisjonar, og for å kritisera og forkasta det som har vist seg feil. AKP(m-l) er ikkje ferdig med ein slik analyse. Programmet nemner einskilte punkt partiet meiner er viktige.

7.2.2. Nokre spørsmål som gjeld verdsrørsla si historie.

7.2.2.1. Forsvar røynslene frå kampane mot opportunismen.

Frå Marx' tid til i dag har den kommunistiske verdsrørsla ført mange viktige teoretiske og politiske kampar mot ulike former for opportunisme. Av dei viktigaste er:

- Marx og Engels sine kampar mot anarkismen og ulike slag reformisme,

- Lenin og bolsjevikpartiet sin kamp mot revisjonistane/sosialdemokratane i «den andre internasjonale»,

- Stalin og det sovjetiske partiet sin kamp mot ulike revisjonistgrupper til høgre og «venstre», særlig trotskistane,

- Mao og det kinesiske kommunistpartiet sin kamp mot Sovjet-revisjonismen og partia som følgde Krustsjov og Bresjnev.

Det er svært viktig for kommunistane i heile verda å forsvara dei riktige politiske og teoretiske resultata av desse kampane.

7.2.2.2. Spørsmålet om KOMINTERN.

Lenin gjorde rett då han ville at kommunistane i alle land skulle stø kvarandre og samarbeida mot kapitalismen og opportunismen. Å skipa internasjonale organ for å samordna denne kampen var naudsynt. KOMINTERN fekk ei positiv rolle ved at det markerte brøt

med dei sosialdemokratiske partia og ga støtet til danninga av kommunistparti.

Men det var feil å skipa KOMINTERN som ein internasjonal demokratisk-sentralistisk organisasjon, med internasjonal disiplin underordna eit sentrum i Moskva.

Den feilaktige praksisen med å overordna Sovjets interesser over andre parti har røter tilbake til denne tida. Det skada kampen arbeidarklassen og kommunistpartia førte i dei einskilde landa. Ein slik sentralistisk organisasjon står i strid med oppgåvene til den sosialistiske verdsrevolusjonen no og i overskodeleg framtid, som krev at kvart folk frir seg sjølv ut frå dei ulike vilkåra i kvart einskilt land.

Ein ny internasjonal organisasjon med same sentraliserte makt må difor ikkje bli skipa.

7.2.2.3. Spørsmålet om Stalin.

Det er stor usemje blant kommunister om vurderinga av Stalin.

Han forsvarte og utvikla riktige teorier laga av Marx og Lenin. Han spela ei positiv rolle i oppbygginga av sosialismen og kampen mot fascismen og imperialismen. På desse områda er det rett å forsvare arven etter Stalin.

Det sovjetiske partiet undertrykte reaksjonære, men òg arbeidarar og kommunistar som ønskte debatt og kritikk. Dette skada det proletariske demokratiet under sosialismen. Mange av dei sakene kvinnene hadde vunne gjennom revolusjonen blei tatt frå dei. Sovjet gjorde overgrep mot andre statar og svake nasjonar, og krevde å få kommandera over andre parti. Det utvikla seg ein dogmatisk tendens i teorien, som hindra sjølvstendig utvikling av marxistisk politikk i andre land. Krenking av det proletariske demokratiet, storrussisk sjåvinisme og dogmatisme i teorien er dårlege saker i arven etter Stalin.

Hovudsaka er at kommunistene er samde om kva for slags sosialistisk samfunn dei slåst for. Analysen av Sovjet under Stalin er ikkje ferdig, og debatten må halda fram i mange år.

7.2.2.4. Spørsmålet om kontrarevolusjonen i Sovjet.

Sovjet var den første sosialistiske staten i verda, og Oktoberrevolusjonen eit førebilete og ein inspirasjon for arbeidarklassen og alle undertrykte over heile verda. Sjølv om ikkje utgangspunktet var det beste, førte dei første ti-åra til store resultat på mange område, med enorme framgangar for det arbeidande folket.

Likevel leid revolusjonen nederlag. Sosialismen blei til slutt styrta, og eit nytt borgarskap tok makta. Dette heng m.a. saman med at kommunistpartiet la lita vekt på spørsmålet om at eit nytt borgarskap kunne veksa fram under sosialismen. Det heng òg saman med manglande revolusjonær røynsle og kunnskapar om korleis kampen mot eit nytt borgarskap skulle førast. Men det må vera klart at den svært skarpe internasjonale klassekampen og dei lågt utvikla produktivkreftene i Sovjet gjorde bygginga av sosialismen vanskeleg.

Arbeidarklassen, som hadde gjort ein heroisk innsats i omformin-

ga av samfunnet, blei i for liten grad mobilisert som hersarklasse. Dette gjorde det vanskeleg å ta eit politisk oppgjær med sosialismens fiendar.

Stalin undervurderte denne faren. Sjølv om han forsøkte å kjempa mot borgarlege tendensar i sine siste år, har han derfor også sin del av ansvaret for at det nye borgarskapet fekk veksa fram i byråkratiet og partiet.

Det nye borgarskapet stadfesta makta si formelt på den 20. partikongressen i 1956. Men utfallet av klassekampen var gitt fleire år tidligare.

7.2.2.5. Mao sin kritikk av kontrarevolusjonen i Sovjet.

AKP(m-l) forsvarar hovudpunkta i Mao sin kritikk av Sovjet-revisjonismen:

- Klassekampen mellom borgarskap og proletariat held fram under sosialismen.

- Sovjet og dei revisjonistiske landa er blitt kapitalistiske.

- Sovjet er ei sosial-imperialistisk supermakt, ein stat av Hitler-fascistisk type, og den mest aggressive og farlege av supermaktene.

7.2.2.6. Spørsmålet om kulturrevolusjonen i Kina.

Mao starta kulturrevolusjonen fordi han hevda Kina elles ville utvikla seg som Sovjet.

På den ene sida har det heile tida vore skarpe politiske motsetningar og byråkratiske og borgarlege tendensar i Kina. På den andre sida blei kulturrevolusjonen brukt av ein borgarleg klikk, «firerbanden». Denne anti-kommunistiske gruppa var ansvarleg for overgrep og prøvde å gripa makta i Kina.

AKP(m-l) har til no ikkje gjort noka felles oppsummering av røynslene frå kulturrevolusjonen og dei svære politiske endringane i Kina etter at Mao døydde.

7.3. Kampen mellom kommunistane og opportunisten/revisjonismen.

7.3.1. Kampen mot opportunisten/revisjonismen er ei form for klassekamp.

Så lenge den kommunistiske rørsla har vore til, har ho utvikla seg i strid med opportunistiske og revisjonistiske retningar. Kommunistpartia kan berre vinna leiarskap i arbeiderklassen og folket ved å føra politisk kamp mot ulike former for reaksjonær politikk og borgarleg sosialisme. Dersom kommunistpartiet sluttar å stri mot opportunisten, vil det sjølv slutta å vera eit revolusjonært arbeidarparti og degenerera til å bli eit borgarleg parti.

Kampen mot opportunisten og revisjonismen er eit uttrykk for klassekampen som finst i arbeidarklassen og folket sjølv og i kommunistpartiet sjølv. Opportunisme og revisjonisme uttrykkjer djupast sett klasseinteressene til ulike klassar og lag som har andre interesser enn arbeidarklassen. Ved å framstilla politikken sin som «so-

sialisme», «marxisme», «kommunisme», vil opportunistane vinna støtte i arbeidarklassen og folket og hindra framvoksteren av ei verkeleg revolusjonær arbeidarrørsle.

7.3.2. Den historiske utviklinga av opportunisten/revisjonismen.

Dei opportunistiske og revisjonistiske retningane har gått gjennom ei politisk og sosial utvikling i dei siste 150 år.

På Marx og Engels si tid var dei viktigaste formene for opportuniste småborgarlege retningar innanfor arbeidarrørsla som gjekk opent mot marxismen.

Etter imperialismens gjennombrot, og særleg etter Oktoberrevolusjonen, blei dei viktigaste motstandarene til kommunistane borgarlege sosialdemokratiske leiarar. Med røter i arbeidararistokratiet og nært knytt til imperialismen leia dei borgarlege arbeidarparti, som blei sosiale hovudstøtter for kapitalismen i mange høgt utvikla kapitalistiske land.

Etter at den borgarlege kontrarevolusjonen sigra i Sovjet, er den sterkaste forma for opportuniste i verdsmålestokk blitt den Sovjet-leia moderne revisjonismen. Han uttrykkjer klasseinteressene til dei kapitalistiske herskarane i ein imperialistisk supermakt. Denne forma for opportuniste kallar seg for marxist-leninistisk og kommunistisk. Han brukar Sovjet si svære makt og historiske rolle til å ødeleggja kommunistparti innanfrå og infiltrera og ta over frigjeringsrørslar. Han er blitt ei hovudstøtte for reaksjonen i verda. Sovjet-revisjonismen har sett ordet kommunist i vanry i mange land i verda, der det blir brukt av lakeiar for sosialimperialismen, tilhengjarar av fascistisk diktatur og korrupte bandittar som jagar etter rikdom for seg sjølve.

Den moderne sovjetiske revisjonismen er den farlegaste, sterkaste og mest reaksjonære forma for revisjonisme som nokon gong har eksistert. Han har ingenting til felles med verkeleg kommunisme. For verkelege kommunistar over alt i verda er han ein felles hovudfiende.

7.3.3. Hovudspørsmålet i den politiske kampen mot revisjonismen i dag.

I dag kan dei teoretiske og politiske skiljelinene mellom verkelege kommunistar og ulike slags opportunistar og revisjonistar samenfattast slik:

— Haldninga til revolusjonen. Dei verkelege kommunistane meiner at sosialismen berre kan opprettast ved at arbeidarklassen og folket sjølve gjer revolusjon med våpenmakt, knusar den gamle herskarklassens herredømme og opprettar sitt herredømme. Dei moderne revisjonistane og andre opportunistar hevdar at kapitalistane kan styrtast ved at sosialistane får fleirtal i val arrangert av kapitalistane sjølve («den fredelege og parlamentariske vegen»), eller dei hevdar at sovjetisk invasjon, militærkupp eller aksjonar frå små terroristgrupper kan oppretta sosialismen.

— Haldninga til dei grunnleggjande teoriene i marxismen-leni-

nismen-maoismen. Dei verkelege kommunistane forsvarar og byggjer på desse teoriane. Dei moderne revisjonistane og andre opportunistar avvisar og kjempar mot dei.

— Haldninga til arbeidarklassen. Dei verkelege kommunistane held fast på at arbeidarklassen i spissen for det arbeidande folket er den leiande krafta både i kampane under kapitalismen og i kampen for sosialismen og kommunismen. Dei moderne revisjonistane står for arbeidarforakt og klassesamarbeid under kapitalismen, og undertrykkjer arbeidarklassen i dei landa der dei har makta. Nokre av dei utviklar opent teoriar som seier «farvel til proletariatet».

— Spørsmålet om klassekampen under sosialismen. Dei verkelege kommunistane slår fast at klassekampen held fram under sosialismen og at kapitalismen er gjenoppretta i Sovjet og dei revisjonistiske landa. Dei moderne revisjonistane kamouflerer kapitalismen i desse landa som «sosialisme».

7.4. Oppgåvene for den kommunistiske verdsrørsla i dag.

AKP(m-l) har dette synet på oppgåvene til den kommunistiske verdsrørsla i dag: Berre den revolusjonære kommunismen kan leia verdsproletariatet til frigjering. I alle land treng arbeidarklassen og folket kommunistparti som byggjer på hovudlina til Marx, Lenin og Mao.

Ingen slags moderne revisjonistiske eller sosialdemokratiske parti kan spela denne rolla. Når det gjeld spørsmålet om dei grunnleggjande skiljelinene mellom marxisme og moderne revisjonisme/sosialdemokrati, kan den internasjonale kommunistiske rørsla ikkje gjera noko kompromiss.

I dag finst det ikkje lengre noko sentrum for den kommunistiske verdsrørsla. Ikkje noko parti eller land er modell og har rett til å bestemma over andre. Alle har like rettar og må utvikla sin eigen politikk ut frå analysen av sitt eige land.

På dette grunnlaget er det naudsynt å utvikla solidaritet og samarbeid tufta på proletarisk internasjonalisme. Partia må stø revolusjonar i heile verda. Dei må stø kvarandre og læra av kvarandre.

Den internasjonale kommunistiske rørsla er inne i ein fase med reorganisering og samling av krefter. Dei partia vil styrkja seg som evnar å utvikla ein rett politikk for sitt eige land. Det krev lojalitet til den revolusjonære kommunismen, avvising av den moderne revisjonismen og dogmatismen, og det krev politisk sjølvstende.

Særskilt dei partia som vinn styrke i arbeidarklassen og masserørsla i sitt eige land må styrkja banda seg imellom. Gradvis må dei utvikla ei sterk internasjonal kommunistisk rørsle bygd på like rettar for alle, felles kamp mot imperialismen og felles grunnlag i dei revolusjonære teoriane til Marx, Lenin og Mao.

KAPITTEL 8

Arbeidernes kommunistparti (marxist-leninistene) i Noreg.

8.1. AKP(m-l)s mål og politiske grunnlag.

AKP(m-l) er skipa for å leia arbeidarklassen og det arbeidande folket sin kamp under kapitalismen, førebu arbeidarklassen og folket på revolusjon, leia kampen for revolusjonen og føra klassekampen vidare under proletariatets diktatur, med det målet å skapa kommunismen i heile verda.

AKP(m-l) byggjer på den internasjonale kommunistiske rørsle og røynsleane hennar. Dette er støypt inn i marxismen-leninismen-maoismen (eller Mao Zedongs tenking) og byggjer samstundes på våre eigne undersøkingar og analysar av det norske samfunnet. Dei politiske konklusjonane vi dreg av det er lagde fram i dette programmet.

8.2. Eit internasjonalistisk og patriotisk parti

8.2.1. AKP(m-l) er eit internasjonalistisk parti fordi:

AKP(m-l) byggjer på den proletariske internasjonalsismen. Om arbeidsfolk i heile verda skal frigjera seg, må dei stø kvarandre.

— Det kjempar for frigjeringsa til folk over heile verda og stø alle som kjempar mot imperialismen.

— Det står saman med kommunistparti i mange land i den internasjonale kommunistiske rørsle.

— AKP(m-l) går mot einkvar freistnad på å setja arbeidsfolk i ulike land opp mot kvarandre, men arbeider for å utvikla kampfellesskapet.

— AKP(m-l) går mot norsk nasjonal sjåvinisme og rasisme. Vi er for nasjonal sjølvråderett for den samiske nasjonen og røyneleg likestilling og venskap mellom alle nasjonalitetar i Noreg.

8.2.2. AKP(m-l) er eit patriotisk og norsk parti fordi:

— Det slåst for norsk sjølvstende mot imperialismen, no og i framtida, og partiet vil forsvara Noreg mot militære åtak.

— Det er eit sjølvstendig parti som bestemmer lina si uavhengig av andre. Partiet godkjenner ikkje noko internasjonalt sentrum og lar ikkje andre blanda seg borti dei indre sakene i partiet.

— Det byggjer på dei store tradisjonane frå den norske revolusjonære arbeidarrørsle, frå Thrane-rørsle og det beste frå DNA i den perioden partiet kalte seg revolusjonært og frå NKP sin revolusjonære periode.

— Det respekterer og forsvarar kulturen og tradisjonane til folket i Noreg av ulike nasjonalitetar.

8.3. Arbeidsmåten til AKP(m-l).

8.3.1. AKP(m-l) er eit parti av ein ny type.

Alle andre parti i Noreg er organiserte for å vinna parlamentarisk

makt under kapitalismen. AKP(m-l) er skapt for å mobilisera folket til å *styrta* kapitalismen.

8.3.2. AKP(m-l) er eit arbeidarparti.

Den viktigaste og mest revolusjonære klassen må også vera kjerna og ryggraden i AKP(m-l) sjølv. Partiet er ope for alle revolusjonære. Men det legg stor vekt på at arbeidrarar skal spela ei hovudrolle i organisasjonen.

Partiet legg vekt på å få med småbønder, fiskarar og arbeidande intellektuelle.

Partiet legg dessutan stor vekt på at kvinnene skal utgjera minst halvparten av medlemane og vera minst like godt representerte som menn i alle typar leiing.

Dette må sikrast ved kvotering.

Partiet legg også mykje vinn på å få medlemar frå dei nasjonale minoritetane.

8.3.3. AKP(m-l) kjenner ansvar for heile klassekampen.

Partiet slåst ikkje for karrieren til medlemane sine eller for snevre særinteresser. I alle kampar prøver det å arbeida fram slikt som utviklar solidaritet, og tar elles vare på interessene til heile arbeidarklassen. Den særskilte oppgåva til partiet er å representera dei langsiktige interessene til arbeidarklassen. Dette er det viktigaste som skil AKP(m-l) frå ymse slags masseorganisasjonar og aksjonsgrupper med nokre få, avgrensa mål. Dette er også grunnen til at AKP(m-l) aldri kan bli erstatta av slike organisasjonar, same kor mange og sterke dei blir.

8.3.4. AKP(m-l) leiar ved å gå i brodden.

Sjølve partiet er berre ein liten del av det arbeidande folket. Det må kjempa for å få sin politikk til å bli arbeidarklassen sin politikk. Såleis kan AKP(m-l) i røynda bli den leiande politiske krafta i arbeidarklassen.

Medlemane må vera leiande i å utvikla den kommunistiske linja og ta del i massane sine kampar.

Partiet må vera tidleg ute med rette liner, sjølv ta dei tyngste børen og gå dit kampen er hardast. Partiet kan berre vinna tilslutnad ved sjølv å vera eit føredøme.

8.3.5. AKP(m-l) studerer den vitskaplege sosialismen.

Partiet arbeider for å vidareutvikla og konkretisera den vitskaplege sosialismen for norske tilhøve. Det arbeider systematisk for å spreia han til arbeidarklassen og det arbeidande folket.

8.3.6. AKP(m-l) utviklar politikken ved hjelp av masselina.

For å utvikla rett politisk line og vinna støtte for ho blant arbeidsfolk, arbeider AKP(m-l) etter masselina.

Masselina byggjer på at «folket og berre folket er drivkrafta i his-

toria». Derfor må medlemmane ha nær kontakt med folk utanfor partiet, høyra på dei og respektera dei. Partiet må læra av folk utanfor partiet og få greie på røynsleane deira, ønska og behova dei har. På grunnlag av dette summerer partiet opp desse kunnskapane til politiske parolar og går attende til folk flest med dei. Dette er prinspiet «frå folket, til folket». Det krev at partimedlemmane må ha personleg tillit, leva som andre arbeidsfolk og aldri skilja seg ut frå dei. AKP(m-l) går inn for ein enkel og folkeleg stil i partiet, og går mot å peika ut somme personar ukritisk som «store leiarar».

AKP(m-l) kjempar mot den byråkratiske leiarstilen til sosialdemokratiet og revisjonistane.

8.3.7. AKP(m-l) jobbar etter ei demokratisk line i masseorganisasjonane.

Partiet er for at folk organiserer seg. Medlemmane er med i fagrørsla og andre masseorganisasjonar. Den politiske lina til partiet der er å styrka kampviljen til masseorganisasjonane, den gjensidige solidariteten i det arbeidande folket og forsvara demokratiet der. AKP(m-l) vil forsvara at folk med ulikt politisk syn kan jobba saman for felles mål i masseorganisasjonar. AKP(m-l) vil ikkje gjera fagrørsla og masseorganisasjonar om til noko slags vedheng til seg, og går mot intrigar og kuppmakeri.

8.4. Organisasjonen til AKP(m-l).

8.4.1. AKP(m-l) er organisert ut frå den demokratiske sentralismen. Den demokratiske sentralismen er den proletariske organisasjonsforma. Arbeidarane kan aldri sigrar over borgarskapet om dei slåst som einskildindivid.

Ein brukar demokratisk diskusjon for å vedta den politiske lina og velja leiinga. Når linja skal setjast ut i livet, underordnar medlemmane seg ein frivillig, medviten og jernhard disiplin.

Utan demokrati kan ikkje alle krefter utnyttast for å skapa ein sterk sentralisme med ei rett politisk line. Utan sentralismen kan ikkje dei demokratiske avgjerder setjast ut i livet. Sentralismen er naudsynt for å konsentrera kreftene, setja i verk tiltak, ta raske initiativ, driva illegalt arbeid, og leia arbeidet på mange område. Grunnorganisasjonane er dei viktigaste einingane for å driva ekstern kamp og diskusjon/utvikling av politikken til partiet. Dette skal m.a. sikra at det vanlege grunnplansmedlemet avgjer kva politikk som skal setjast ut i livet.

8.4.2. AKP(m-l) stiller strenge krav til medlemmane.

Det må vera «eit parti av leiarar», der alle arbeider etter beste evne. I motsetning til i borgarlege «arbeiderparti» får ingen medlemmar i AKP(m-l) føremoner for seg sjølv av å vera med.

Medlemmane må vera villige til å gi personlege offer, og arbeida for å gjera seg til dugande kommunistiske politikarar.

8.4.3. AKP(m-l) brukar kritikk og sjølvkritikk.

Partiet gjer ope opp med feil utetter og innerter. Bruk av kritikk/sjølvkritikk gjer det mogleg å setja eit skarpt lys på feil og byråkratiske tendensar slik at partiet kan slåst mot dei. Ingen i partiet er heva over kritikk. Kommunistane må trå etter kritikk, for berre sanninga kan tena arbeidarklassen.

8.4.4. AKP(m-l) utviklar den demokratiske kampen mellom liner.

I partiet er monolittisk einskap umogleg. Det oppstår nye problem. Det finst alltid både rett og gale i politikk. I eit klassesamfunn kjem det støtt fram borgarlege idear innanfor det revolusjonære partiet. Det vil alltid vera ulike syn og usemje.

Faren for at partiet vert påverka av revisjonistiske og sosialdemokratiske liner er særleg stor.

Det vi må kjempa for, er at marxistiske idear og proletarisk politikk held makta i partiet. AKP(m-l) undertrykkjer ikkje usemje og prøver ikkje å halda partiet «reint for range idear». AKP(m-l) brukar usemje til å utvikla diskusjonen mellom ulike liner, og følgjer metoden med einskap — kritikk — einskap. Dette kan utvikla politikken. I slik kameratsleg diskusjon er folk like gode partimedlemmar anten dei har rett eller feil, og er i fleirtal eller mindretal. Det vert fastsett på vanleg vis i partiet når diskusjonane skal setjast i gang og kva form dei vert utvikla i. AKP(m-l) er ikkje nokon anarkistisk prateklubb.

I AKP(m-l) er ikkje diskusjonen eit mål i seg sjølv, men eit middel for å utvikla rette linjer for handling.

8.4.5. AKP(m-l) reinskar ut karrieremakarar og borgarar.

Det vil dukka opp karrieremakarar og borgarlege politikarar i AKP(m-l). Dei vil freista å gjera partiet til eit borgarleg arbeidsparti, eit revisjonistisk parti. Dersom ein ikkje kan overtyda slike folk gjennom diskusjon, må dei ut. AKP(m-l) kan ikkje ha medlemmar som skader arbeidarklassen og stør borgarskapet og imperialismen. Når slike folk vert reinska ut, så svekkjer ikkje det partiet, men styrkar det.

8.4.6. AKP(m-l) sameiner ope og hemmeleg arbeid.

Politikken til partiet er offentleg og kan studerast av alle. Det bruker alle lovlege metodar for å utvikla politisk kampf og arbeida i lag med folk flest. Det er ei plikt for partiet alltid å vera førebudd, så det ikkje vert knust av forfølging, men kan halda fram kampen trass i terror og krig. Difor er det ei plikt å halda viktige delar av organisasjonen hemmeleg.

8.4.7. AKP(m-l) byggjer på økonomisk sjølvberging.

Partiet vert finansiert ved årspengar og inntekter frå eige arbeid. AKP(m-l) tar ikkje imot stønad frå framande makter. AKP(m-l) må vera sparsame, gå mot sløsing og ikkje gje grobotn for byråkratiske yrkespolitikarar med høge løner.

ETTERORD

Framtida for AKP(m-l)

AKP(m-l) er eit lite og ungt parti. I dei 11 åra frå 1973 til 1984 har det likevel oppnådd ein del.

AKP(m-l) har leia viktige kampar som har hatt mykje å seia landet rundt. Partiet har vorte kjent og fått aukande stønad og respekt i arbeidarklassen og på venstresida. Det har utvikla eit framgangsrikt arbeid i fagrørsla og i einskapsfrontar.

Partiet har skapt ein samansveisa landsomfattande organisasjon, med ein kjerne av medlemmer som har rike felles røynsler.

AKP(m-l) har konsekvent forsvart dei revolusjonære marxist-leninistiske prinsippa. Partiet har også støtta klassekamp, gått mot klassesamarbeid og kjempa mot imperialismen og sosialimperialisme. Samtidig har partiet gjort politiske feil. Partiet har lært av desse feila og utvikla seg gjennom dette.

Partiet har avvist idear om å bryta med og forkasta det revolusjonære innhaldet i teoriane til Marx, Lenin og Mao. Samstundes har AKP(m-l) gjort opp med ei trongsynt, dogmatisk og usjølvstendig oppfatning av marxismen-leninismen-maoismen. Frå å kopiera modellar og pugga formalar har AKP(m-l) utvikla seg til å studera det vitenskaplege innhaldet i teorien og gjera sjølvstendige undersøkingar og analysar. Dette er ei utvikling fram mot ei rettare forståing av den revolusjonære marxismen.

Arbeidet med å utvikla ein vitenskapleg teori for den sosialistiske revolusjonen i Noreg har kome stutt i veg. Men det har likevel tatt til.

Den internasjonale situasjonen for Noreg vert meir og meir uviss. Samstundes utviklar den indre krise seg. Dette gjer at det vert stadig lettare å forstå at det trengst ei leiing som er uavhengig av dei herskande monopola og eit alternativ til kapitalismen. Utviklinga sjølv viser at arbeidsfolk i Noreg treng eit parti som AKP(m-l). Det vert stadig større sjansar for at partiet skal styrkja seg og veksa seg større.

For at partiet skal kunna gjera framgang, så krevst det:

— Vidare utvikling av det politiske arbeidet. Studiane av marxismen-leninismen-maoismen må styrkast og den sjølvstendige analysen av det norske samfunnet må betrast. Dette kan utvikla ein politikk som tener interessene til det arbeidande folket i Noreg i dei ti-åra som kjem.

— Eit tolmodig, langvarig, hardt og systematisk arbeid for å vinna medlemmar og tilhengjarar i arbeidarklassen og dei andre delane av det arbeidande folket. Særleg viktig er arbeidet for å vinna kvinnene og ungdommen.

Løysinga av desse to oppgåvene vil avgjera om det finst noka revolusjonær leiing for arbeidarklassen i Noreg når krisa i kapitalismen ein dag går så langt at ein overgang til sosialismen er mogleg.

Om dette skal skje, er avhengig av den indre utviklinga i partiet sjølv. Medlemane i partiet og tilhengjarane våre avgjer gjennom politisk kamp og organisatorisk arbeid om partiet skal greia å bryta gjennom politisk og organisatorisk og samla krefter til dei strategiske oppgåvene i framtida.

VEDTEKTER FOR AKP(m-l)

revidert og vedtatt
av 4. landsmøte
(desember 1984)

FØRSTE KAPITTEL

Innledning

Kapittel 8 av AKP(m-l)s prinsippprogram behandler ARBEIDERKLASSENS KOMMUNISTISKE PARTI. Dette er den første delen av AKP(m-l)s program for organisasjonsspørsmål.

AKP(m-l)s vedtekter er den andre delen av AKP(m-l)s program for organisasjonsspørsmål. De er partilovene som fastlegger medlemmenes plikter og rettigheter, partiets organisasjonsprinsipper, hvordan partiet er bygd opp, hvordan partiorganer og -organisasjoner på alle plan opprettes, arbeider og står i forbindelse med hverandre.

Nye medlemmer bør studere vedtektene og partiprogrammet kap. 8 for å få bedre forståelse for hvordan AKP(m-l) arbeider og hva partiet krever av dem.

Medlemmer og organisasjoner i partiet bør studere og diskutere vedtektene når de skal løse problemer eller behandle motsigelser. Dette kan f.eks. gjelde: hvordan nye organer skal opprettes, hvordan og av hvem spørsmål avgjøres, hvordan vedtaksbrudd behandles, hvordan et lag skal løse en skarp indre motsetning, hva et medlem skal gjøre som er uenig i et vedtak eller hva et lag skal gjøre som er uenig i direktiv, hvordan enkeltpersoner og ledende organer skal kritiseres osv. Vedtektene bestemmer den framgangsmåten partilandsmøtet har vedtatt at AKP(m-l) skal følge.

Når medlemmer eller organer er usikre på eller uenig om hvordan saker behandles, bør de studere og følge vedtektene. Ingen i partiet er heva over vedtektene, og partiet må ta alvorlig på tilfeller der de blir brutt.

ANDRE KAPITTEL

Medlemskap

§ 1. Enhver arbeider, ethvert arbeidende menneske og enhver annen revolusjonær i Norge som godtar AKP(m-l)s program og vedtekter, arbeider aktivt i en grunnorganisasjon, utfører AKP(m-l)s beslut-

ninger, underordner seg partidisiplinen og betaler medlemskontingenten, kan bli medlem av AKP(m-l). Medlem bør helst ha fylt 18 år.

(Kravet om å arbeide i en grunnorganisasjon gjelder så sant det er mulig.)

(Opptak i AKP(m-l) innebærer at medlem forplikter seg til å følge vedtektene og er klar over at de er juridisk bindende i tvister om partiets eiendom. Med eiendom i disse vedtektene menes foruten all eiendom også andre rettigheter av økonomisk og politisk verdi.)

§ 2. Søknader om medlemskap skal komme enkeltvis. Søknader må rettes til styret i en grunnorganisasjon (partiavdeling eller stedslag). Styret tar stilling til søknaden og legger fram sin innstilling for medlemsmøtet, som avgjør om søkeren kan tas opp som kandidatmedlem.

Kandidatmedlemskap er ei prøvetid i partiet, som skal vise om søkeren virkelig bør bli medlem. I prøvetida skal kandidatmedlemmet bli bedre kjent med partiets vedtekter og program og få hjelp av partiet til dette. Samtidig skal partiet bli bedre kjent med kandidatmedlemmet — om det fyller krava til partimedlemskap. Kandidattidas lengde er slått fast i direktiv fra SK.

Kandidatmedlem har de samme pliktene som vanlig medlem. Kandidatmedlem deltar i avstemninger med rådgivende stemme. Kandidatmedlem bør ikke velges til tillitsverv eller delegat.

Etter at prøvetida er over, skal medlemsmøtet på grunnlag av ny styreinnsstilling og ved første høve avgjøre om kandidatmedlem skal tas opp som vanlig medlem. Der kandidatmedlemmet av skjellig grunn har vært hindra fra å vise om det fyller krava til medlemskap, eller der partiet mener at det ikke har godt nok grunnlag til å ta standpunkt, kan det vedta å utvide prøvetida. Der medlemsmøtet finner at kandidatmedlem ikke fyller krava til partimedlemskap, vedtar det at kandidattida er slutt, og det tidligere kandidatmedlemmet skal ikke tas opp i partiet.

I tvilstilfeller skal medlemsopptak godkjennes av høyere organ. Dette gjelder bl.a. personer som har vært aktive fiender av den kommunistiske bevegelsen, som er blitt ekskludert av kommunistiske organisasjoner o.l.

Der det ikke fins grunnorganisasjon av partiet, skal søknad om medlemskap rettes til sentralkomiteen, som avgjør om søkeren tas opp som kandidatmedlem. Etter at prøvetida er over, avgjør sentralkomiteen om kandidatmedlem skal tas opp som vanlig medlem.

Sentralkomiteen kan gi valgt distriktsstyre rett til å ta opp medlem på steder der det ikke finnes partilag (partiavdeling).

Om illegalitet eller forfølgelser gjør det nødvendig, kan sentralkomiteen gi partiorganer og partiorganisasjoner som normalt ikke har det, rett til å ta opp medlem.

Sentralkomiteen fastsetter regler for overføring av medlem fra en grunnorganisasjon til en annen.

§ 3. Medlemmer i AKP(m-l) har disse pliktene og rettighetene:

a) Arbeide for de kortsiktige og langsiktige interessene til arbeiderklassen og det store flertallet av folket i Norge og verden. Kjempe mot reaksjon og imperialism, for demokrati, nasjonal frigjøring, kvinnefrigjøring, sosialisme og kommunisme.

b) Delta i klassekampen, forene seg med og lære av arbeiderklassen og det arbeidende folket, støtte, utløse og lede massenes kamp etter beste evne.

c) Studere forholda i Norge og verden og marxismen-leninismen-Mao Zedongs tenkning.

d) Delta i intern debatt og demokratiske avgjørelser for å fastlegge partiets linje. Kritisere partiets medlemmer og organer uansett stilling. Henvende seg til og legge fram forslag for partiorganer på alle plan. Sørge for at intern debatt holdes innafor partiet og utad lojalt sette i verk partiets vedtak. Velge tillitsmenn og bli valgt til tillitsverv.

e) Være dristig i kritikk og sjølkritikk. Kritikk og sjølkritikk bør ikke dreie seg om bagateller. Den skal føres fram på kameratslig måte, ha politisk sikte og ha som mål å rette på politiske og organisatoriske feil. Ingen i partiet har rett til å hindre medlemmer i å fremme kritikk. Ingen har rett til å skjule misforhold i partiet eller tillate handlinger som kan skade partiet. Ryktespredning og bakvaskelser i partiet skaper vondt blod mellom medlemmene og hindrer skikkelig kritikk og sjølkritikk i å komme fram, og må ikke tillates.

f) Kjempe mot kvinnediskriminering i partiet. Kvinnemishandling er uforenlig med medlemskap i partiet.

g) forsvare den revolusjonære kommunistiske teorien, kjempe mot revisjonismen. Kjempe for partiets enhet, mot fraksjonisme og partisplittelse og mot at partiet skifter farge.

h) Beskytte partiet, den progressive bevegelsen, arbeidsfolk og demokrater mot terror og spionasje.

i) Støtte partiet økonomisk så mye som mulig og arbeide for en sterk og sjølberga partiøkonomi.

Partimedlemmene må kjempe for å følge disse retningslinjene, føre et enkelt liv og arbeide hardt for arbeiderklassens og partiets sak.

§ 4. Når partimedlemmer bryter partidisiplinen, oppfører seg ukameratslig og i strid med AKP(m-l)s linje fører fram anti-kommunistiske standpunkter utad, krenker massenes interesser, driver kvinnemishandling eller på annen måte skader partiet, har partiets organer rett til i samsvar med vedtektene og på grunnlag av en sjølstendig vurdering i hvert enkelt tilfelle, å treffe de nødvendige disiplinære tiltak: advarsel, tilbaketrekking fra tillitsverv, suspensjon fra partiet, eksklusjon.

Tilbaketrekking fra tillitsverv kan vedtas av overordna organer på alle plan. Medlemsmøte i grunnorganisasjonen kan vedta tilbaketrekking fra tillitsverv i grunnorganisasjonen (partiavdelingsmøte fra partiavdelingsstyre og stedslagsstyre, stedslagsmøte fra stedslagsstyre). Distriktsstyremøte kan vedta tilbaketrekking fra distriktsstyre.

Sentralkomiteen kan vedta tilbaketrekking fra sentralkomiteen. Tilbaketrekking fra tillitsverv kan gjelde for en kortere periode, f.eks. mens det gjøres undersøkelser, for seinere å ta beslutning om tilbaketrekkinga skal gjelde for godt, eller det kan straks vedtas at tilbaketrekkinga er endelig.

Suspensjon og eksklusjon fra partiet kan foretas av sentralkomiteen eller av medlemsmøte i grunnorganisasjonen (partiavdeling), etter at den saka gjelder har fått høve til å forsvare seg. Valgt distriktsstyre har høve til å suspendere medlemmer.

Ved disiplinære tiltak skal det alltid gjøres merksam på retten til å anke.

Suspendert medlem mister alle medlemsrettigheter. Det partiorgan eller den partiorganisasjon som vedtar suspensjon av medlem avgjør i hvert enkelt tilfelle om medlemmet skal delta i organisasjonens arbeid i suspensjonstida. Suspensjon fra partiet skal ikke vare i mer enn 6 måneder. Dersom særskilte forhold, så som nødvendigheten av å gjøre flere undersøkelser, gjør det ønskelig å utvide suspensjonstida, må det rapporteres inn for sentralkomiteen og godkjennes av den.

Eksklusjon skal alltid innrapporteres til sentralkomiteen. Når eksklusjon eller andre disiplinære tiltak blir anka, skal sentralkomiteen ta den endelige avgjørelse. Landsmøtet skal forelegges beretning om eksklusjoner i perioden.

Partimedlemmer som blir politisk sløve og passive og ikke lenger viser interesse for å arbeide i AKP(m-l) til tross for at partiet har forsøkt å hjelpe dem til det, bør overtales til å gå ut av partiet og eventuelt fortsette å støtte partiet som sympatisører. (Dette gjelder ikke for folk som har vansker med å gjøre partiarbeid på grunn av sykdom, høy alder e.l., men som virkelig ønsker å gjøre partiarbeid og være partimedlem.) Medlemmer skal reknes som utmeldt dersom de erklærer at de ikke lenger vil være medlem eller ikke betaler kontingent på tross av oppfordring.

Medlemmer som viser seg å være agenter eller skadegjørere, skal renses ut av partiet og ikke slippes inn i rekkene igjen. Ved klare tilfeller av agent- og provokatørvirksomhet kan eksklusjon skje uten at den det gjelder får forhåndsvarsel.

Om nødvendig skal det gjøres kjent utad at en bestemt person ikke lenger er medlem av AKP(m-l).

Om illegalitet eller forfølgelser gjør det nødvendig, kan sentralkomiteen gi partiorganer og partiorganisasjoner som normalt ikke har det, rett til å suspendere eller ekskludere medlem.

TREDJE KAPITTEL

Partiets organisasjonsprinsipper

§ 5. Partiets organisasjonsprinsipp er den demokratiske sentralismen, som er proletariatets organisasjonsform. De ledende organer

på alle plan blir valgt etter demokratisk rådslagning. Hele partiet må strengt underordne seg en gjennomført og enhetlig disiplin: den enkelte er underordnet organisasjonen, mindretallet er underordnet flertallet, lavere organer er underordnet høyere og hele partiet er underordnet sentralkomiteen.

Ledende partiorganer på alle plan skal regelmessig legge fram beretninger om sitt arbeid på landsmøter, distriktsmøter og medlemsmøter i grunnorganisasjonene og også på andre måter underrette medlemmene om viktige vedtak, direktiver og andre nyheter som har betydning for deres arbeid. De plikter å hjelpe til med å fostre parti-medlemmene til erfarne, dyktige og sjølstendige klassekjempere som kan ta ledende oppgaver både i og utafor partiet. Dette krever særegne tiltak for fostring av kvinner.

Ledende organer skal bekjempe byråkrati og pampevesen. De skal stadig merke seg hva massene i og utafor partiet mener og oppmuntre medlemmene til å overvåke de ledende organers arbeid. Alle medlemmer, grunnorganisasjoner og styrer har rett til å kritisere partiets organer og ledende medlemmer på alle plan og legge fram forslag for høyere organer. Alle ledende organer har plikt til å svare på forslag, henvendelser og kritikk fra medlemmer, grunnorganisasjoner og andre organer i partiet. Det er strengt forbudt å prøve å hindre at forslag og henvendelser kommer fram til sentralkomiteen og andre ledende organer, å undertrykke kritikk og hevne seg på de som kommer med kritikk. Et medlem som er uenig i lokale vedtak, kan reservere sin mening og legge saka fram direkte for sentralkomiteen. Det er viktig å skape en politisk situasjon der det er både sentralisme og demokrati, både disiplin og frihet, både enhetlig vilje og personlig frimodighet og initiativ.

Om illegalitet eller forfølgelser gjør det nødvendig, kan sentralkomiteen vedta at demokratiske rettigheter som er fastslått i vedtektenes midlertidig settes ut av kraft. Så snart forholda tillater det vedtar sentralstyret at disse rettighetene gjelder igjen.

§ 6. Fraksjonisme står i motstrid til et slikt sunt, demokratisk-sentralistisk liv i partiet. Fraksjonisme er å:

- Unnlate å ta opp eller skjule uenighet i interne diskusjoner om partiets linje.

- Arbeide fordekt for å fremme linjer som strir mot AKP(m-l)s linjer innad, f.eks. ved å drive propaganda for linjer som strir mot partilinja overfor enkeltmedlemmer, men samtidig unnlate å ta uenighet åpent opp til diskusjon på medlemsmøter i grunnorganisasjon og overfor ledende organer, si seg enig i partilinja i ord og motarbeide den i handling.

- Føre fram linjer og standpunkter utad som man veit strir mot partiets linjer eller som kan skade partiet.

- Opprette egne grupper i partiet som kjemper mot partiets linje, fører fram avvikende syn innad og utad og oppretter sine egne kontakter i partiet på tvers av partiets vanlige forbindelseslinjer og or-

ganer. Dette er å sette en fraksjons gruppedisiplin over partidisiplinen.

— Kontakte og opprette forbindelser med fiender av partiet for å bruke dem som allierte i kampen mot AKP(m-l)s linje, for å gi interne opplysninger om partiet til dem, eller hjelpe partiets fiender på andre måter. Å opprette fraksjonelle forbindelser med revisjonistiske og fascistiske grupper, etterretningsorganisasjoner og andre fiender av AKP(m-l) betyr å åpne dørene for reaksjonens skadegjørervirksomhet, og det er en grov forbrytelse og et forræderi mot kommunismen og arbeiderklassen.

Det er ikke fraksjonisme at det finnes uenighet og diskusjon i partiet. Uenighet og diskusjon i partiet er en bra ting og en livsnødvendighet for partiet. For bare gjennom åpen politisk kamp mellom riktige og feilaktige synspunkter, kan partiet utvikle riktige linjer, fatte riktige beslutninger og renske seg for alt som er råttent. Alle har rett til å fremme forslag om at et spørsmål diskuteres i partiet. Partiet vedtar i samsvar med reglene for den demokratiske sentralismen hvilke diskusjoner som skal føres og når de føres, ut fra hva som er viktigst for partiet og hva som er mulig ut fra de krava klassekampen stiller til partiet.

Fraksjonisme er å sabotere diskusjonen og den åpne kampen mellom linjer i partiet. Fraksjonisme virker oppløsende på partiets enhet, disiplin og organisasjon. Framfor alt er det sabotasje av medlemsdemokratiet, fordi medlemmene ikke sjøl får høve til å diskutere og avgjøre de spørsmåla uenigheten dreier seg om og dermed fratas sin rett til å bestemme partiets offisielle linje.

Konsekvensen av fraksjonisme blir alltid før eller siden at det opprettes organisasjoner som kjemper innbyrdes i partiet. Dermed legges grunnlaget for at et parti splittes i flere. Fraksjonisme betyr å gi klassefienden fritt spillerom i partiet og er uforenlig med eksistensen av et slagkraftig kommunistisk parti.

Vi kan derfor ikke tillate noen former for fraksjonisme i partiet. Fraksjonell virksomhet må ryddes ut av AKP(m-l) med hard hand.

§ 7. Partiets høyeste organ er landsmøtet, og når det ikke sitter samlet, sentralkomiteen som landsmøtet har valgt. Partiets ledende organer der det finnes distriktsorganisasjoner er distriktsmøtet og det distriktsstyret det velger. Det ledende organ i grunnorganisasjonen (partiavdelinga) er medlemsmøtet og det styret (partiavdelingsstyret) det velger. Sentralkomiteen kan vedta at medlemsmøtet i en grunnorganisasjon erstattes av et møte av valgte delegater fra stedsлага.

Det er høve til å velge både styremedlemmer og varamedlemmer til sentralkomiteen og alle andre styrever. Varamedlemmene har ikke rettigheter i styret. Ved frafall av styremedlemmer kan styret vedta å ta opp varamedlem som fullt styremedlem inntil styret har like mange medlemmer som da det ble valgt.

Landsmøte, distriktsmøter og medlemsmøter innkalles av partiets

ledende organer på disse planene eller på høyere plan. Til landsmøtet og distriktsmøter velger grunnorganisasjonene (partiavdelingene) delegater med stemmerett i forhold til det antall medlemmer med fulle medlemsrettigheter som det er innbetalt kontingent til partiet for.

Sentralkomiteen vedtar fordelingsnøkkel og framgangsmåten ved valg av delegater til landsmøtet. Distriktsstyret vedtar tilsvarende retningslinjer for distriktsmøtet. Dersom krava til sikring av partiet gjør det nødvendig, kan sentralkomiteen beslutte at delegatene igjen gjennom vanlige demokratiske valg blant seg velger ut et mindre antall som møter på sjølve landsmøtet eller distriktsårsmøtet.

Innkalling av distriktsmøtet, fordelingsnøkkelen og framgangsmåten ved valg av delegater til distriktsmøtet skal godkjennes av sentralkomiteen. Innkalling av underdistriktsmøter skal godkjennes av distriktsstyret.

Stemmerett på landsmøte og distriktsmøte har bare valgte delegater. Ingen partiorganer eller -organisasjoner kan binde delegaters stemmegiving i noe partiforum der de deltar som delegater. Sentralkomiteemedlemmer har rett til å møte med alle rettigheter unntatt stemmerett på landsmøtet. På distriktsmøter har distriktsstyremedlemmer og utsendinger fra organer som er overordna distriktsstyret, rett til å møte med alle rettigheter unntatt stemmerett. Ut over dette kan landsmøte og distriktsmøter godkjenne at spesielt inviterte gjester er til stede på møtet.

Sentralkomiteen skal innkalles når minst $\frac{1}{3}$ av sentralkomiteens medlemmer krever det. Landsmøte eller distriktsmøte skal innkalles av det ledende organet på tilsvarende nivå når det kreves med flertallsvedtak av grunnorganisasjoner (partiavdelinger) som representerer minst $\frac{1}{3}$ av medlemmene. Medlemsmøte i grunnorganisasjonen skal innkalles av styret når minst $\frac{1}{3}$ av medlemmene krever det.

Om illegalitet eller forfølgelse gjør det nødvendig, kan sentralkomiteen supplere seg sjøl, gi unntaksregler for valg av styrer på lavere plan og supplere styrer på lavere plan eller gi dem rett til å supplere seg sjøl.

Om hensynet til partiets sikkerhet krever det, kan sentralkomiteen gi særregler for valg av styrer og for arbeidet i distrikts- og grunnorganisasjonene.

§ 8. Styrene i partiet på alle plan og de utvalga de peker ut, skal organisere seg i samsvar med prinsippene for enhetlig ledelse, nær tilknytning til massene og enkel og effektiv oppbygging. Alle styrer fra sentralkomiteen og nedover skal ha minst leder, sekretær og kasserer, som vanligvis bør være tre personer. Styrene konstituerer seg sjøl og gjør sjøl vedtak om hvordan disse og andre tillitsverv skal fordeles mellom styremedlemmene.

Alle styrer skal studere forholda i Norge og verden og marxismen-leninismen-Mao Zedongs tenkning i samband med sitt arbeid, og drive en aktiv kritikk og sjølkritikk.

§ 9. Alle medlemmer og grupper av medlemmer som arbeider på klassekampens forskjellige fronter, må ubetinga godta AKP(m-l)s ledelse i alle spørsmål.

FJERDE KAPITTEL

Partiets sentrale organer

§ 10. Landsmøtet innkalles hvert 4. år. I særskilte tilfeller kan sentralkomiteen innkalle landsmøtet tidligere eller utsette det.

§ 11. Sentralkomiteen med medlemmer og varamedlemmer skal velges blant partiets mest politisk framskredne, pålitelige og erfarne medlemmer. For å sikre at sentralkomiteens medlemmer holder mål, skal de vurderes grundig i partiorganisasjonene før valg.

Minst 50 prosent av sentralkomiteens medlemmer skal være kvinner.

Sentralkomiteens oppgave er å sette i verk partiets linje på en mest mulig kraftfull og effektiv måte, og innafør den ramma som program, vedtekter og landsmøtets vedtak setter.

Sentralkomiteen konstituerer seg sjøl, velger leder og andre nødvendige tillitsfolk, politisk utvalg og dets arbeidsutvalg.

Politisk utvalg innkaller sentralkomiteen til plenumsmøte minst to ganger i året. I særlige tilfelle kan innkallinga utsettes.

Når sentralkomiteen ikke er samla, utøver politisk utvalg og dets arbeidsutvalg sentralkomiteens funksjoner og myndighet, og leder partiets arbeid i samsvar med de retningslinjer som sentralkomiteen gir.

Sentralkomiteen, politisk utvalg og dets arbeidsutvalg oppretter de organer og utvalg som trengs for å ta seg av partiets daglige arbeid på forskjellige områder, i samsvar med prinsippene for sentralisert ledelse og enkel, effektiv og smidig oppbygging. Disse organene står ansvarlig overfor sentralkomiteen, som igjen står ansvarlig overfor landsmøtet.

FEMTE KAPITTEL

Distriktsorganisasjoner

§ 12. Der sentralkomiteen finner at det er grunnlag for det, opprettes distriktsorganisasjoner av AKP(m-l).

Distriktsmøtet innkalles hvert eller annet hvert år. I særskilte tilfeller kan distriktsstyret innkalle distriktsmøtet tidligere eller utsette det.

Minst 50% av distriktsstyrets medlemmer skal være kvinner.

Distriktsstyret leder partiets arbeid i distriktet på grunnlag av partilinja, direktiver fra sentralkomiteen og vedtak fra distriktsmøtet. Det må skaffe seg grundig kjennskap til de lokale forholda og være

godt kjent med massenes liv for å kunne lede klassekampen i distriktet.

Distriktsstyrets arbeidsutvalg, som skal inkludere leder, sekretær og kasserer, må bestå av medlemmer som har høve til å samarbeide daglig om ledelsen av distriktet.

Der distriktsorganisasjoner ikke kan opprettes, blir grunnorganisasjonene (partiavdelingene) ledet direkte av sentralkomiteen.

§ 13. Der sentralkomiteen finner at det er grunnlag for det, kan sentralkomiteen beslutte at det skal opprettes egne underdistrikter innafor en distriktsorganisasjon av AKP(m-l).

Distriktsstyret og distriktsmøtet i hele distriktet er overordna styret og årsmøtet i underdistriktet i samsvar med de allmenne reglene for den demokratiske sentralismen i partiet.

Ellers gjelder de samme reglene for underdistrikter som for vanlige partidistrikter, med unntak av bestemmelse om godkjenning av innkalling av distriktsmøte under § 7.

SJETTE KAPITTEL

Partiets grunnorganisasjoner

§ 14. Partilag opprettes i fabrikker og på andre arbeidsplasser, i boligdistrikter og på landsbygda eller andre steder der den revolusjonære kampen krever det. Partilag må ha minst 3 medlemmer.

Partilag (partiavdeling) må godkjennes av sentralkomiteen som også kan trekke godkjenningen tilbake. Sentralkomiteen kan bestemme at partilaget (partiavdeling) skal deles der medlemstallet vokser slik at det er nødvendig eller partilagets arbeidsområde gjør det naturlig, og kan også bestemme at partilag (partiavdeling) skal slås sammen. Sentralkomiteen kan opprette nye partilag (partiavdeling) der alle medlemmene den første tida er kandidatmedlemmer eller som fra starten av har færre enn tre vanlige medlemmer. Sentralkomiteen tar opp medlem i slike partilag inntil de har minst tre vanlige medlemmer og kan godkjennes som partilag (partiavdeling) med fulle rettigheter. Partilag der et flertall utvikler seg i partifientlig retning, kan sentralkomiteen ekskludere fra AKP(m-l).

Partilag (partiavdeling) som skal kunne anerkjennes som grunnorganisasjon i partiet, må være organisatorisk og politisk sterke nok til å velge et styre som tilfredsstiller vedtektenes krav, sette partiets linje ut i livet, gjennomføre sentralkomiteens direktiv og etter hvert spiller en ledende rolle i klassekampen og massenes liv på det området der de er organisert.

Bare partilag (partiavdeling) som tilfredsstiller disse krava, er grunnorganisasjoner i partiet med rett til å velge delegater til landsmøter og distriktsmøter og til å ta opp og ekskludere medlemmer.

Partilag (partiavdeling) skal velge styre på medlemsmøte en gang i året, dersom ikke sentralkomiteen har laget andre særregler om det-

te. I særlige tilfeller kan styret utsette årsmøtet eller innkalle det tidligere.

I tilfeller der partimedlemmer blir avskåret fra ledende organer i partiet og situasjonen krever det, kan de sjøl konstituere provisoriske partiavdelinger som arbeider i samsvar med partilinja på eget initiativ, inntil det lykkes for dem å få gjenoppretta kontakten med ledende organer. Provisoriske partiavdelinger må avlegge rapport og stå til regnskap for ledende organer så snart kontakten er gjenopprettet.

§ 15. Grunnorganisasjonene forbinder partiet med massene og spiller en avgjørende rolle i å få massene til å kjempe for partilinja. Uten politisk og organisatorisk sterke grunnorganisasjoner kan ikke partiet spille noen ledende rolle i klassekampen. Sånne grunnorganisasjoner kan bare finnes så lenge det rår en revolusjonær marxist-leninistisk stil i partilaga, der det er frisk debatt, der laget driver undersøkelser og studier, har nære kontakter med massene, gjør mange beslutninger og tar mange initiativer og handler i samsvar med partidisiplinen. Dersom partilaga slutter å arbeide på denne måten, degenererer hele partiet.

Partilag (partiavdeling) må følge disse retningslinjene:

a) Arbeide for massenes interesser på sitt område. Ha nær kontakt med massene, lære av dem, sammenfatte meningene deres, støtte, utløse og lede kamper. Utvikle politisk og teoretisk arbeid og debatt, spre revolusjonær politikk og kjempe mot revisjonismen.

b) Studere forholda på sitt område, i Norge og verden og marxismen-leninismen-Mao Zedongs tenkning.

c) Sette i verk direktiver og vedtak og ethvert oppdrag partiet pålegger laget. Sette seg inn i de politiske målsettingene for direktiver, slik at gjennomføringa ikke blir blind og slavisk. Lag som mener at direktiver er feilaktige, skal klage på dem og kreve forklaring. Direktiver skal likevel gjennomføres trass uenighet så lenge de ikke er opphevd.

d) Utvikle det demokratiske livet i laget. Fatte vedtak om lagets arbeid. Sikre at medlemmene deltar i diskusjonene i partiet og i lagets arbeid. Hjelp medlemmene til å utføre oppgavene sine og kontrollere arbeidet deres. Kritisere medlemmer som unndrar seg partioppgavene og bryter partidisiplinen og om nødvendig vedta disiplinære tiltak.

e) Drive en aktiv kritikk og sjølkritikk.

f) Ta opp nye medlemmer og frata medlemmer som ikke fyller medlemskrava deres partimedlemskap.

g) Kjempe for den demokratiske sentralismen og overholde parti-vedtektene. Kjempe mot splittelse og mot at partiet skifter farge.

h) Holde kontakt med partiets sympatisører.

i) Beskytte partiet, den progressive bevegelsen, arbeidsfolk og demokrater mot terror og spionasje.

j) Organisere og mobilisere medlemmer og sympatisører til et regelmessig og kraftig økonomisk støttearbeid til partiet.

§ 16. Partilag (partiavdeling) kan der det er grunnlag for det, opprette mindre partilag (stedslag). Stedslag opprettes i likhet med partiavdeling på arbeidsplass, i boligdistrikt eller andre steder der klassekampen krever det, og der minst tre partimedlemmer er samlet.

Stedslag og dets ledelse er alltid underordna partiavdelinga og dens styre. Stedslagets vedtak og direktiver kan overprøves av partiavdelinga og dens styre. Stedslag kan bare opprettes med godkjenning av partiavdelinga eller høyere organer, som også kan trekke godkjenningen tilbake, slå stedslag sammen osv.

Stedslag er ikke som partiavdelinga grunnorganisasjon i partiet med fulle rettigheter, og har bl.a. ikke rett til å velge delegater til landsmøte eller distriktsmøte eller til å ekskludere medlemmer. Partiavdelinga kan og bør gi stedslag rett til å ta opp medlemmer i partiet og kan også trekke denne retten tilbake.

Stedslaget arbeider daglig for å iverksette partilinja under ledelse av partiavdelinga og etter samme retningslinjer som gjelder for partilag (partiavdeling).

Stedslaget skal velge en ledelse på medlemsmøte en gang i året i samsvar med de reglene som gjelder for partiavdeling, dersom sentralkomiteen ikke har gitt særregler for dette. Partiavdelingsstyre skal godkjenne innkalling til årsmøte og kan sjøl innkalle årsmøte i stedslaget.

Ledelsen i stedslaget skal bestå av minst leder, og om mulig av et fullt styre.

SJUENDE KAPITTEL

Partiets eiendom

§ 17. AKP(m-l)s eiendom skal disponeres i samsvar med prinsippene for den demokratiske sentralismen.

Sentrale partiorganer, distriktsorganisasjoner eller grunnorganisasjoner i AKP(m-l) kan ikke skille seg av med eller gjøre andre disposisjoner med eiendom som tilhører dem i strid med overordna organers vilje. Det samme gjelder enkeltpersoner som eier eiendom på vegne av partiet.

Viktige endringer i disponeringen av slik eiendom skal alltid godkjennes av sentrale partiorganer.

Sentralkomiteen i AKP(m-l) kan bestemme at eiendommen skal overføres fra et partiorgan eller en grunnorganisasjon til seg selv eller til andre organer i partiet.

Ledende partiorganer skal regelmessig rapportere til partiets medlemmer om drifta av partiets eiendom.

§ 18. Enkeltpersoner som melder seg ut av partiet plikter å tilbakelevere eiendom som de eier eller disponerer på vegne av partiet.

Om en gruppe går ut av en grunnorganisasjon, tilfaller hele grunn-

organisasjonens eiendom den delen av grunnorganisasjonen som fortsetter å arbeide i AKP(m-l), uansett om den utgjør et mindretall av grunnorganisasjonen før splittelsen. Om en grunnorganisasjon nedlegges, ekskluderes eller på annen måte holder opp å arbeide for AKP(m-l), tilfaller all dens eiendom AKP(m-l), enten ved distriktsorganisasjonen eller sentralkomiteen. Samme regler gjelder for distriktsorganisasjoner og alle andre partiorganer.

Om medlemmer går ut av AKP(m-l)s sentralkomite, tilfaller partiets eiendom et samlet flertall i sentralkomiteen, dersom dette flertallet også har gått fram slik det er bestemt i vedtektenes § 7, og innkalt sentralkomitemøte eller landsmøte dersom det er reist vedtektsgyldig krav om det. Om distriktsorganisasjoner og andre partiorganisasjoner følger mindretallet, tilfaller all deres eiendom sentralkomiteens flertall på vanlig måte.

ÅTTENDE KAPITTEL

Partiets ungdomsorganisasjoner

§ 19. Rød Ungdom og Norges Kommunistiske Studentforbund (NKS) er AKP(m-l)s politiske ungdomsorganisasjoner. Rød Ungdom og NKS kjemper for partiets politikk og for å vinne oppslutning om den kommunistiske bevegelsen blant den arbeidende og studerende ungdommen. De bygger på AKP(m-l)s politiske linje og program og arbeider under ledelse av AKP(m-l).

Partiets ungdomsforbund, Rød Ungdom og NKS, arbeider for å bli kommunistiske masseorganisasjoner.

Rød Ungdom og NKS må arbeide for å bli ledende i ungdomsmassenes kamp. De må ha nær kontakt med ungdommen, lære av den, sammenfatte ungdommens meninger, arbeide for interessene til arbeiderungdommen og den studerende ungdommen, støtte, utløse og lede ungdommens kamper.

Rød Ungdom og NKS må utvikle studier av forholda i Norge og verden og av marxismen-leninismen-Mao Zedongs tenkning i og utafor sine organisasjoner.

Samtidig som de kjemper for kommunismen blant ungdommen, forbereder Rød Ungdom og NKS mange av medlemmene sine til å bli partimedlemmer.

§ 20. Sentralstyrene i Rød Ungdom og NKS er underordnet sentralkomiteen i AKP(m-l), lokale organer i Rød Ungdom og NKS er underordnet partiets organer på samme plan. Alle partimedlemmer i Rød Ungdom og NKS er underlagt partiets demokratiske sentralisme.

Rød Ungdoms og NKS' ledende organer og grunnorganisasjoner avgjør etter sjølstendig vurdering de særskilte spørsmålene for sitt arbeid.

Rød Ungdom og NKS har rett til å delta i diskusjoner om partiets

politikk i spørsmål som angår hele den kommunistiske bevegelsen i Norge.

Rød Ungdoms og NKS' ledende organer og grunnorganisasjoner skal ha gode og nære forbindelser med partiorganene på alle plan, oppsøke dem, be om hjelp fra dem og sjøl hjelpe partiet under partiorganenes ledelse, få råd fra dem og sjøl komme med forslag til dem og øve kritikk og sjølkritikk sammen med dem. Partimedlemmene i ungdomsforbunda må bekjempe alle tendenser til å ta lett på forbindelsene med partiorganisasjonene, til at ungdomsforbunda atskiller seg fra partiet, til å vurdere AKP(m-l), Rød Ungdom og NKS som parallelle organisasjoner osv.

Sterke kommunistiske ungdomsforbund kan bare finnes under et politisk sterkt kommunistisk partis ledelse, som representerer proletarietets og marxismen-leninismens ledelse over ungdomsforbunda. Alt som peker i retning av å atskille partiet og ungdomsforbunda og sette dem i motsetning til hverandre, kan derfor bare tjene til å atskille den kommunistiske ungdomsbevegelsen fra det revolusjonære proletarietets ledelse og fra marxismen-leninismen-Mao Zedongs tenkning. Det kan bare skade den kommunistiske bevegelsen som helhet og særskilt den kommunistiske ungdomsbevegelsen.

§ 21. Hele AKP(m-l), sentralkomiteen, styrer på alle plan og grunnorganisasjonene har plikt til å vie Rød Ungdom og NKS oppmerksomhet, støtte, hjelpe, rettleie og kontrollere dem, sikre partiets ledelse over dem og gjøre alt for å sikre at de kan oppfylle oppgavene sine.

AKP(m-l) har plikt til å arbeide for å utvikle Rød Ungdoms og NKS' politiske sjølstendighet og demokratiet i ungdomsforbunda, og til å sikre dem mulighet til å innvirke på utforminga av partiets linje gjennom demokratiske diskusjoner i ungdomsforbunda og mellom ungdomsforbunda og partiet.

Partiets ledelse av ungdomsforbunda må bygge på et godt samarbeid mellom partiets styrer og ungdomsforbundenes styrer på samme plan. Partiets organer fra sentralkomiteen og nedover må ta initiativ til felles politiske diskusjoner, utveksling av informasjon og samordning av arbeidet der det er naturlig, styrene mellom. De må ikke drive utidig dirigering av og innblanding i ungdomsforbundenes anliggender. Partiet må særskilt ta seg av studiearbeidet, arbeidet med å fostre medlemmer med tillitsverv og hjelpe dem til å skolere seg, arbeide for å hjelpe ungdomsforbunda med å utvikle det indre livet, de indre diskusjonene og kampen mellom to linjer, og gi rask og god hjelp i alle større massekamper som ungdomsforbunda deltar i. Partiet må hjelpe ungdomsforbunda med å verve medlemmer og opprette nye organisasjoner der de ikke finnes. Partiet må sjøl aktivt ta initiativet for å sørge for at de mest framskredne medlemmene i ungdomsforbunda etter hvert blir rekruttert til partimedlemmer.

Partiorganer må raskt behandle henvendelser fra organer og medlemmer i Rød Ungdom og NKS. AKP(m-l) må høre på kritikk fra

Rød Ungdom og NKS, sjøl oppsøke og innsamle slik kritikk, slå ned på alle tendenser til å undertrykke og avvise rettmessig kritikk. Alle partiorganer må bekjempe alle tendenser i partiets egne rekker til å ta lett på arbeidet med Rød Ungdom og NKS og ikke bry seg om ungdomsforbundas behov. Alle partiorganer må bekjempe alle tendenser både i AKP(m-l) sjøl, i Rød Ungdom og NKS til å utvanne partiets ledende rolle og se partiet og ungdomsforbunda som parallelle organisasjoner.

NIENDE KAPITTEL

Partiet og andre organisasjoner.

§ 22. AKP(m-l)s medlemmer plikter å delta i masseorganisasjoner for å kjempe lojalt for arbeiderklassens og folkets langsiktige og kortsiktige interesser der. Partimedlemmene deltar også i andre organisasjoner der dette er i folkets interesser.

Medlemskap i organisasjoner, tillitsverv eller deltakelse i ymse utvalg og komiteer utafor partiet skal alltid kunne vurderes for å kunne godkjennes eller avvises av partiets organer.

Partimedlemmer som arbeider i andre organisasjoner er underordnet partiets demokratiske sentralisme. De er underordnet partiet som helhet og skal underordne seg partiets organer på sitt plan og samvittighetsfullt utføre direktiver fra dem. AKP(m-l)s medlemmer og fraksjoner i parlamentariske forsamlinger er alltid og i alle saker underordnet sentralkomiteen og partiorganer på sitt plan.

§ 23. Der det arbeider flere partimedlemmer skal de samordne arbeidet, avgjøre viktige spørsmål gjennom demokratiske diskusjoner og utad følge den fastlagte linja. De skal velge en leder til å lede det samla arbeidet, eller lederen kan også utpekes av ledende partiorgan. Partimedlemmene skal arbeide etter disse retningslinjene:

a) Partimedlemmene skal alltid tjene det store flertallet av medlemmer i den andre organisasjonen, utvikle nære forbindelser med dem, lære av dem, forsvare deres interesser, kjempe aktivt for deres rettfærdige krav. De må gå sammen med dem om å kjempe for å forsvare og utvikle medlemsdemokratiet i masseorganisasjonene og bekjempe byråkrati, pampevesen og kuppmakeri som undertrykker de store massene av medlemmer.

b) Partimedlemmene skal arbeide på grunnlag av partilinja for å sette den ut i livet så godt som mulig. De skal bevare sin politiske sjølstendighet og ikke miste partiets politikk av syne.

AKP (m-l)s PRINSIPPROGRAM inneheld desse kapitla:

- Imperialismens siste tid på jorda
- Løysinga: Sosialisme og kommunisme over heile verda
- Kampen mot supermaktene og krigen
- Kapitalismen i Noreg
- Sosialistisk revolusjon i Noreg
- Utviklinga av klassekampen under kapitalismen
- Den internasjonale kommunistiske rørsla
- Arbeidernes Kommunistparti (marxist-leninistene) i Noreg
- Framtida for AKP (m-l)

AKP (m-l)s VEDTEKTER fastlegg kva plikter og rettar medlemmane har, organisasjonsprinsippa for partiet, korleis partiet er bygd opp og korleis partiorgan og partiorganisasjonar på alle plan vert oppretta, arbeider og står i samband med kvarandre.

Omslagsillustrasjon av Sonja Krohn

ISBN 82-7094-402-5

OKTOBER